

bokselskap.no/Bergen Offentlige Bibliotek, 2015

Nordahl Grieg: *Skibet går videre*

Teksten i bokselskap.no følger *Samlede verker*, bind 1, 1952 (Gyldendal, Oslo), digitalisert av Bergen Offentlige Bibliotek som en del av prosjektet [Ånd eies av alle – Nordahl Grieg digitalisert](#). Digitaliseringen er basert på fil mottatt fra Nasjonalbiblioteket.

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Nordahl Grieg

Skibet går videre

bokselskap.no/Bergen Offentlige Bibliotek

2015

Det er ikke brukt levende modell til noen person i denne bok.

I

Et skib kommer inn på havnen og stanser en stund på sin vei fra hav til hav.

Ilden slokner på dørken, maskinen stamper i stå med sine oljeglinsende stempler, og propellen slår et krampaktig, skumhvitt slag som en døende fisk med sporden. Et siste grep om rattet, og skibet svinger langsomt inn mot kaien. Mange trosser av stål og hamp tjorer det til land og gir det i jordens og menneskenes vold.

Lastebilenes larm durer i skibssidens plater, og gaten kaster sin søle og sine skygger der hvor oseanenes ensomhet har brust i dager og netter, der hvor de blå sjøer nynnnet om sine lengsler og solrenningen sitret i jern som ennå var vått etter stormen. Nu skyller byen sin brenning rundt skibet.

Vinsjene braker, lossekranene slår sine klør ned i det åpne lasterum og slenger sitt rov inn på land. Bryggenes menn, hvis ben er blitt små og krumme

under tunge bører, er de som hersker over skibet. Men om kvelden blir alt stille, og bare skibets egne er tilbake ombord. Men i flokk og følge drar de på land, havnen kaller på dem, under gangen kaller på dem med sin rustne latter. Utpå natten raver de ombord med sine piker. Men noen går fra borde, bøid under en grå sjøsekk, og de kommer aldri igjen.

Neste dag er skaren allikevel fulltallig når den går i land til sin rus. For nye menn går raskt inn i de ledige plasser, kryper op i de tomme køier og finner sig de samme kvinnfolk som dem som gikk i land og glemtes. Slik skal det være, livet har det travelt. I en døv og blind rangel går dagene til skibet igjen skal stikke til sjøs.

Men en gang står et ungt ansikt i mørket nede på kaien, det er en ny mann som intet vet. Han stirrer op på den veldige verden av jern, som skyter op foran ham, og undrende spør han: Hvad skjuler skibet, hvad er det?

Og dette er hvad han aner:

Det er et pakkhus som flytter sig fra havn til havn og stundom mot skjønne kyster. Et samfund av liv, som har svartnende kløfter og juv, men også berg i morgenrøden. En molok, som knaser skjebner mellem sine jernkjever, og derpå vender ansiktet rolig mot ensomheten, som intet var hendt. Alt dette er skibet, og tusen ganger anderledes og mer. Og han lengter mot det og frykter det.

Bak ham blinker byen med myriader av lys, og ett av dem er ham uendelig kjær. Men skibet reiser sig foran ham, mørkt og stille som døden. Byen og skibet, det synes ham i natt som han velger mellem livets lykke og livets eventyr.

Benjamin Hall går ombord på skibet.

Intet menneske er å se på dekket. En lykt henger ensom og forlatt ved rekken og lyser med en matt flamme bak det sotete glasset. Ellers er alt stummende mørkt, klokken er to.

Han stiger ned lederen fra midtskibet og begynner å famle sig forover. Lasterummene er åpne, og et svimmelt gufs slår op fra de veldige dyp. Luker og wirer ligger slengt overalt.

Endelig finner han frem til den trange, belgmørke gang forut under bakken. Han søker med hendene langs veggen, får endelig tak i en klinke og vrir rundt. Døren går op.

En kvelende, råttne stank slår imot ham, så han nesten blir dårlig. Det er halvmørkt i rummet, det er såvidt lampen kan brenne med et sykt lite bluss inne i den tykke dunst. Men etter en liten stund ser han at det sitter fire menn rundt det lange bord som nesten fyller ruffen. Bak dem på styrbord side løper en dobbelt rad av køier, og de fleste er skjult bak skitne, fillete gardiner. Men i en køie ser han to halvnakne kvinnfolk, de vender sig og ser søvnnig på ham.

En stillhet bryter løs i rummet, og Benjamin hører der er liv bak gardinene, et stønn, et knurr, en ed. Men mennene ved bordet sitter ubevegelige og stirrer på ham som kom inn.

– Jeg er den nye lettmatrosen, sier Benjamin hurtig, og hans ord vakler uventet og hjelpeløst ut i luften.

En av mennene spytter eftertenksomt, Benjamin lærte senere at det var båtsen.

– Det er gode greier det! sier han, du kan ta den akterste over køien. Du får se å kaste ut den gjesten som ligger der.

Benjamin vender sig mot den køien som skal være hans og trekker gardinen til side. Et berg av nakenhet snur sig fra veggen, to vassblå griseøine plirer godmodig mot ham inne fra et blekfett ansikt, og en bred, grov munn åpner sig i et smil med sorte flekker.

– De må være så snild å komme Dem ut, sier Benjamin sakte. Det er min køie.

– Jeg trodde du kom med kaffe på sengen, svarer piken og stryker ham over håret.

En hylende styrtsjø av latter slår sammen over den nye, og det er som hele rummet braker med i den veldige morskap. Benjamin greier ikke riktig å le med og føler sig uendelig forvirret og skamfull.

– Nei, du får nok tørne ut, Maja! sier båtsen til slutt, alt må ha en ende, og vi stikker til sjøs i morgen allikevel.

Maja gjesper umåtelig og slenger føttene besværlig utfor køiekanten. Da hun er kommet ned på dørken, vender hun sig mot Benjamin.

– Hold speilet for mig er du snild, sier hun og smiler sitt vennlige, nesten moderlige smil mot ham.

– Nu skal jeg gjøre mig deilig, ser du.

Hun ordner sitt fete, tjafsete hår, mens Benjamin holder speilet så godt han kan.

Da det er tilendebragt, setter han sig bort på benken til de andre, mens Maja kler på sig.

Bordet er tilsølet med slimete fiskerester som bivrer ekkelt av soda. En skitten blikktallerken er fylt til randen med en kvalm blanding av saftsuppe og smeltet smør.

– Dere skulde sett annenstyrmann i dag, begynner plutselig en av de fire, matrosen Oskar, som har mål som en geit og øine som en tisper – Han satt inne i lugaren med forloveden sin, og strøk henne nedover ryggen, jeg kunne se allting utenfra. Så knekker hun plutselig sammen og begynner å grine: Reis ikke, sier hun. Min egen mann, sier hun. Min mann! Bæ-æ-æh!

– Pass dine egne saker du, Oskar, sier et langt, bronsebrunt ansikt under lampen. Slikt raker hverken dig eller oss andre.

Det blir dyp stillhet.

– A kyss mig, prøver Oskar, men tausheten stanser ham.

– Narvik har rett, sier båtsen langsomt og grundende.

Den fjerde ved bordet, en ung, hvithåret gutt, nikker i eftertanke: Narvik har rett.

Og bak en gardin lyder som et svakt ekko: Ja, Narvik har rett ...

– Hun var søt den piken til annenstyrmann, sier Maja og setter stråhatten på sig. – Jeg traff henne nede på kaien og hun spurte om veien til Mignon. Vi slo følge ombord, og hun hilste så pent til farvel – Tusen takk for Deres bryderi, sa hun. Annenstyrmann er også en fin, pen kar, vi er fra samme byen. Ja, ja, farvel da, gutter, takk for nu og velkommen tilbake!

Så forsvinner Maja ut døren.

– Hun er all right, Maja, sier den hvithårete, som de andre kaller Sivert, skjønt han er døpt Nikolai. Det er nu greit å ha en pike ombord hver bidige natt og vite at hun er ens egen!

– Ja så sier vi det, sier båtsen og skuler bort på ham med en flir

Men Sivert legger ikke merke til det. Han er ivrig av noe og blir på forhånd

rød av hvad han vil si: – Kan dere huske den frelsessoldaten, som ble med ombord forrige kvelden? Han satt og spiste kveldsmat mellom Maja og mig. Jeg går i mesterens fotspor, sa han, slik satt Han til bords med toldere og syndere. Og det var skjøger lik Maja som Jesus elsket. Så strøk han henne over håret med de tynne, fuktige fingrene. Dig skal tilgis meget, fordi du har elsket meget, mente han. Det var en rar kar, tilføier Sivert hurtig og blir helt blodrød av stillheten.

Oskar fniser bak hånden, og båtsen spør om det var derfor Sivert holdt sig med Maja, men Navik nikker tilfreds mot ham.

Da reiser en av pikene i overkøien sig op og støtter sig på den tatoverte armen. Hun har et rått, herjet ansikt, og en gul skorpe efter et sår bremmer underleppen. På den ene skulderen er tusjet inn ordene «Din Artur», og Benjamin synes plutselig at det er dem som taler med skamløse, blå lepper.

– Ta nu tørn, Sivert, sier hun hånlig. Maja skal snart inn på «huden».

Sivert farer op.

– Der løi du, ditt forbannede lokk, skriker han.

Piken bare ler stille og spottende.

Den andre piken reiser sig hurtig op. – Det er ikke sant, Sivert. Ikke vær redd du. Du kan holde den skitne kjeften for dig selv du, Normanna.

Normanna velter sig over på siden med en snerring. – Pass dig nu, Gunhild, hveser hun og setter neglene i skulderen på henne, så hun remjer av smerte. Køien er med ett som et ormebol, de vrir og bukter sig, hugger efter hverandre og hvisler i raseri.

Båtsen springer bort og sliter dem løs. – Slutt med det tøiset der oppe, skriker han. Dra dere på land begge to. Dere har ingenting å gjøre her efter de Haugesunderne deres reiste. Opsigås!

Pikene hopper småbannende ned på dørken og slenger noen plagg på sig. Båtsen driver dem ut foran sig, og det blir stille i ruffen.

Narvik, som har sittet og spikket på en liten båt, legger sine ting sammen.

– Det er tid å køie, god natt, karer, sier han vennlig og forsvinner bak sitt forheng.

Oskar tar også til å tørne inn. – Vær sikker på at båtsen blir hengende med Normanna i kveld, betror han de andre. Han eller Artur, bæ-æ-æh.

Så sitter Sivert og Benjamin alene igjen ved bordet.

Hivende åndedrag stiger allestedsfra. Rundt omkring lyser sovende ansikter i det gustne lampeskjær. Med åpne munn og øine som er opsvulmet av søvn glir mennene bort fra livet.

Sivert smiler underlig blekt mot den andre: – Så du er den nye lettmatrosen. Jeg er også lettmatros. Det er mig som er Sivert.

– Jeg heter Benjamin.

– Det er litt rart å være ombord i førstningen, ikke sant? Men her er ikke alltid slikt grisehus som nu. Det er de fordømte Hauge sunderne som har dratt kvinnfolk ombord, og de er reist hjem. Jeg har forresten også vært hjemme en tur, to dager. De hadde bygd på en etasje på huset, og alt skal males hvitt. Nei, det er et helvete å ligge under land, her blir skittent og svinsk overalt. Det blir bedre i morgen når vi kommer til sjøs. Hun Normanna er riktig full av fan. Hun har en forbannet kjeft. Ja, det blir meget bedre i morgen.

Plutselig bøier han sig frem mot Benjamin og hvisker lavt: Tror du Maja er sjuk?

Benjamin vet ikke hvorfor, men med en urokkelig sikkerhet må han svare: Nei, jeg er viss på hun ikke er det.

– Ja, ikke sant: Hun Normanna er riktig en helvetes merr. Hun bare løi som alltid. Jeg skal si dig –

Sivert bråstanser og ser sig forundret rundt i luften. – Nei, det er visst på tide å køie, sier han og smiler. God natt, Benjamin.

– God natt, Sivert.

Plutselig vender Sivert sig mot ham og sier fort: – Det er greit at man må ha sig kvinnfolk til sjøs, ikke sant?

Det kniser stille fra en køie, og Sivert stikker hurtig op bak sin gardin.

Benjamin finner sin skibskiste borte i et hjørne oppe på et rot av sjøklær og støvler, hvor det lukter ramt av fett og terpentin. Han drar sine sengklær frem og slenger de gamle ut av køien.

Det er bare en hullet og fæl madrass med høi revnende ut alle vegne.

Hvor underlig at dens eier engang kom ombord med en ny madrass for å leve sitt liv på skibet. Der oppe har et annet menneske ligget og tenkt og drømt i

måneder, det var hans lille verden ombord. En gammel, ferdig madrass er alt som er igjen. En annen legger sine tepper til rette og lever der oppe inntil også hans time slår. En ny mann sparker minnene om ham til side. Liv og skjebner går ut og inn ruffen, men skibet skifter ikke.

Det er det evige. –

Han ordner køien og tar av sig klærne, de blå klærne som virker så fine og rene i dette råtnende hullet. Han legger dem forsiktig sammen, likesom med et bluferdig kjærtegn og senker dem ned i skibskisten.

Det er som han begraver noe av sitt eget liv. Bare for to timer siden satt han i de klærne sammen med Eva, det er så uvirkelig, en hvit og skjønn drøm som visst en annen har drømt. Og minnene siger inn over ham med sin kjære sødme, med duft og stjerner og kyss under blå syriner. For første gang i hans nitten år er kjærligheten kommet ham i møte, og det er bare tre dager siden, bare tre dager har han levd, men det er år av herlighet. Hennes øine glimter så bløtt av rav, hun heter Eva og er vidunderlig.

Nu skal skibet skille dem.

Han finner frem arbeidsdrakten og henger den op på gardinsnoren, slik som alle de andre har gjort.

Så går han til køis.

Det er som han ligger nede i en sort, stinkende brønn, men høit oppe ser han en stjerne blinke, så mild og god.

Han våkner ved at døren blir åpnet.

– Å nei, jeg tør ikke, hvisker en redd nordlandsstemme ute i mørket.

– Å til helvete! svarer en grov mannsrøst, ikke gjør dig kostbar.

En høi, kraftig kar kommer inn og nesten sleper en ung pike med sig. Han har et usedvanlig vakkert, men hårdt og simpelt ansikt. Men hun er liten og sped, med rødbrunt hår og store, grå øine flakkende forskremt i det søte, fregnede ansiktet. Det er noe så rørende og hjelpeløst fint ved fregnene, de hører en liten pike til.

– Jeg er så redd, hvisker hun. Det er første gang jeg er ombord på en båt. Det er det jeg aldri har vært før, skjønner du.

– Allting må ha sin første gang, sier han og smiler, her kan da være like greit

som andre steder.

– Å nei, nei, her er lys og her er mennesker.

Hun ser sky på Benjamin.

– Skap dig ikke så jævli, men kom til køis, kommanderer hennes venn.

– Ja straks, straks, men vær snild og slukk lyset først, jeg er så redd, sier hun, og det skjelver i stemmen.

I det samme blir det larm ute på gangen, to stemmer brytes med hverandre, og døren blir slått op med et smell.

Det er to fyrbøtere som kommer sjanglende inn.

Den ene er forferdelig full.

Nu skal vi pinadø vise de satans matrosene hvad slags karer de er, mumler han og raver fremover.

Med ett retter han sig op og blir stående stiv som en støtte. Hans blodsprenge øine buler sig ut som de måtte briste, og munnen åpner sig mimrende. Armene synker ned ved siden, – han ser ut som en mann som øiner helvete, men ikke tror det.

Med et hest stønn famler han sig fremover mot den unge piken. Hun ser den mørke skikkelsen komme truende mot sig, hun klatrer fort op i køien og gjemmer sig bak gardinen.

Benjamin hører henne klynke lavt.

– Hvad skal du med henne? skriker fyrbøteren, mens han vakler fremover, la henne gå.

– Hvad satan har du med piken min å gjøre, spør den andre rolig og stirrende.

– La henne gå, sier jeg.

– I helvete heller, svarer matrosen. Dra dig inn i fyrbøtergjengen du Anton og kom ikke her og plag skikkelige folk.

Da løfter fyrbøteren en svak, skjelvende hånd, og med et klasklar han den synke ned på matrosens ansikt.

– Din satan, hvisker han.

Et fryktelig neveslag sender ham med et brak mot bordet, så stuper han ned på dørken.

I neste øieblikk griper matrosen ham og sleper ham ut av rulten. Den andre fyrbøteren følger etter. Et par minutter etter kommer matrosen tilbake.

– Hvad satan har han med min pike å gjøre, sier han henvendt til de sovende menn. Han var jo døddrukken. Nu ligger han ute på dekket og gråter og spyr. Hvad fan skulde han bort i henne etter, si mig det. Han ser spørrende på Benjamin, men denne svarer ikke.

Han er syk av skam over sig selv, men hvad vet vel jeg, hvad kan vel jeg gjøre? undskylder han sig.

– Nu kommer jeg straks, mumler matrosen op til henne bak gardinene.

– Men slukk lyset først, vær så smid, ynker hun sig.

– Hold nu kjeft en liten stund, hveser han mot henne og slenger selene bakover skulderen.

I det samme kommer Antons kamerat til syne i døren.

– Din fordømte dritt der du står, skriker han. Du var fan sa kjekk som slo en full og hjelpeløs mann, du synes vel det, Ålesund?

Så senker han plutselig stemmen til et hvisk: Men du skulle ikke slatt allikevel. Anton ligger ute på dekket og gråter. Han sier at hun er søsteren hans, søsteren hans hører du.

– Å dra til helvete, knurrer Ålesund og klyver op i køien.

II

Benjamin står ved rekken og stirrer ut i den mørknende kveld. Sjøene vasker med bløte skvulp om skutesisiden, mens skibet går fremover med tunge stempelslag.

En kald, rasete bris rusker ham gjennom håret. Akterut svever måkene med skarpe, hese skrik over den boblende kjølvannsvei. Langt inne stanser en lang stripe av grå sten havet.

«*Mignon*» går ennu langs den norske kyst. Det blinker et par lys der inne, bitte små gule gnister i skumringen. Underlig at et slikt fjernt lite bluss, som tapes her ute i blestens veldige, åpne rum, er en lampe inne i et værelse, hvor en mann leser sin avis og barnene leker. Inne på veiene går kanskje mennesker

mellem den brune lyng og speider utover havet: Går båten der ute østover? spør en. – Nei, du kan vel se den stikker til sjøs, svarer en annen.

Den er bare en bekyrendes liten prikk, undskylder den første sig.

Det er «Mignon» de taler om, der hvor Benjamin står ved rekken og stirrer ut i kvelden.

Hans første dag er brakt til ende, full av forvirring og larm. Vinsjene klapret, trossene raslet, skibet gled ut fra land, luker blev skalket, dekket spylt, og han løp omkring og var i veien overalt.

Nu er han fri en deilig mengde med timer, helt til klokken syv i morgen tidlig.

Sivert henger ved siden av ham og ser fortaapt mot land. Ingen av dem taler, deres sinn er fykt av farvellets fine og ømme vemod.

Sivert bryter stillheten med et langt sukk.

– Jaja, så begynner vi for denne gangen! Gad vite hvor ofte jeg skal henge slik ved rekken og se innover mot Norge. Det er rart hvorledes Gud har innrettet det: hjemme lengter en ut, og ute lengter en hjem. Lykkelig er en aldri. Å jo, av og til er en vel lykkelig. Jeg var hjemme to dager nu, med en gang skibet kom til Kristiania. Vi gikk forbi stedet i formiddag, jeg tenkte jeg skulde vise dig huset vårt, men da stod jeg til rors. Du så det kanskje, det var et pent, gult hus, vi hadde det aktenfor tvers på styrbord side, da fire glass gikk. Det blir nettop bygd på en etasje og alt skal males hvitt.

Far er los. Alle brødrene mine er til sjøs, det er bare Tor, den yngste, som er hjemme nu. Men det er en grei, liten fyr kan du tro. Om morgningene rodde vi ut sammen og trakk garnene. Det var blikkende stille når solen rant. Vi kunde tydelig se fisken stå der nede. Så gikk vi i land på en holme og kokte kaffe. Å, det var to fine dager. Jeg skulde gjerne blitt hjemme denne gangen, men far syntes jeg kunde vente til Kristen, eldste bror min, kom hjem. Da blir det liv der ute, kan du tro. Men fem glass er gått, det er tid å få kveldsmat.

De rusler inn i ruffen.

En frisk lukt av såpe og saltvann slår imot dem, alt er blitt rent og på stell der inne i dag.

Rundt bordet sitter karene og spiser.

Til å begynne med fløt alle ansikter sammen i en grå tåke, men eftersom

dagen gikk, steg de frem, og hver mann fikk sitt.

Det er Narvik, ruffens eldste, hvis dom alle de unge lytter til. Det er Mannaen, den kjempesterke med det fryktelige arret som skjærer sig nedover kinnet fra venstre øie. Det er Pedro med det blide, sørgmodige ansiktet, som alltid er lukket og uransakelig. Ingen vet noe om ham uten at han er italiener og kom ombord for et par år siden på Java. Men til gjengjeld har alle god greie på den hunden Oskar, dette er hans første tur til sjøs, men i syv år har han fart på kysten. Og han skjuler ikke sin skam, men taler til den som vil høre på ham om de dager da han var dampskibspikenes skrekk og glede.

Og så er det Risør med det røde håret og fregnete ansiktet, som alltid ler med bitte små melketenner inne i det veldige gapet.

Flere er det ikke rundt bordet.

Smukken Ålesund er til rors, og Leif, lettmatrosen på hans vakt, går på utkikk med tunge dunk i dekket rett over dem.

Så er det igjen bare Sivert og Benjamin, skibsmeglernesønnen som vil vite hvad sjøen er, før han tar fatt, to unge gutter som har funnet hverandre fra første stund, to ansikter som sammen vender sig mot livet.

Benjamin setter sig ned på benken ved siden av den lille italiener. Pedro klapper ham på skulderen og mumler sagte: Benjamin fiin, meget bono.

De andre ler, og Pedro ser forundret ut. Så spiser de videre i taushet. Det er dåsekjøtt i brun saus.

– Sausen er god, men kjødet er skrøpelig, sier Mannaen og raper stille.

Omsider legger Narvik kniv og gaffel ned, og Benjamin ser at Risør og Sivert hurtig gjør som han. De tar visst Narvik til mønster i alle ting.

– Det blir nu ikke skikk på noe før vi kommer i sjøen, sier Narvik eftertenksomt.

– Nei, så var det, nikker Sivert.

– Det er nu så rart med det, grubler Risør.

– Jeg hører de er så rasende på Ålesund på den andre siden av gangen, forteller Sivert. Han hadde fått tak i søsteren til fyrbøter-Anton, sier de. Men det kan vel ikke være tilfelle.

Nattens heslighet rykker med ett tett inn på Benjamin.

– Det høres ikke rimelig ut, sier Mannaen. – Hele tiden mens Anton har vært ombord, har han pratet om den søsteren, rent plag som har han vært med det snakket sitt. Hun var så bra og så snild at det ikke var måte på det. Han bestemte alltid når han var i sjøen at hun skulde få en del av trekket, men det glemte han visst når han kom på land. Hun skrev brev til ham også. Jeg har enda lest et, det var forresten riktig et gildt brev. Pent og tydelig skrev hun. Nei, det kan ikke ha vært henne.

– Jo, det var henne, sier Risør og manøvrerer sig ut fra benken, det fortalte fyrbøter-Gustav mig. Men det er en lang historie, og vi må ut og løse av.

Han og Mannaen går.

– Det var lumpent av Ålesund ikke å la henne gå, sier Benjamin og forundres over sin egen stemme.

– Der har vi Ålesund selv, så nu kan du fortelle ham det, flirer Oskar nede fra sin tallerken og skuler skadefro op på Benjamin.

– Snakker noen om mig? spør Ålesund og folder de nakne, tatoverte armene over brystet. Ansiktet virker enda hårdere og mørkere enn kvelden før.

– Ja, det var mig som mente du kunde latt søsteren til Anton i fred.

– Nei jasanya da, småen! Du skulde visst heller leke Jesus som barn i templet enn gå til sjøs! Dra bare hjem og be mor din fø dig tilbake, og bland dig ikke op i voksne folks saker. Ellers skal det bli slutt på den storsnutetheten din, skal jeg hilse og si.

Oskar ler beundrende.

Men Sivert kommer Benjamin til hjelp.

– Han sa bare det som vi alle mener: du behøvde ikke nettop ta søsteren til en kamerat. Vilde du kanskje like om du fant søsteren din ombord her?

– Det er ikke det det spørres om, sier Ålesund, min søster kommer ingen av dere ved, men jeg lar mig ikke belære av den første og beste drittsekk, som begynner å kalve sig ombord.

Oskar gliser med tennene og krummer sig av henrykkelse: Den Ålesund, han kan få sagt det.

Ellers sitter alle tause og ser på dem som taler.

Benjamin ser et sekund ned i et svelg av sin egen ynkelighet, nu kan han være

melkehvit av bebreidelser, men han tidde og fornektet i natt da hanen gol.

Men kløften lukker sig igjen, og han sier: Det er vondt for mig som er ny å si noe, det er dem som vil tro det er for å være overlegen. Men Sivert sa det riktige: Du vilde ikke like å finne din søster ombord.

– Å hold du den fordømte kjeften din, skriker Ålesund. Står jeg til regnskap for dig kanskje? La min søster være. Hun er tusen ganger for god til å tas i din munn.

– Gutten har lov til å si hva han vil, sier Narvik rolig. Du vet jeg er ikke den mann som legger mig op i en annens saker, Ålesund, og aller minst i dine, men ingen kan vel tvile på at Benjamin har rett.

– Ja ja, sier plutselig Pedro med sin underlige hese stemme, Ålesund er no bono.

– A, ingen spør dig, din fordømte dago, skriker Oskar op. Pedro er den eneste han tør bruke sig på, for han er så uendelig godmodig. Ellers holder Oskar sig helst med Ålesund og kryper unda for de andre.

– Du Narvik skal nu alltid være så helvetes bra og selvgod, slenger Ålesund ut, og du Pedro kan passe trynet ditt, så meget du vet det!

– Nu kan du ta tørn, Ålesund. Jeg er lei av dig og den kjeften din.

Narvik reiser sig, han er stiv og kald i ansiktet, og øinene lyser som blått stål.

Ålesund stirrer igjen med et mørkt, hatefullt blikk.

Det er taust som døden i ruffen. De to menn står bare og ser på hverandre.

Alle vet at det er stille før stormen.

I det samme lyder en svak krafsing på døren.

Sivert reiser sig og lukker op.

Inn springer Santos.

Santos er skibets hund, en liten, ellevill, argentinsk terner, som Sivert stjal nede i Rosario på forrige turen. Den farer omkring på skibet fra morgen til kveld og er grenseløst elsket av alle.

Nu er den i et byks borte hos Ålesund og hopper op på ham. Han støter den bort, men den hopper igjen og slikker ham på hånden. Da begynner han å stryke den over hodet, og det er som Ålesunds ansikt plutselig blir mindre hårdt.

Men med ett blir døren revet op med et smell, det er Risør: Er Santos her,

gjem den, gjem den! Annenstyrmann skal slå den i hjel jeg hørte det på midtskipet.

Så forsvinner han igjen i mørket.

Ålesund griper lynsnart Santos og legger den opp i køien. Ligg stille, sier han og breier teppene over.

Da står annenstyrmann i døren. Han holder en rustpikk i hånden.

En tung, rugende stillhet møter ham.

– Er Santos her? spør han.

– Nei, svarer Narvik.

– Det var da underlig, jeg syntes så tydelig –. Santos må nemlig drepes.

– Drepes? spør Narvik.

– Ja. Det er hundekarantene på seks måneder i England, og vi skal inn til South Shields for å bunkre. Derfor skal Santos drepes.

– Da får De finne den selv, sier Sivert og ser trossig på ham. Og den kan bli vanskelig nok å finne. Men er det ikke så at skipperen har en fin angorakatt borte på midtskipet?

– Jo, hvad med den?

– Jeg har bare hørt engang, sier Sivert og stirrer ham rolig inn i ørnene, at katter skal ha lett for å gå overbord når det slingrer litt.

– Det har jeg også hørt, Sivert, sier Narvik og smiler.

– Jeg og.

– Jeg og.

Annenstyrmann ser sig rundt på de kalde, bestemte ansikter.

– Ikke vær urimelige da, karer. Santos må drepes.

– Det kan bli vanskelig nok det, sier Ålesund.

– Tror dere det er for min egen fornøielses skyld jeg kommer for å drepe den? Men skipperen har sagt det, og det skal gjøres. Hvor er Santos?

– Santos? sier Sivert. Hvem er det? A jo, her var visst engang en hund forut som het Santos, men den brydde vi oss ikke om. Vi lot skipperen drepe den.

– Ikke vær stor i kjeften, Sivert! brummer annenstyrmann. Men du Narvik, som er den eldste og som ellers er en fornuftig mann – hvor er hunden?

– Jeg bryr mig ikke om å si noe om det, svarer Narvik.

– Hør her, gutter, sier annenstyrmann fortrolig og setter sig ned på benken blandt dem. – Santos må drepes. Det er soleklart. Den som finner den, skal få en pen dusør og takk oven i kjøpet.

Oskar reiser på hodet. De brune øinene som henger dypt nedover kinnet, begynner å lyse. Han stirrer lengselsfullt op mot Ålesunds køie.

Når hunden først skal drepes, er det vel like godt at en får dusøren, og hvorfor ikke han?

Dessuten har han aldri likt Santos eller noen annen hund.

– En pen dusør, sier Ålesund. Er det ikke tredve sølvpenger som er taksten. Jeg tror det er ingen her som har lyst til å forråde Santos for det.

Men offiseren hører ikke på ham, han sitter og følger retningen av Oskars blikk. Nu vet han hvor hunden er.

Han reiser sig: Dere tvinger mig altså til å lete selv. Javel, jeg får prøve.

Han huker sig ned og kiker på dørken.

Det blir så stille i ruffen at det gjør vondt.

Alle sitter som støtter og følger hans bevegelser.

Benjamin synes han hører hjertene banke omkring sig.

Annenstyrmann blir ferdig der nede, hvor vil han lete nu?

Å Gud, der begynner han å søke i køiene. Han ryster teppene og går fra køie til køie. Nærmere og nærmere kommer han. Nu har han bare Ålesunds igjen.

Der vet han at Santos ligger. Han skimter allerede det myke omrisset av det lille legemet under teppet. Da er det som han plutselig blir lammet av den dirrende stillhet omkring sig.

Han vender sig og ser på folkene.

Oskar sitter allerede med munnen ferdig til et fnis når hunden blir funnet, men de andre gjør annenstyrmann underlig til mote.

Der er ansikter som er bleke og fortrukne av angst, men andre er truende hårde av hat.

Alle sitter med nervene spente som barduner.

Blev han rørt over en slik trofasthet mot en hund eller kanskje følte han at det

kunde være farlig å friste folk over evne?

Han stryker rolig bortover Ålesunds køie og sier: Nei, jeg finner ikke hunden. Jeg opgir det. Det var kjedelig, god natt, karer.

– God natt, gisper de rundt omkring.

Døren lukker sig bak ham.

Et jubelskrik løfter sig i ruffen. De springer frem på dørken, de huier og ler og danser! Benjamin merker plutselig at Ålesund omfavner ham. Å, det er en glede av en annen verden.

Sivert springer bort og trekker Santos frem.

Den bykser ned på dørken og blir slynget omkring som et nøtteskall på et hav av kjærtegn.

Lille Santossen, ja, du er fin du, våres egen liten Santos. Så dere hvor rolig den lå, den forstod nok hvad det gjaldt. Ja, Santos er nok basen, han. Ja, var det Santosen!

Mennene stammer frem sine meningsløse utbrudd av ømhet, forvirrede små kjærlighetsbekjennelser, slike som man bare kan si til små barn og hunder.

– Jeg lurer på om annenstyrmann så den, sier Narvik.

– Er du galen, sier Sivert, da hadde han nok kakket den i hodet med rustpikken.

– Jeg er ikke så sikker, funderer Narvik. Men det var sandelig godt at Ålesund var så snar til å gjemme den da annenstyrmann kom inn.

– Ja, det var merkelig fint gjort! Uten Ålesund hadde det ikke sett greit ut for Santos. Og Sivert knuger hunden i armene og legger dens hode op mot sitt.

– Å, det var ikke stort jeg gjorde, sier Ålesund beskjedent. Men du var god, Sivert, da du svarte om Angorakatten. Du hadde hørt at det var gått katter overbord når det slingret, sa du.

– Jagu skulde den ha fått gå utenbords, hvis de hadde drept Santos, sverger Leif.

– Ja, det kunde skipperen ha gnidd sig på, sier Benjamin.

Han er så lykkelig at han kunde gråte. Hans sjel strømmer mot de andre, han kunde falle på kne og takke Gud fordi Santos er frelst og fordi han får dele denne lykke.

Ålesund setter sig bort til Narvik. – Du hadde rett, sier han. Men jeg trodde ikke det var søster til Anton. Jeg var full, ser du. Det er så rart med det.

Ordet er funnet.

– Ja, det er så rart med det, sier Narvik og smiler. Slikt hender den beste.

Ålesund nikker til Sivert og Benjamin, og de er lykkelige over forsoningen.

Og Benjamin synes plutselig at natten ikke har vært så rå og heslig allikevel. Ålesund visste ikke at det var Antons søster, det var sant som Narvik sa: Slikt hender den beste.

Og mens han står og ser disse mennene danse rundt med øine blanke av den samme lykke som jubler inne i ham selv, aner han for første gang hvad de ord betyr:

Salig er de enfoldige ...

Endelig blir de så rolige at de kan gå til køis. Benjamin ligger i en rus av lykke. Santos har lagt sig til ro hos ham for natten.

Han stryker den atter og atter over den varme pelsen, til den sovner.

Da ligger han forsiktig stille for ikke å vekke den.

Utenfor bruser natten av hav og mørke.

III

Utpå natten våkner Benjamin.

Å Gud, han er ombord på skibet. En sløv vemmelse velder sig innover ham. Menneses åndedrag snøfter rundt omkring, og luften er tykk av matos og virginia. Det er som en fuktig hinne av skittent fett har lagt sig over hans ansikt, og når han stryker sig over pannen, fures en dyp stripe før han når inn til huden.

Han føler sig kvalm og elendig.

Plutselig ruller han hårdt over mot skottet og farer sammen. Er det ikke noe levende og bløtt som rører sig under ham? Med et lite klynk springer Santos ned på dørken.

I det samme blir det liv på bordet, to fete, veldige rotter løper bortover og blotter gnagertennene til et flir før de skvetter ned. Santos flyr etter, men for sent. Den rumsterer litt mellom sjøstøvlene og hopper så op i en køie.

Benjamin ånder lettere, for det gjorde så underlig vondt å følge dens bevegelser.

Et dumpt slag får skottet til å ryste, og skibet legger sig over på siden. Det var en sjø som veltet op mot ventilen.

Med opspilte nerver ligger Benjamin og venter på at den neste skal komme. Der – en svartgrønn foss trykker mot ventilen og begraver alt. Så løfter skibet sig igjen, og vannet siler nedover glasset.

En ny sjø reiser sig ute i mørket og løper som en brakende stormbuk mot skibet, og Benjamin slenges med. Han klynger sig fast til køiekanten med begge hender, mens hele hans legeme skvulper frem og tilbake i kvalme.

Det er visst orkan ute. Og det er rent nifst å ligge her bare med et skjørt stykke glass og noen tommer jern mellom sig og det veldige, hylende hav.

Rart at de andre ikke er våkne, men det snorker og stønner allestedsfra. Lampen som brenner med lav veke, gynger frem og tilbake som en pendel, og skyggene ruller i samme takt gjennom det halvmørke rum.

Å kan ikke den helvetes lampen stanse, det er til å bli gal av. Han vil komme sig ut og binde den fast, men en sløv matthet holder ham nede.

Hvor det er meningsløst og motbydelig å ligge våken, mens sekundene nøler sig fremover gjennom en lang natt. Han forsøker å få sove, han vil tenke på et tre, som han står på god fot med hjemme, han får alltid sove når han tenker på det. Men nei – tankene orker ikke å løfte sig, han ligger bare og stirrer med stive øine op i taket.

En kakerlakk kryper langsomt og tungsindig bortover, og et sted står malingen bristende av en luftboble.

Skal han drepe kakerlakken og stikke hull på boblen?

Han lar det være.

Å Gud, hvor jernene larmer nede i pikten, ustanselig tørner de mot hverandre med avsindige brak, de er grusomme hammerslag på en naken nerve.

Men det er ikke fra pikten den store ondskap kommer.

Det dirrer overalt en fortvilende fin lyd av syngende jern, hele skibet klirrer av denne spinkle tone, som er verre enn døden, den siver inn i hans hode og forvandler dets celler til metall, til tusen messingklokker som svinger med en

tynn, summende lyd inn i de millioner andre.

Svetten brister frem på pannen, og han føler sig klam overalt.

Maven gynger frem og tilbake og truer med å skylle opover hodet.

Han finner frem livremmen og binder den stramt omkring, men intet hjelper.

Med store, stirrende øine og tynn, sammenpresset munn føler han redselen synke innover sig.

Kakerlakken forsvinner i en sprekke, og alt blir enda mer ensomt og forferdelig enn før.

Da hører han at døren blir åpnet, det bruser og hviner av stormen utenfor, så blir alt stille. Det er Sivert som kommer inn. I det matte lyset skimter Benjamin at han setter sig på kisten borte ved døren og begraver ansiktet i hendene.

Hvad er det?

Er Sivert også dårlig?

En uendelig godhet for Sivert stiger op i ham. Rundt omkring snorker mennene sin trygge, dyriske søvn og aner intet om hvor vondt han har det. Men Sivert er hans venn, Sivert våker med ham. Alle sover og er lykkelige, det er bare Sivert og han som er til i verden.

Plutselig dukker Siverts ansikt op tett ved hans eget.

– Jeg så du var våken, sier han, og Benjamin ser at han tygger skrå. – Jeg kommer nettop fra roret. Du kan være glad du går dagmann og slipper å tørne ut på alle døgnets tider. Uff, det er så trist å stå sånn og tenke i mørket. Jeg kom til å fundere på om det kanskje er sant det som hun helviten Normanna sa. Men det var bare for å være full av fan, var det ikke det?

Hans øine lyser med en underlig hungrende bønn mot kameraten oppe i køien.

Men en umåtelig skuffelse fyller Benjamin. Sivert er ikke dårlig, han forstår ingenting, han er som alle de andre.

– Jo, det var visst det, sier han uten varme og tro.

Sivert rusler fattig tilbake til sin kiste.

Benjamin ligger alene med sin kval. Hvad er noen nagende tanker mot den sløve vemmelse som bugner overalt i ham.

Sivert kan tygge skrå, har han da noe å klage over?

En sjø slår med et brøl mot skutesiden og Benjamin stønner høit.

Sjøsyken krummer sig sammen inne i ham som et ådseldyr på sprang. Han må kjempe for å holde det nede, men det reiser sig lumskere og villere for hvert minutt.

Plutselig kommer han til å tenke på Maja, han ser henne der hvor han ligger nu, hennes legeme svømmer utover og blir umåtelig, til slutt er der intet i verden uten det.

Men litt etter litt kjemper en annen tanke sig frem, han verger sig, han vil ikke, men den kommer allikevel, og presser sig op gjennom Maja: Tanken på Eva. Stjernene og syrinene er ikke mer, alt hvad han vet om henne er et par ord som fniser igjen og igjen i hans øre: «Så du har fått fatt i Eva, hennes avskjedsscener i haveporten er visst ikke blottet for temperament.» Det er hans beste venns ord.

Han vil mane frem et annet bilde av Eva, men han kan ikke. En grenseløs bitterhet mot henne, og ikke bare mot henne, men mot alle dem som er lykkelige fordi de ikke er på sjøen, folder sig ut i ham.

Hvad vondt har han gjort siden Gud slår ham så hårdt?

Han hater alle de glade mennesker på land, han hater Gud som styrer stormens vær så dårlig, han hater kameratene fordi de snorker og ingenting forstår.

Han er den eneste i verden som lider.

Lampen slingrer frem og tilbake. Sjøene slår mot ventilen, jernene braker, og tusen lyd gnisser mot hverandre.

Hans hjerne blir etterhånden sløv av nattens larm og synker inn i en mørk, urolig døs.

Han våkner ved at Pedro rusker i ham.

– Opsigås! smiler han. Seks glass går by om by.

De andre står alt nede på dørken og gjesper og strekker sig. Benjamin er sikker på at han må dø når han skal ned og kle på sig.

Men det går jo på et vis, og stum og forstyrret sitter han ved bordet. Mat orker han ikke å røre.

– Det blåser friskt, sier Sivert og skjærer sig en mektig skive. Jeg liker mig

aldri så godt som når det blåser litt.

Benjamin skuler hen på ham. Det kan da være måte på å kjekke sig.

Båtsmannen står i døren.

– Seks glass er gått, karer, det er ikke annet for enn å tørne til.

– Er det annet enn jobbing fra morgen til kveld, spør Oskar krenket og langer ut etter margarinspannet.

– Nei, de suger livskiten av oss, de helvitene borte på midtskipet! knurrer Ålesund og spenner livremmen omkring sig.

– Ja, de kan stylen her ombord, sier Narvik.

– Er dette kaffe å by folk, brøler Mannaen. Jeg skal vaske den snørrisen borte i byssen litt, mellom skott og dørk. Vi lar oss ikke by allting heller.

– Nei, kaffen var ikke drikkendes, godsnakker båtsen, dere får komme nu, karer.

En etter en reiser mennene sig, og langsomt og trevent går de ut etter ham.

Rundt omkring er sjø, bare sjø!

Skifergrå bølger med hvite skavler bruser frem i det veldige rum. En blek, blåsende morgenhimmel står som en gyngende kuppel, nedentil sønderskåret av sjøene.

Mens Benjamin står og stirrer utover, løfter skibsrekken sig langsomt op, og han ser bare den tomme, kalde luft.

En salt blåst hviner i de spente barduner og strømmer med susende vold langt ned i hans lunger. Av og til sprøiter en sjøskvett innover dekket.

Benjamin prøver å gå bortover med de andre, da stiger skibssiden igjen op mot himmelen, han krummer sig sammen og er i et sprang borte ved rekken.

– Spy i le, for satan! hylar båtsen.

Oskar klapper sig på lårene og breker av latter: Nei se på Benjamin!

Benjamin føler skammen og nedverdighelsen synke tungt over sig.

– Er du syk? spør Mannaen.

Det idiotiske ved spørsmålet gjør Benjamin rasende.

– Du ser vel det! skriker han tilbake.

– Det er jo bare fine været, sier Risør og ser forundret ut.

– Sommers dag, mumler Sivert og forstår ingenting.

– Nei stopp, en ballastet båt er ikke så grei, sier Narvik, og Benjamin elsker ham for det.

– Å nei, en ballastet båt, medgir Risør tankefull.

Men plutselig hender det noe som gjør Benjamin lykkelig. Han ser en skikkelse styrte sig bort til rekken på le siden av brønnen. Det er Leif som brekker sig.

– Benjamin er ikke svært klein, sier båtsen, han kommer sig nu, det ser jeg på ham. I morgen vet han ikke hvad sjøsyke er, han er ikke som Leif. For han blir aldri frisk.

Og Benjamin føler sig virkelig vidunderlig meget bedre. Han smiler blekt mot dem. Ja, det hjalp godt, jeg er straks all right.

– Det er ellers bare ett råd mot sjøsyke, sier Mannaen, men det er godt. Det skulde Leif forsøke. Jeg rodde engang fiske med en kar som var meget kleinere enn noen jeg har sett. Men han gjorde som vi sa og har aldri vært sjøsyk siden.

Han spydde i øsekarret og spiste det etterpå.

Alle huler av latter, og Benjamin merker til sin forundrede glede at han kan le med. Han er visst over det verste nu.

Og mens han står der ved rekken og ler sammen med kameratene – med blåstens og bølgenes sterke, salte åndedrett svulmende omkring sig i det nakne rum, faller det ham plutselig noe inn.

Nu forstår han hvorfor sjøfolk aldri tar det ordet havet i sin munn. Sjøen, sier de.

Havet er for menneskene i land til å drømme om. Sjøen er mennenes egen hårde verden. Det er sjøen de forbanner og spyr på og ønsker sig bort fra, det er sjøen de elsker og lengter tilbake mot, det er sjøen de lever av og engang må dø av.

IV

Igjen er skibet kommet til en havn, og det gamle spill begynner.

Flokkevis drar mennene i land til drikk og kvinnfolk før de stikker til sjøs.

Tredve døgn, tredve dager og netter skal de være i sjøen denne gang. Så lang tid tar det fra Shields til Capetown i Syd-Afrika. Og tredve døgn ombord på en steamer er ikke greit for voksne mannfolk med hår på brystet. – –

Men det var to som ruslet fraborde tidlig på ettermiddagen, og det var en angstfull langsomhet i deres gang. Det var Sivert og Ålesund som gikk i land til doktoren.

Det er bare én tilbake i matrosenes ruff, Narvik.

– Jeg går så nødig på land, sier han til de andre med et smil, jeg trives best ombord. Så setter han sig ned under lampen og tar til å spikke på sin lille trebåt, som aldri blir ferdig.

Borte på midtskipet står Benjamin. Han har vakt ved gangveien til klokken tolv natt. Han er ruffens yngste, han får finne sig i å stå ombord, det skal så være.

Men lysene blinker på begge sider av Tyne, byen buldrer, sirenene skingrer, røde og grønne lys seiler sakte nedover floden. Buelampene på kaien faller i hvite, sitrende striper utover den sortblanke strømmen. Ingenting er så deilig som slik en lysstripe, den vekker fryd og angst og lengsel mot mørkets eventyr. Og det er tungt å måtte stå ombord og være nitten år, når bleke ildsøiler fra en fremmed by skjelver så tyst på vannene!

Men over skibet står en sprut av kull. Et mørkt, umåtelig jernskjelett luter over det åpne bunkersrum, og ut av det står en evig raslende drivrem av sort sten. Støvet svirrer overalt, det kleber sig fast til hvitmalingen, som er fuktig av aftentåken, og trenger inn i alle porer på ham, som står på midtskipet og stirrer ut i kvelden.

Det tar til å regne, kullstøv og duskregn siver sammen nedover «Mignon».

Timene går. Benjamin rusler inn i byssen for å være i ly for regnet. Det gløder rødt og vennlig på fyren, her er godt å være. Klokken blir halvti, og den første kommer ombord, det er Leif.

– Er Sivert og Ålesund kommet tilbake? er det første han spør.

– Nei, ennu ikke.

– Jeg lurer på hvordan det gikk.

Leif kommer inn i byssen og setter sig på benken. Ansiktet er blekt og svettende, en tung ange av whisky går i hans ånde.

Han sitter og ser på Benjamin en liten stund, så sier han plutselig:

– Du blev visst kvitt sjøsyken, blev du ikke?

– Å jo, ikke så verst, svarer den andre.

– Og dette er første turen du farer?

– Ja, jeg har aldri vært til sjøs før.

Det blir en stunds stillhet, så taler Leif igjen.

– Ja, noen er heldige, sier han. Vet du, nu har jeg vært til sjøs i elleve måneder, og jeg blir bare verre og verre. Jeg blir klein bare jeg kommer ned til havnen, jeg er elendig fordi jeg står her på dekket og ved at jeg er ombord på et skib. Og når maskinen begynner å gå, er jeg så kvalm at jeg holder på å dø. Hver eneste dag er et helvete, for sjø er det jo bestandig. Maven brekker sig aldeles som i krampe, det er fryktelig. Og nu skal vi ut i tredve døgn. Men det kunde nu være så sin sak, hvis jeg trodde jeg kunde bli bra. Men jeg tror det ikke. For vet du, jeg tror at Gud har et pik til mig.

Det er kommet en forstyrret uro over Leif, ansiktet lyser så underlig hvitt, men de store, utstående ører er flammende røde. Det veldige adamseple står som en spiss utvekst på den tynne halsen, og når han taler skyves det op og ned som et uhyggelig stempel under den spente, bristeferdige hud.

– Jeg vet ikke hvorfor, men Gud er efter mig bestandig. For halvannet år siden skulde jeg reise til Statene, jeg skulde ha arbeid hos onkelen min. Der var 256 emigranter ombord, og 255 skulde få komme inn. Det var en som ikke kom inn. Det var mig. Jeg blev sendt tilbake, alle lo av mig, og guttene i gaten kalte mig for Amerikapadden. Det var mig som var den ene, å, Gud var efter mig. Men det var ikke det verste. Straks efter jeg kom tilbake, gikk jeg inn til en barber for å ta skjegget. Alle andre går inn og går like gode ut igjen. Men jeg, jeg fikk skjeggssopp, vet du hvad det er? I tre måneder måtte jeg gå med grøtomslag rundt hodet. Jeg måtte bo ute på bondelandet hos tanten min for at ingen skulde se mig. Og nu gikk jeg til sjøs, jeg hadde så lyst. Det måtte være et herlig liv, syntes jeg, og det er det vel for alle de andre. Jeg var alltid så god på skolen, jeg var nummer én ut av syvende klasse, og kanskje kan du bli styrmann, hvem vet om du ikke kan bli skipper, tenkte jeg. Men nu, – jeg spyr og spyr og blir aldri bedre. Det er så fryktelig, det er så grusomt fryktelig.

Han skriker nesten den siste setningen, så vender han sig brått og går fort ut

på dekket.

Benjamin ser ham forsvinne nedover gangveien. Det er bare en mann som forstår at han ikke har fått nok å drikke, litt mer whisky må til siden Gud har et pik til ham.

Benjamin føler plutselig et savn, en tomhet etter ham. Det blev så ensomt da han gikk. Men det er ikke Leif han savner og hans ulykker, han føler bare den smertelige forlatthet omkring sig.

Stillheten legger sig tung og døsigg rundt Benjamin, og vekkerurets hårde tikking måler hvor dyp og rugende den er. Av og til rasler et kullstykk ned fra ilden med en meningsløs stor lyd. Ensomheten folder sig ut i ham, ingenting er veldig som den, den summer av stillhet fra evighet til evighet.

Å, den som nu kunde ha en liten hånd i sin, et kjært, lite vesen til å møte denne dumpe livløshet med. Lengselen, savnet dirrer som cellospill gjennom ham.

Eva, kjære Eva, – Benjamin hvisker det atter og atter, og hans stemme stryker som et kjærtegn bortover navnet.

Da tasser det av skritt bortover dekket, han farer op og ser en skikkelse fylle døren. Det er fyrbøter-Anton.

– Å, er det bare dig?

– Ja, det er bare mig. Jeg vilde be dig om noe.

Fyrbøter-Anton er fin og undseligg i røsten.

– Jeg har skadd hånden, ser du, og det var et brev jeg så nødig skulde ha skrevet. Jeg lovte å skrive, det var til en slektning.

Benjamin er blitt ubehagelig våken, full til randen av virkelighet. Han ser nysgjerrigg på fyrbøteren, men hans ansikt er halvt vendt bort, øinene viker unda.

– Jaså, til en slektning, sier Benjamin langsomt, og tilføier så med ondskapsfull skarpsindighet. Det er vel til søsteren din, kan jeg tenke.

Det rykker til i Anton, det flyr en rødme over ansiktet, og han svarer lavt.

– Ja, det er til søsteren min.

Benjamin føler et pust av grusom glede, en lyst til å dissekere, å studere krampetrekninger. Dessuten har de kjeklet fra sig om den natten under land inne hos matrosene, Ålesund har nikked til ham, og Anton er nu ikke annet enn en

skarve fyrbøter!

Jo, jeg kan gjerne skrive, sier han. Har du papir, hvad skal der stå?

Anton fingerer nervøst med luen og bøier den blanke skyggen mekanisk frem og tilbake.

– Jeg vet ikke riktig, sier han og ser lenge ned. Du vet kanskje at søsteren min var ombord. Det var en av dere som hadde henne med, hun er bare sytten år. Hun tjener i Kristiania, jeg forstår ikke riktig at det kunde gå galt med henne, nei, jeg skjønner det ikke riktig. Hun var så rent uskyldig å kalle det for, da jeg var hjemme. Det er bare oss to søsken, ser du. Men det var ikke hennes feil, jeg skulde ha passet på henne, men jeg visste ikke hun var i Kristiania. Ja, hvis jeg ikke hadde stelt mig så dårlig, var hun aldri kommet ombord slik. Men nu skal det bli anderledes. Hun er reist hjem til Bodø, og hun skal få halvparten av trekken min, alt skal nok bli godt igjen.

Da hun gikk i land om natten, traff jeg henne. Å Gud, Gud, er du her? sa hun og tok til å skjelve over hele kroppen.

Men så satte vi oss på en luke og snakket med hverandre, og klokken blev seks, men hun gråt hele tiden. Hun hadde fått dårlige venninner, det var det som var, skjønner du, hun trodde at det skulde være slik, nei, det var ikke hennes skyld. Men nu skal alt bli godt, jeg farer bare denne ene turen, så reiser jeg hjem og tar jobb på sildoljefabrikken. Da skal jeg passe bedre på søsteren min.

Jeg har vært en dårlig kar, jeg vet det, men nu skal det bli andre greier.

Nu må du være så snild å skrive at jeg tenker på henne og at jeg håper trekken kommer vel frem. Mer vet jeg ikke å skrive om. Vennlig hilsen din broder Anton Olsen.

Og Benjamin skriver med sine største og rundeste bokstaver et lite brev til søsteren i Bodø.

Og mens han skriver føler han en sår smerte, en trang til å være god og barmhjertig, til å lide med dem som livet har slått.

– Jeg har også en søster, sier han plutselig, jeg vet hvordan det kan være.

Men sannheten er at hans søster, lille Anni, er elleve år, et spinkelt, lite vesen med tynne, små skolepikkehender. Hun kommer inn når det er fremmede og neier til god natt. Og alle smiler et lite blankt og ømt smil i øinene når hun er gått. Slik

er lille Anni.

Men Benjamin vet ikke annet enn at han vil ta litt av Antons byrde på sig, ja, de er begge brødre, og hver har en søster. Han gir så villig sin egen til pris.

Men Anton hører ikke på ham. Han står med brevet i hånden og stirrer frem for sig.

– Nu kan du tro det er fint hjemme, sier han endelig, midnattsol ved Landegod, å, der er en herlig natur.

I samme øieblikk stirrer Benjamin mistenksom på fyrbøteren foran sig. Det er som Anton er begynt å briske sig med sin sorg, han er blitt så fin og vemodig at han synes han har lov til å bruke boksprog: Å, det er en herlig natur, sier han.

Og det er noe Benjamin ikke liker ved ham, en usikker blidhet som nesten virker slimet her ute i sjøens hårde liv.

Benjamin sier ikke mer, og han tier Anton til å gå.

Nu begynner mennene til gagns å rave ombord, de huier og skriker bortover kaien, det braker av morskap, det hviner av sinne, fulle er de, hele gjengen, og den fulleste av dem alle er Leif.

Benjamin står ved rekken og ser på dem, personene kommer og går, han er tilskuer til skibets drama. Og han undres på om han selv noensinne kommer til å spille med for dødelig alvor slik som de andre.

Ved halvtolvtiden kommer Sivert og Ålesund ombord. De går så uhyggelig tause og gledeløse opover landgangen, ingen av dem har drukket.

Sivert stanser op foran ham: Nei, du trenger ikke å spørre, sier han hårdt, vi har fått vår smekk både jeg og Ålesund. Men var det ikke jeg som sa at Maja var den skjøgen som Jesus elsket?

Han ler en skingrende, vill latter, så slukker plutselig ansiktet, det blir aske, en grå fortvilelse brer sig ut. Han vender sig brått om og går bortover dekket.

Det er synd på Sivert, sier Ålesund og ser etter ham, men engang skal være den første, og han kommer sig snart. Det er ikke noe farlig. Men det var ikke det jeg ville si, det var noe annet. Jeg vil rømme i natt. Det var det jeg vilde varsku dig om. Jeg er trett av alt. Jeg vil se å komme mig hjemover. Du skal bare si du ingen ting har sett.

Da Ålesund kommer tilbake med sin sjøsekk, stanser benjamin ham. Han er

helt blek og stakkåndet da han spør: Du Ålesund, når du er sjuk, hvorledes er det med søsteren til Anton?

Jeg skulde gi meget for at hun går fri, svarer Ålesund og får det travelt med sekken. – Ikke si til Anton at jeg er sjuk. Det er ikke godt for en mann å ha for meget å tenke på i sjøen. Farvel, Benjamin, takk for samværet.

Så går Ålesund forsiktig og lutende nedover landgangen med sekken På ryggen. Litt efter er han forsvunnet i mørket. Med stive, forvillede øine står Benjamin på skibet og stirrer ut i den våte natten.

V

Det glitrer av hårdt solskinn gjennom den kalde blåst mens «Mignon» stamper sig nedover Kanalen.

Måkene stiger og faller med lyn under vingen omkring i den tynne, blekblå luft. En liten skøyte på bakbord borer snuten ned i sjøene og kjemper sig op igjen med et forbauset utseende. Et stykke forut svulmer en femmastet bark med veldige, sorte seil frem gjennom den tidlige kveld. Det skimrer av kråkesølv over bølgene, og langt inne lyser en irrgønn stripe av England i solnedgangen.

Benjamin står sammen med kameratene og vasker maling på midtskibet. Sodaen svir i de iskalde hender, og saltvannet fyker som sjøsprøit i ansiktet, men dette er da livet!

Øinene ler, munnen står åpen for at blåsten kan suse inn og riktig ta ham efter sin vilje.

Er det ikke mange år siden i går aftes eller er det kanskje bare en anelse om et tidligere liv?

Hans sjel er fylt av luft, av sus og salt sjø, han husker bare fjernt noen hvite ansikter i mørket, det er vel blåsten som har visket dem ut og været dem bort.

En ny mann kom ombord i morges istedenfor Ålesund. Det var nok av folk å ta av, skibet blev ikke et minutt forsinket. Ved frokosten blev det pratet litt om ham som var stukket i land, men ved middagen var det andre ting som var viktigere å drøfte: arbeidet, farten, været. Og ved kaffen hadde det aldri vært ombord en kar som het Ålesund.

En skjebne er drevet bort som et åndedrag. – Køien, hvor han engang levde

sitt liv ombord på skibet, er tatt av en ny mann; hans kamerater står en aften på midtskibet og vasker maling, mens deres tanker blir tomme og lykkelige av Kanalens ramsalte blåst, og de kjenner ham ikke lenger.

Et liv eller to, en sorg, en ulykke, alt blir latt tilbake, alt glemmes. Skibet går videre. – – –

De skitne skott siler av vann, kullstøvet løsner under sodaen, og snart glinser midtskibet i skinnende hvithet. Hvert minutt feier bort veldige flater av sot, klutene sabber i overgivne sving bortover skottet, overalt flommer det av væte som i vårløsningen hjemme. Ja, det er herlig å være til!

Båtsmannen kommer tassende bortover dekket i slippers og rasler med et nøkleknippe i hånden.

Han blir stående og se på karene et bil, mens han spytter brunt og sindig. Så trekker han klokken frem, stirrer tankefullt på den og sier med gunstbevisning i stemmen: Det er gode greier! Dere kan skeie ut, karer.

I det samme går to glass på broen. Hendene rykker lynsnart klutene tilbake, det klirer av sinkpøser og trasker av føtter, og et øieblikk etter er midtskibet forlatt og øde.

– Det er da fan at ikke den ræven til båtsen kan skeie ut litt før, knurrer Leif, og adamseplet hopper av forargelse.

– Det er stylen, sier Narvik og trekker på skuldrene.

Inne i vaskerummet blir det liv! Det lyser av nakne kroppar, det buldrer og huier av latter. Det klaskes og knipes i kjøtt, guttene hopper og bærer sig i nakenhetens henrykkelse.

– Har du hår i nesen, Benjamin? Jeg har en dusk under armen, kom skal vi spleise!

Denne kvikkhet blir sagt hver eneste kveld i sjøen, og alltid mottatt med et hyl av latter. I aften er det Risør som er ute med den, og han slår sig som en gal på lårene over sitt vidd. Det veldige gap med de bitte små melketenner er stivt av latter.

Men Benjamin vet hvad man krever av ham. Han kniper Risør kraftig i låret og spør med innsmigrende røst:

– Hør, Risør, hvad sa mor din, da hun fødte dig?

Risør biter tennene sammen, nu gjelder det.

Men Benjamin har fått et fint stykke hud mellom sine negler og kniper skånselsløst til.

Plutselig blir Risør blodrød i ansiktet og skriker: Gi dig, din satan, vil du slippe, din rev!

Dekket holder på å ramle ned av bare morskap, og Benjamin skjelver i stemmen av glad stolthet da han sier de ord som skal knuse Risør til gags. Det var da hun'en til fødsel – – –!

Risør blir ertet inn i døden med den velkomst hans mor gav ham, og Benjamins hjerte svulmer.

Den nye mannen, han som kom etter Ålesund, står og fniser med et umåtelig tannkjøtt, mens de andre hopper og bærer sig. Han er fra Kristiansund og har gått på bommen i to måneder oppe i Newcastle, før han fikk jobben ombord i «Mignon». Han gnir sig ustanselig med handduken over den runde, lille vommen mens ansiktet stråler av glede over igjen å være ute i blåsten og latteren fra de syv hav.

De skvetter vann på hverandre, de kniper og flykter og speller sig. Mannaen er i spissen for alle ting, hans ansikt lyser av mange smil, øinene, munnen, ja selv det fryktelige arret smiler med.

Nu har Benjamin fått høre hvordan han fikk sitt arr. Det er et minne etter et knivstikk under Lofotfisket, fortalte Risør ham. Øiet hang nedover kinnet i en blodig bunt av nerver, og det var seks timers seilas til nærmeste lege. Men Mannaen seilte. Det var en til i båten, men da de kom frem, lå han besvimt i forskottet, han hadde ikke tålt å se blodet. Men akterut satt Mannaen. Han holdt rorpinnen i den ene hånd, og med den andre holdt han øiet på plass.

Det er bare én i vaskerummet som ikke jubler over sin nakenhet. Sivert. Han står for sig selv borte i en krok og vasker sig hurtig og uten glede. Ansiktet er tungt og forvåket. Han blir først ferdig, tar sin pøs uten et ord og går inn.

Levenet fortsetter inne i ruffen. Men Sivert har trukket gardinen for, og Oskar er også gått til køis. Han har fått tak i en blyantstump, og nu ligger han og tegner noe deilig på hvitmalingen, det er vel en trise fra hans dager på kysten.

Narvik sitter under lampen og spikker på sin båt. Av og til løfter han ansiktet og smiler mot de andre. De sitter rundt bordet og koser sig, de prater dritt, som

det heter med sjøens skjønnne ord. Det er meget å snakke om: minneverdige svar som hver og en har gitt til skippere og styrmenn, eller storrangler i land, hvor mengdevis av piker blev avdydet. Tiden flyr som ingenting til fem glass smeller på utkiken.

– Kom an, Benjamin, vi henter maten! Risør reiser sig og traver akter til byssen sammen med Benjamin, som er blitt ganske betatt over å høre til en slik gjeng av kvinne- og styrmennbetvingere.

Da de kommer tilbake igjen, løfter det sig et stort skrik i ruffen: Havregrøt til kvelds, nei, det er bunnen. Vi rører den ikke!

Fyrbøter-Gustav kommer til syne i døren.

– Svidd graut til kvelds, er det mening skapt i slikt?

Nu hører de hylene inne fra fyrbøterne.

– Vi går til stuerten! Vi rører den ikke. Han kan spise den selv hvis han vil.

– Ja, kom an til stuerten! roper fyrbøter-Gustav, dere er game, karer?

– Det er greit, svarer Narvik. Svidd grøt til kvelds. Aldri i verden.

De velter sig ut i den trange gang, fyrbøtere og matroser om hverandre.

Sivert og Oskar farer ut av køiene, alle buser på, det gyser av glede gjennom Benjamin: det er gjengen fra «Mignon» som er på ferde, hurra!

Det blir plutselig litt mindre storartet, da de kommer ut på det åpne dekk, de ser sig selv og de andre, og midtskipet likesom geiper til dem. Men fyrbøter-Gustav springer akterover med en grøtbakke løftet i hånden, og de andre følger ham hakk i hæl. Hunden Santos danser mellom deres ben og bjeffer henrykt. Siden den kvelden i Nordsjøen har ingen tenkt på å slå den ihjel.

Da de kommer op på midtskipet, står stuerten akkurat i døren til sin lugar.

Et redd glimt springer frem i øinene, han forsøker å late som ingenting, men mennene har gjennomskuet ham, han er solgt.

– Hvad i glohete helvete skal slikt bety? spør fyrbøter-Gustav og strekker grøtbakken frem. Er dette mat til folk som skal arbeide?

Stuerten famler efter et godt svar, men finner det ikke.

– Hvad er det dere vil? sier han endelig med usikker mutthet.

– Vi vil ha ordentlig mat, så meget du vet det, sier Narvik rolig som selve

rettferdigheten.

Stuerten ser bort på ham. Det er som han klynger sig fast til Narviks sindighet og søker styrke der.

– Grøt er vel ordentlig mat det, svarer han, men med den lille angst i stemmen som ødelegger alt.

– Å i helvete heller, hylér Kjøkkemens, grøt er grøt, og denne er svidd også. Vi som jobber på dørken dag og natt, vil ha ordentlig mat, så meget du vet det, din fordømmende skinkesvor der du står!

En hånlatte farer som et uvær bortover stuerten.

Skjellsordene er sluppet løs, mennene trenger sig sammen om ham, de skjeller ham ut for de verste ting de vet: din sønn av en tisper, ditt utskudd av paddeslekten.

Din bergenser! skriker Oskar, enda han vet så vel at stuerten er fra Flekkefjord.

Stuerten bare stirrer med stive, dødsredde øine omkring på den hylende hop.

En stum bønn flyr bort til Narvik, til Mannaen, til Benjamin, men nei, ingensteds er nåde å finne.

Alle vil utmerke sig, si den jævlige grovhet, spetaklet stiger og stiger, og plutselig triver Kjøkkemens grøtbakken og kleiser den ned over stuertens ansikt. Hele hodet er en klebrig klump, han vakler fremover, han gråter av sinne og skam. Hendene spriker rundt i luften, han griper sig til hodet og slenger noen grøttjafser bortover dekket. Så vender han sig om og raver inn i sin lugar.

Det blir et øieblikks stillhet, så bryter jubelen løs, en blodrød ro stråler gjennom dem alle.

– Det er riktig! Slik skal de ha det, de helvetene! skråler Gustav.

– Ja, det er riktig! skriker Benjamin.

– Til skipperen! brøler Mannaen. Nu skal vi lære de lokkene på midtskipet –

– Ja, kom an til skipperen! huier flere.

– *Er det mig dere ønsker å tale med?*

Det blir dødsstille blandt mennene. En liten, tettbygd skikkelse står øverst på trappen ned fra broen. Et fint og spotsk smil leker om den tynne munnen. Alt er så sikkert og bestemt ved ham, – det brune, skarptskårne ansiktet, den snehvite

lue med Beatty-slingen, presset i buksene, de blanke skoene, alt samler sig til et bilde av noe fast og overlegent. Og han står på trappens øverste trin og ser ned på mennene som en støtte av rolig forakt.

Det er som *skaren* der nede plutselig blir til en *klynge*, de er overrumplet og gjort usikre av dette spydige smilet.

Skipperen holder tobakkspipen i hånden, en kort snadde med et stort, vakkert hode.

Nu stikker han den rolig op i munnen og slår sig på venstre side etter fyrstikker. Han trekker op en eske, stryker en stikke av og tender snadden. Derpå går han ned et trin, stanser og ser et sekund på mennene under sig med det spotske lille smilet.

Så kaster han fyrstikken fra sig med en skjødesløs bevegelse. Blåsten tar den og fører den utover skibssiden.

Mennene har fulgt hans bevegelser med store, forbausede øine, hans uforskammede likegyldighet blender og uroer dem. De glemmer alt annet, all deres interesse samler sig om den lille mann der oppe.

Så står de der uvisse, nesten forlegne, inntil tausheten gjør så vondt at den må brytes.

– Vi har fått svidd grøt til kvelds, knurrer Gustav, og kameratene blusser op ved å høre hans stemme.

– Jaså, sier skipperen. Den var ikke mer svidd enn at jeg godt kunde spise den. Imidlertid er det beklagelig at den er svidd, forsåvidt er jeg enig med dere. Jeg skal konferere med stuerten. God aften, karer.

Han vender sig og går.

Plutselig er alt forbi. Mennene stirrer på hverandre, så drar de øinene vekk, var det ikke mer?

En tomhet, en skuffelse velder ut i dem. Oskar drar sig ut av klyngen, hvor han har stått bakerst mens skipperen talte, flere følger efter, alt er i oppløsning, og uten de riktig vet det selv, er de langsomt på vei forover.

Skipperen skulde konferere med stuerten, javel, hvad var der mer å gjøre.

De er slått til jorden av skipperens taktikk, og tause går de tilbake, de er med ett blitt så lutende i sjelen.

Forut i døren står en liten klump av menn og kaldflirer, båtsen, fliseguri og donkeyen, det er underoffiserene, småjudasene, som alltid må holde sig midt imellem.

Men det står en skikkelse bak dem i den mørke gangen, enda en som ikke har vært med for å «kicke». Det er Anton.

– Hvor i helvete har du vært? spør Gustav, og stiller sig op foran ham. Hvorfor blev du ikke med? Et sky uttrykk går over Antons ansikt.

– Jeg vilde ikke krangle, sier han stille.

– Å, din fordømte drittsekk, der du står! skriker Gustav. Var alle slik som du, blev det ikke værendes på jorden!

Han skubber til Anton og går hurtig inn i lugaren. Fyrbøtere og matroser går hver til sitt, men ingen vører Anton, deres øine ser gjennom ham og ut på den andre siden. Han har krenket det eneste bud som gjelder til sjøs: Du skal være game, din kamerats kamerat.

En stemning av nederlag ruger skamfull i matrosenes ruff. Av og til livner det op en liten fryd over bedriften med stuerten, så legger stillheten sig tung og skamfull som før.

I kveld går mennene tidlig til køis, og snart stønner søvnen rundt i ruffen med fred og glemsel for bitterhet, for alle ting.

VI

En uke går, og «Mignon» er de blå dager i vold. En verden av azur sitrer og danser og lyser og ler, himmelen bruser over det overlykkelige blå, og havet har ti tusen bølger som blåner enda galere og villere enn himmelen. Og solen gynger på de små sommersjøer, og de leker vel at de spisser sin munn i en kyss mot luften, den evige gode og glade.

Det grenseløse rum blir så fortrolig lite, fordi umåteligheten har intet mål. Alt er bare himmelen og havet. Det er en liten stripe med boblende kjølvann bak skibet, og rundt omkring glimter en vennlig sjømil, det er havet. En fugl kaster sig omkring høit oppe i det forvirrede blå, og mennene stirrer op fra dekket, det er himmelen.

Men «Mignon» er mørket og hardheten i den blide azur. Dens jern kløver de

forelskede sjøer, og den sorte røk drar sin forkullede vei gjennom ødet. Og dagene, dekkets og dørkens dager, dunker likeså visst og trofast som maskinens slag. Passatens eventyr er ikke til for mennene ombord på «Mignon», matrosene banker rust i lasterummet, og fyrbøterne danser foran de glødende svelg.

Men i dag er Benjamin kalt op fra rustbankingens idioti, som dog har sin selsomme, sløve fortryllelse, – til messingpuss på broen. Det er lørdag i dag, og ingensteds er lørdag dagen før søndag som ombord på et skib. Så hvad har hans hjerte å gjøre uten å bli stort og skjelvende av all verdens lys og luft?

Broen er øde og forlatt da han kommer op, der er ingen uten rormannen. Sivert står stum og alvorlig på den lave skammel foran rattet, og blikket løfter sig ikke op fra kompassets streker. Det er såvidt han nikker til kameraten.

Sivert har holdt sig for seg selv siden de reiste fra England. Straks han blir ferdig med en vakt, pleier han å krype til køis og ligger med stive, stirrende øine, langt borte fra alle ting. Og når han har fritørn om natten, sitter han i halvmørket og rigger hodet frem og tilbake i hendene.

Nu står han som en mørk skygge i den glade dag. Men Benjamin er ør og svimmel av havets og himmelens fryd, han står og gnikker vennskapelig på maskintelegrafene, mens han stirrer ut i det strålende rum.

Springerne leker langs skutestiden, de blanke, glinsende tygger skyter fremover langs overflaten, og plutselig stiger en op fra vannet, et gyllent sprut faller ned fra dens faste sider, den krummer sig et sekund i henrykkelse over solen, og i en uendelig skjønn linje søker den tilbake til sin egen egn. Time efter time danser de bølgefødte i lek rundt skibet.

Og de blide små sjøer brister undertiden i et regn av gnister, det er flyvefiskene som må op og flagre. De spiler de veldige brystfinner ut som to seil av silkepapir, og som bitte små, skjelvende splinter av sol og grønn sjø bruser de av gårde langt, langt bortover bølgene.

Det er et vidunder, en herlighet uten like for ham som de siste døgn bare har visst om en rustpik som hoppet avsindig foran ham.

Omsider er han ferdig med begge maskintelegrafene og flytter sig selv og sakene bort til kompasset. Han kommer til å stå kloss op i Sivert; der går en urolig trekning over kameratens ansikt, men han sier ingenting. Benjamin leter efter et ord, men tankene slås ihjel av stumheten i Siverts ansikt. Så er det lenge

dødsstille, mens de to står med ansiktene tett ved hverandre.

Da kvepper Benjamin til ved at Sivert åpner munnen.

– Fint vær! sier han bare.

Benjamin blir forvirret, han smiler og rødmer over disse to ordene.

– Ja, det er sikkert, sier han, du må ikke snakke!

Han er fylt av jubel og takk over at Sivert taler, og hans hjerte er vennens som aldri før.

– Ja, det er sikkert, gjentar han, en må bli i godt humør, for det er så altfor fint!

– Ja, det er så altfor fint til å være trist, sier Sivert, og det er noe som løsner og glir bort fra ansiktet. Det kommer en myk, liten anelse av et smil rundt munnen, og solen får lov til å tindre i de matte, omskyggede øinene.

– Det har vært en helvetes tid, legger han til og får det ivrig med å tørne på knaggene.

– Du skulde ikke tatt det så tungt, sier Benjamin erfarent, – i dag dig, i morgen mig.

– Å, du får nu ha dig kvinnfolk først, sier Sivert med et blekt smil og føler sig uendelig meget eldre enn sin venn.

Benjamin blir taus. Det var umåtelig lite fint av Sivert å minne ham om det, de står da og snakker sammen som mannfolk!

Derfor tier han en liten stund til de tusen skjelvende soler der nede, som den ene på himmelen skaper, igjen har fylt hans sinn med glede for alle ting og godhet for Sivert.

Da prater de videre, de kommer inn på skibets ting, de banner over skipperen og har det storartet.

Men plutselig dukker styrmannen op leideren, og de får det travelt hver med sitt.

Styrmannen er en umåtelig lang og tynn kar, med et blekt, lite ansikt, som ustanselig brister i grimaser. Hvert øieblikk fukter han leppene, snuser med neseborene og myser med øinene.

Nu styrter han bort til de to: Gid dere må dø i fanen, fnyser han med sin hese, pipende stemme og svinger vilt med de spinkle, tatoverte armer, du gnikker jo

messing som du tørket tårer av lik. Og du, Sivert – du skal ikke tilbake til Tvedestrand, så meget du vet det!

Hans vrede fortar sig snart, men ikke hans ordstrøm. Han er kommet i sving, han må utfolde sig.

Det er hans ulykke i livet, denne ulykksalige trang til å høre sin egen røst. Det er ikke den ting han ikke snakker om til rormannen, særlig på ensomme hundevakter. Gud, kone og barn, – en efter en må de til!

Han føler det ofte selv som en fornedrelse, en svakhet og skam. Plutselig kan han bryte av midt i en historie og overfuse den arme tilhører med de voldsomste skjellsord.

Forut morer de sig over hans skrøner og forakter ham fra sine hjerters dyp.

I dag må han på død og liv beruse sig i et eventyr med en pike i Rouen, som het Antoinette og en natt fikk tannverk. Han snuser og snøfter og plirer, og ordene fosser ut: Hun ut av køien ser dere – –

– Nå, *styrmann!* lyder skipperens skjærende, skarpe stemme like bak dem, og styrmannen farer sammen.

– Hva er kursen?

Skipperen ser sig rundt fra styrmannen til de to forfra med et blikk som tydelig sier: Jeg ønsker ikke at man menger sig med folkene!

Styrmannen blir blodrød og stammer frem noen ord.

Men skipperen går hurtig hen til Benjamin, det er som han vil gå ham ned, så stanser han og tar frem et lommetørkle fra sin snehvite tropedrakt.

Han stikker en snipp borti den blankpussede messing. Det kommer en anelse av en flekk til syne. Så holder han lommetørkleet frem for Benjamin, han sier ingenting, bare viser ham flekken, å herregud, vil han aldri ta lommetørkleet vekk! Lenge, uendelig lenge ser Benjamin det foran sig, men ikke et ord, ikke et ord, det er det som er verre enn alt. Benjamin kunde ha myrdet ham. Så går skipperen ned av broen, og styrmannen skjeller og smeller: Gid du må dø i fanen!

Men Benjamin pakker sine saker sammen og går ned i forkant av midtskipet, der er et skilt, en verkstedsplate som skal pusses.

Han har ennu et skjelv i kroppen av skipperens øine, de iskalde øinene som kan skjære sig gjennom en manns ro som en kniv flenger i en fiskebuk.

Men litt etter litt glir ophisselsen av ham, det er slikt solskinn, og er det ikke i morgen den velsignede blandt dager!

Mens han står der og gnikker, opdager han at han kan se inn i skipperens salong gjennom den åpne ventil. Den helviten! Han har det fint der inne! skinnstoler og kamin og farvede lampeskjermer, ingenting mangler. Og dessforuten har han spisestue og soveværelse og bad, det er bare en enslig mann, mens de ni forut kryper sammen i et bitte lite hull.

Plutselig skimter Benjamin en hvit sko som svinges inne i halvmørket, det er skipperen som kommer ned trappen.

Det gir et kvepp i ham, og han begynner å gnikke febrilsk, men holder allikevel øie med den hvitkledde skikkelsen der inne.

Skipperen går bort til bordet og setter sig ned i en stol, nei, han synker ned i den. Han griper etter noe, det glimter i en sølvramme, han holder et bilde foran sig. Lenge sitter han og ser på det, urørlig som en død mann. Så plutselig presser han billedet inn mot sine øine med en fort, voldsom bevegelse. I neste øieblikk retter han sig som en stålfjær, det er som hele hans skikkelse sier nei! med et rykk. Han setter rammen hurtig fra sig, og før Benjamin vet ordet av det, er skipperen opslukt av mørket.

En iling av skam farer gjennom Benjamin: han har sett noe som ingen skulde ha sett, et hjerte som åpnet sig og bevet hjelpeløst og nakent. Skipperen er også et menneske som lider og lengter, han er som alle de andre, han er som Benjamin selv.

Men hvorfor skal han bestandig være så hoven og kald? Og med ett aner Benjamin *chefens* tragedie: den grenseløse ensomhet han må svøpe sig i for å kunne herske over alt og alle, og undertiden er det nødvendig å herske.

Benjamin vil det ikke, men en liten djevel av ond glede begynner å svinge inne i ham, han frykter ikke den lille mann som før, hans hjerte vil ikke skrike «Alle mann på dekk!» hver gang skipperens frosne øine hugger i luften.

Så skipperen kan være svak han også.

Uten at han vet det selv, begynner han å gni langsommere på messingskiltet.

Han vil ikke fortelle det forut, han vil holde det for sig selv, som en søt, sterk hemmelighet, men jasanya, så skipperen ...

Og plutselig står Benjamin og synger høit der borte på midtskipet.

VII

Så hender det ingenting mer.

Benjamin sitter nede i det veldige lasterum og pikker rust med de andre. I over en uke har avgrunnen jamret sig under rustpikkens rasende slag. Fra morgen til kveld går et haglvær av brun, moden rust ned på dørken.

Ellers blir rummet et hellig, ukrenkelig sted når skibet stikker til sjøs. I dets moderlige skjød pleier det tyngre en dyrebar byrde av gyllen, glinsende mais fra præriens himmelvide åkrer, av kalde kullklumper fra grubenes dyp, og brune, duftende bønner, som er modnet i tropenes dampende sol.

Men nu blir luften sønderrevet av korte, ilske smell, og tomrummet svømmer av et boblende, lunkent halvmørke. Men en smal, gul solstripe ruller rastløs over dørken i takt med det slingrende skib, og høit oppe hvor dekkslukene er tatt bort, lyser en skarp firkant med blendende, blå himmel.

En fuktig stripe med tykk rust forteller at utenfor er det noe som heter sjøen. Hvorledes skulde de vite det ellers?

Benjamin lar rustpikken dilte inn mot skibssiden i et vemodig tempo – slik er det altså å være til sjøs.

Til sjøs er vel forresten et sterkt ord, det er nok sant hvad Narvik sa forleden at ombord på lastebåtene er mennene mer sjauere enn sjømenn. På seilskutene er sinnene optatt av vær og vind, der tas varsler av blåsten og bølgene; men dampskibet går bestandig videre, mot eller med stormen, i sin urokkelige kraft.

Havet er ikke lenger en tumbleplass for svulmende, hvite seil. En smal renne kunde klare sig lenge for steambåtene. Men havet ligger fremdeles med sine dyriske drifter, mer meningsløst enn noensinne, et veldig og redselsfullt billede på livets fullkomne dårskap.

Det er mer enn sommer nu, men hvor er sommerens sødme? En dag er det ganske stille, den neste storm, men de samme grenseløse masser av enfoldig saltvann er alltid tilbake. Hvad nytter det hele. Havet hisser sig op til et hylende raseri, skibet forliser, menneskene blir sjøsyke, men hvorfor? Når det så er ferdig med sin rasende selvbeføling, legger det sig atter til hvile for å samle krefter til

nytt uvær, og gynger sin veldige vom i kvalme, blekfete dønninger, mens det ser mer idiotisk ut enn noensinne.

Men gjennom det skiftende vær går skibet bestandig videre på sin blinde gang, uavvendelig som skjebnen. Solen stiger og synker, stjernene fødes og dør, men skibet går videre med tunge, jevne stempelslag, uten å kunne beseire den evige krets av himmel og hav.

Ingen tror for ramme alvor at de noensinne skal komme til land mer. Ja, Benjamin tror knapt nok at han noensinne får komme op fra lasterummet. I begynnelsen var det lettere, da var det tre sikre måter de kunde stikke op og lure han av på. De kunde drikke vann eller tre av, eller knekke rustpikken. Nesten alltid fløi det en mann op eller ned leideren på egne eller naturens vegne. Tørsten plaget dem overhendig, naturen var ustanselig over dem, og hammerskaftene knakk som fyrstikker. Men nu hadde den helviten til båtsen funnet på å fylle kaffekjelen med vann og ta den med ned om morgningen, så nu fikk de ikke lov til å være tørst engang ombord på denne drittskuten! Og nye hammerskafter blev brakt ned i rummet fra tømmermannssjappen, ikke engang den gleden skulde de få ha. Så var det bare naturen igjen, men selv den kunde ikke blodsugeren la være i fred.

De kunde ha det så koselig der forut, fire mann på rad og rekke, sigarettene blev funnet frem, og ti minutter er vel ikke noen tid? En tung tobakkssky veltet sig ut gjennom alle åpninger dagen lang. Men en dag var det blitt slutt på det og. Anton var kommet op fra dørken og vilde inn, men det blev vel nei! Tror du jeg sitter tilsammens med dig, skrek fyrbøtere og matroser derinnefra, du får nok sitte alene under stjernene!

Skipperen hadde hørt levenet og gitt båtsen et ord, så nu var det nesten ikke råd å komme op lenger, og alt som hygge het var iallfall spolert. Engang i forgårs hadde Benjamin sneket sig op i tømmermannssjappen med filen sin, det var ikke måte på hvor sløv den var. Men det fikk han ikke stor glede av. For hvem satt vel der og lurte han av uten båtsen selv.

Jeg skal slipe filen din selv, skrek han med en gang, kan vi sitte her hele sjappen full?

La nu gutten dreie stenen for dig, sa Fliseguri, jeg har i hvert fall annet å bestille.

Så fikk Benjamin fem minutter i ro og mak, og båtsen begynte å bli koselig og fortelle om den tid han var båts på Englandsruten og fikk tjans med de fine damene på første plass når de var sjøsyke.

Men plutselig skottet han urolig ut på dekket og fór op med et rykk. Se å dra dig ned og jobb, sa han, skipperen kan komme på oss hvert øieblikk, og kan vi sitte her hele sjappen full?

Slukkøret måtte Benjamin entre ned igjen, men båtsen blev igjen, helviten.

Men ikke engang slike ting hender lenger, ingenting hender lenger. Det er som ansiktets trekk blir etset ut til en tom, grå deig. Dag efter dag skjer det samme, skjer ingenting.

Underlig at mennesker som ser hele sin dag foran sig, gider å leve den. Det er da mer enn nok å se den, å vite av den. Men et dyrisk sløvt instinkt bøier oss hver dag under åket, og vi går og går til våre dagers ende «for å holde maskineriet i gang».

Vi står hver ved vårt hjul og sliter og svetter og holder det i gang, larmen hyler utover' kloden til vi er trette inntil døden, så synker vi ned, og nye hender griper grådig efter hjulene og sveiver videre som gale, bestandig videre, men hvorfor?

Og triumferende vil de svare alle som én: vi holder maskineriet i gang.

Ringen er sluttet, dårskaperen fullkommen. Hei for et urverk av skjebner som tikker og snurrer til ingen verdens nytte, og er så livende redd for å gå i stå. Men menneskene spiser og sover sig krefter til for å klare sin vakt, på «Mignon» som overalt.

Hver dag er en evighet. Fra frokost til kveld er en avstand Benjamin ikke fatter. Middagshvilen lyser som et forjettet land som bare kan nås efter firti år i ørkenen. Han øiner hvilen foran sig i synsk klarhet, men allikevel er han dømt til å sitte og pikke sig frem over gjennom den trege tid.

Hvad må ikke jødene ha lidt, som trasket omkring i den brennende sol under tunge byrder mens de trette føtter gled i den løse sand. De så sitt land nær ved, deres tanker krummet sig som tigrer på sprang mot Kanaan, men Herren lot dem vandre i firti år, og stirre sig gamle og grå bak en skranke av meningsløs tid.

Plutselig farer Benjamin sammen, det går glass på broen. Rustpikken tier et øieblikk, han hører det tydelig. Ding-ding! Ding-ding! Å kjære, bare et lite, et aldri så lite slag til, trygler han. Men nei, intet mer, stillheten ruger.

Klokken er bare ti, herregud, enda to timer til klokken tolv. Benjamin ser rundt på kameratene, også de lar de sløve, grå ansikter lute inn mot skutensiden et øieblikk. Ennu to timer igjen. Så stryker Risør sig med ett over pannen, han løfter armen og lar rustpikken hvine inn mot jernet. Levenet er sluppet løs igjen, larmen som skal vare fra evighet til evighet.

Benjamin undres om det er sant at han engang levde et liv hvor hver dag hadde sitt eget ansikt?

Engang har han visst gått nedover gaten: en mann han kjenner nikker til ham og roper noe i forbifarten, men er ikke det livets mening og mål? Piker går arm i arm forbi, og han føler den ramme, fordervede duft av pudde og parfyme i et rått gys inn til ryggraden.

Sørgmodige hestehoder, automobiler, sporvogner, fottrin, mennesker – nettop nu, nettop i dette sekund lever de i gaten! Men nei, skibet går videre, ingen menneskelig makt kan nå land på mange døgn. Her er han innesperret, hvis han ikke gjør ende på det og slår hodet i mas mot skutensiden.

Selv husene – de står stille på hver sin side av gaten, så grå og nyttige, men tro dem ikke! Et hus brenner ned, en grushop er alt som er igjen, men et stenkast oppe i den tomme, tåpelige luft har der engang sittet to mennesker og vært lykkelige over et hjem. En fiolin har klaget ut i det stille rum, en kvinne har ledd, et liv er blitt til der oppe hvor alt er luft og ingenting. Er det ikke et eventyr, hele det liv vi kaller grått?

Årstidene veksler, blomster og blad spretter og visner, sneen faller og tør, året og landet stiger og synker i en uendelig mangfoldighet, så hjertet aldri blir trett. Alt som Gud har skapt er såre godt; men havet har han ikke skapt.

Benjamin hungrer etter å få kaste sig på sitt ansikt og bore det mot mulden og kjenne våren svulme mot sin hud.

Våren! – Herregud, det er først i juni hjemme nu, luften bruser og blåner av sol, skikkelsene reiser sig op i den klare dag, og ansiktene blir vakre av vår. Småpikene går nedover gaten med løv i armen som unge mødre med forårets førstefødte, og det er som deres legemer svaier i rytme fra et fjernt orkester.

Og om kvelden lyser de drømmende hvite gardiner i værelsets blå mørke, og hjertet blir fylt av en skumrende tretthet, til det brister som en klase syriner en juninatt.

En mild, dyp stemning gror i ham, og frem av den blomstrer Eva. Hver dag kommer hun til ham når sinnet er beredt. De går på morgенens veier, de sitter i den stille stuen, hun er så nær, så nær. Han føler hennes armer rundt sin hals, og den blide sødme i hennes kyss. Kjære Eva!

Plutselig merker han nesten i smerte at det er blitt stille i rummet. Bare hans egen rustpikk lyder spinkelt og forsakt i sin ensomhet. Pedro, som sitter ved siden av ham, presser uendelig forsiktig en forbuden sigarett inn mot skutesiden for å slukke den, og stikker den så op under luen.

Det er båtsmannen som kommer entrende ned leideren. Hans skygge tegner sig mot den smale solstripen som ruller frem og tilbake over dørken. Han hopper ned fra de siste trin og nesten springer bortover mot ribbene, hvor de arbeider. Hans skritt klinger hult i det uhyre rum, hvor plutselig alt er blitt stillhet og forventning.

Hvad er det? Skal det tas fatt på annet arbeid eller hvad?

Alle sitter spent og utålmodig. Over båtsmannens ansikt ligger et besynderlig uttrykk, et smil av undselig lykke. Han gir sig ikke tid til å stanse, men roper ivrig og forpustet op til dem:

Anton har slått sig ihjel!

VIII

Benjamins hjerte stanser, hvad er det båtsen sier, er Anton død? En dump fortvilelse synker til bunns i ham, men det kan ikke være sant, å nei, det er ikke sant, han ber for sig.

Men noe er i hvert fall hendt. Mennene springer ned fra ribbene, og plutselig står han sammen med de andre i en klynge rundt båtsen.

– Hvorledes gikk det til? skriker Mannaen.

– Var det nettop? roper Leif.

– Falt han ned? spør Narvik.

Og båtsen forteller. – For to minutter siden, ja, det kan vel være to minutter siden.

En kort, omtenksom pause, så spytter han beroliget bortover dørken – ja det

kan dreie seg om to, tre minutter. Anton gikk op leideren fra dørken, han var nesten kommet helt op, da stuper han plutselig bakover og skriker. Gustav, som er kameraten hans på vakten, får såvidt tid til å springe til side, det var på hekten, det sa han selv til mig, så suser det noe mørkt med voldsom kraft ned gjennom luften. Det var bare såvidt at Gustav ikke fikk ham over sig, ja, han sa selv det var på hekten.

Hodet var knust, det var bare en eneste grøt. Så blev han båret op på dekket og lagt under en presenning.

– Hvor ligger han?

Oskar styrter alt mot leideren, de andre følger. Båtsen forsøker å stanse dem, – det er ikke noe å se på! roper han efter dem. Men de er ikke til å stanse, de springer som gale opover trinene, og heller ikke båtsen klarer å stå stille lenger, men klatrer hurtig efter.

Bare Pedro sitter igjen og rir på sin planke. Han finner igjen frem sin sigarett og tender den, og ryster på hodet da den siste sko svinger sig i en bue over lukekarmen der oppe – – –

De farer op på midtskipet og velter sig fremover som et uvær. Plutselig bråstanser Oskar som er forrest, hvad er det, ser han liket?

Nei, det er bare skipperen og chiefen som står og taler sammen ved oppgangen til broen. Skipperen kaster et forbauset blick på mennene, så spør han med skarp, skarrende stemme: Nå, hvad er det, karer?

Ja, hvad var det de vilde? Å, denne kalde røsten, Gud hvor de hater den, den fortumler dem og gjør dem edru.

– Vi vilde se Anton, det er vel ikke noe galt i det, sier Benjamin plutselig med en tross i stemmen, som betyr: Skipperen kan passe sig selv, la ham bare *gå inn og se på bilder!*

– Det avgjør jeg! Og jeg innser ikke at det er noen som helst grunn for dere til å se Anton, svarer skipperen og ser på ham med sine isblå øine. – Dere kan gå ned igjen og pikke rust.

Han gjør en liten bevegelse med hånden som skyver mennene akterover, og vender sig til chiefen.

Men i det samme får Oskar øie på en presenning som ligger i en krøll over bunkersluken. Han klarer ikke å styre sig lenger, men lister sig hen og letter på

lerretet. Og der på luken ligger liket.

Han vinker på de andre, mennene glir sakte bortover og stanser i en taus klynge rundt den døde fyrbøter. Ansiktet er eltet ut til en deig av blod og ben og kjøtt, hjernen er trykket inn, hodet ligger underlig over på siden, det er vel nakken som er knekt.

Men hendene er uskadde, ja, uhyggelig levende med lange, sorte negler.

– Hva skal dette bety, karer? skjærer skipperens stemme gjennom dem, jeg sa dere skulde gå tilbake til arbeidet.

Så går mennene endelig, med en liten triumf i hjertet over at de har fått se Anton like forbannet, selv om skipperen sa nei.

Da de kommer ned igjen i rummet, blir de stående i en klump midt på dørken og tale opphisset sammen. Men møtet med skipperen har tatt brodden av det forferdelige, en bitte liten sødme blander sig med ulykken.

Pedro gider ikke legge skjul på sin sigarett, da han ser hvordan det er fatt, og Mannaen får også tak i en stump.

– Nei, dere må ikke røke, karer, sier båtsen og skotter engstelig op lederen.

Å i helvete heller! svarer Mannaen. Det usedvanlige ved døden og den lille seier over midtskipet gjør at de gir fan i alle ting, i hvert fall i båtsen.

Han tenker sig om et øieblikk, han har ikke lyst til å legge sig ut med karene, godt, han får ta risken.

– For en gangs skyld da, karer! sier han full av nåde og haler tobakkspipen frem.

Så bryter livet løs for alvor.

– Hvorledes kunde han falle, han må være blitt klein, de spør og undrer sig, og båtsen gjentar hele tiden: Ja, Gustav sa til mig at det var bare på hekten, så hadde han fått ham i hodet, akkurat slik falt ordene.

I det uendelige taler de, og når alle mulige spørsmål og forklaringer er tersket ut til siste trevl, snur de bunken og begynner ubesværet om igjen – ja men hvorledes kunde han falle, og til dette svarer båtsen jeg vet ikke, men Gustav sa til mig –

Det er hendt noe, en begivenhet har geipet mot dem inne i den veldige tomhet av lysgrå døgn, de stanser og forferder sig.

Men alle ting har en ende, snart grøsser de ikke lenger, det begynner å gå politikk i deres interesse for Antons død. Til slutt vil de bare hale det øieblikk ut, da et sint drag må komme om båtsens munn: Nei, nå må dere pinedød jobbe litt, karer.

Derfor skravler de videre, og deres instinkt fører dem på rett vei: Det var fan så rart at Gustav gikk fri, og båtsen biter villig på: Ja, jeg vet ikke annet enn hvad han sa til mig. Det var på hekten, akkurat det sa han. Han kom bort til mig, jeg stod enda på risten og så ned på dørken, og da var det han sa det.

Båtsen breier sig av stolt viten, han har talt med Gustav, kameraten på likets vakt, han er en mann man må merke sig.

– Nei *sa* han virkelig det? spør Leif som er fra Stavanger og snakker med umåtelig ettertrykk.

Men Benjamin orker ikke å være med lenger.

– Nei *gjorde* han det? slenger han ut i samme tone, men så uvøren at båtsen stusser. Han skuler mistenksomt bort på Benjamin, så sier han mutt og langsomt: Nei, nå må dere pinedød jobbe litt, karer – – –

Så klatrer de igjen op på skuteseiden, og hammerslagene tar til å tordne i det veldige rum. Da alt er i full sving igjen, klatrer båtsen stille op lederen, han må op og tale videre.

Benjamin sitter ubevegelig på sin planke og gjør ikke et håndtak. Han husker plutselig de sørgmodige skuldrene til Anton, en kveld han stod ved rekken.

Det skyter en kald angst gjennom ham, har Anton tatt livet av sig, styrtet sig ned? Det kan hende at han har fått vite at Ålesund er sjuk og at søsteren kanskje er ødelagt, men nei; – det er ikke tenkelig.

Da hadde han ikke stupt bakover, men hoppet overbord i mørket, han blev bare svimmel da han gikk for å hive op aske, det er greit.

Men litt efter litt sniker det sig allikevel en isnende redsel innover Benjamin, han føler det rører sig inne i mørket, det sliter i hans hjerte, hans samvittighet blir tung av skyld. Han vet med sig selv at han kunde ha hindret denne meningsløse død, en klam angst pusler mellem hans lunger og kaller ham morder.

Han står ved Antons side der oppe på risten og skimter en liten prikk nede på

dørken, Gustav. Så skyver han plutselig til den andre, Anton vender et forferdet ansikt mot ham, han faller, en dødsgrimase farer over hans trekk, noe sort suser ned gjennom luften, det er såvidt Gustav klarer å hoppe til side, – på hekten, sier han.

En død klump ligger der nede, men bare for et sekund siden sitret en øm tanke tyve meter ovenfor, en omsorg for en liten søster i Bodø, trekken var vel kommet godt frem? Å, alt skal bli så godt, så godt. – Og nu. Aldri skal han tenke mer, aldri mer. En keitet setning som begynte å bli vakker, er sluttet med en klatt, det er ikke mer.

Og det er Benjamin som har drept ham, men Herre Jesus, gid det var ugjort.

– Du sludrer, Benjamin, sier han plutselig så høyt at Pedro snur sig, og Benjamin lar rustpikken gå en liten stund, så tystner den igjen.

Nei, han sludrer ikke, en dump redsel suger inne i ham: det er dig som har drept ham. Er det et mord han har øvet i en annen tilværelse som er ute og spøker, han vet ikke.

Plutselig husker han sin første natt ombord, da han ikke stod på Antons side, han sitter i byssen i South Shields og er så kald og ond, han går hånlig forbi ham i gangen da Anton ikke vil «kicke» på kosten. Og han ser ham stå ved rekken med de sørgmodige skuldrene og stirre utover så grenseløst ensom og foraktet. Men Benjamin lot ham gå til enda mer ensomhet og forakt. Og han forstår dunkelt at han har myrdet Anton hver gang han ikke har vist ham godhet, hver gang han fornektet ham.

Han hadde imot Anton, hvad hjelper det? Det er mer galt å forråde Judas enn å forråde Jesus.

Ikke spør, han stanser tanker, stanser fornuft. Her er det bare en anelse, en usikker angst som løfter sitt bleke, fryktelige ansikt inne fra tåken, og leppene hvisker mot dig at du går ikke fri, Benjamin, – ransak ditt hjerte, og du vet det så vel: det er ikke sorg du føler for denne døde, det er angeren hos en som har begått en mystisk del av et mord. Men hvorledes? Å, livet har dunkle veier, en gåtefull makt krummer sig sammen og fyller din sjel med redsel, forstanden står stille, hvad vet vi.

Antons blod er kommet over hans hode, og intet kan gjøres om igjen. Å Herregud, om han kunde gå til ham i denne timen og være hans venn, å

Herregud, la det være en ond drøm og la mig våkne.

Men nei. Her har selve døden tatt hånd om spillet. Det er nu forbudt å gjøre innsats. Det lar sig ikke gjøre. Spillet er ferdig.

En grenseløs trang til å være god velder frem i Benjamin, til å ofre og elske.

Men en død mann på en luke er det ingen som kan være god mot.

IX

Mennene rører nesten ikke middagen den dagen. En gruffull stillhet slår matrosene i møte da de kommer op fra rustpikkingens larm. Med en gang de treder over terskelen forut føler de et klamt åndepust fra dødens vær strøke gjennom sine hjerter. Tause og beklemte treder de inn i ruffen. Der inne sitter alle fyrbøterne. Ellers er det bestandig krig på kniven mellom de to verdener på begge sider av gangen, en gjensidig grenseløs forakt. Det hender sjelden at de besøker hverandre, men i dag er det merkelige skjedd, og ingen undrer sig over det.

Fyrbøterne sitter bleke og forskremte omkring på benkene, ennu med et gjenskjær av det redselsfulle i øinene. Gustav taler. Han virker forferdelig ophisset, han vrir hendene og blikket ber for sig.

– Nei, det var ikke min skyld, stønner han, jeg ante ingenting, så suste det noe sort i luften, og blodet sprutet op på mig, se blodfleckene. Men jeg forstår ikke hvorledes han falt, kanskje han snublet eller det var varmen som gjorde det, det var ikke min skyld.

– Er det noen som sier at det er din skyld da, Gustav? spør Narvik og fester sine rolige, blå øine på fyrbøteren.

– Nei, ikke akkurat det, nei, det er ingen som sier det, jeg skulde gjerne se den som våget det. – En liten tross blusser op i Gustav, så slokner den igjen. – Men Anton og jeg var uvenner, å, det var mig som hadde urett, jeg sa at var der mange som han, blev det ikke værendes på jorden, å Gud, Gud!

– Ja, det sa du, Gustav, bevidner Kjøkkemens inne fra mørket.

– Å pass dig selv du, akkurat som du var bedre. Vi var like gale alle sammen, ingen talte til Anton, ingen vilde svare ham. Bare fordi han var god og ikke vilde krangle. Og nu har Gud straffet oss, og Anton er død, å milde Jesus, hjelp mig –

— — —

Vi var kamerater på vekten i to år, ingen av de andre har vært så lenge ombord som vi, bestandig var vi venner, det var bare nu, og så skulde dette hende. – Å Anton, Anton, at du er død.

– Det er blitt så rart og tomt inne hos oss, sier plutselig en liten kulleemper, det er likesom så uhyggelig.

– Det er så besynderlig rart at han aldri skal sitte og spise mer, sier Kjokkemens.

– Ja, og at han aldri skal ligge oppe i køien sin, mener en annen fyrbøter.

De beflitter sig alle på å tale fint og la være å banne, derfor lyder deres ord så forunderlig keitet og hjelpeløst.

– Men mest rart blir det nu aldri å ha ham på vekten mer, sier den lille kulleemper.

Men da farer Gustav op: Nu kan du ta tørn, Lille Bekhardt, det var vel mig som var lengst på vakt sammen med han Anton, i to år var vi kamerater, hvad vet vel du? Å, vi har hatt meget moro sammen, vi har vært sjelden gode venner, ja det er sikkert vi har. Og nu er han død, jeg er alene på vekten, ja, jeg regner ikke dig, sier han plutselig ilsk til den andre.

– Har Anton stått ombord så lenge som to år? spør Mannaen.

– I to samfulle år, svarer Gustav, nu er jeg den eneste som er igjen av dem som mønstret på den gangen. Hvor er de henne? Joan døde av lungebetendelse i New York, Slaskejens blev lagt inn på hospitalet i Port Said, da var han så godt som ferdig. Kristian fikk en sleis i hoften den gangen i Livorno, å, de er borte alle sammen, slått i hjel og ødelagte og forsvunne på de to årene, nu var det bare Anton og mig som var igjen ombord.

Og nu er han død, jeg visste ikke ordet av det, så suste det noe sort gjennom luften, det var såvidt jeg fikk springe unda, det var på hekten. Neste gang kommer vel turen til mig, og så er ingen mer tilbake –

Ingen mer tilbake, ingen mer.

Her er en gjeng som er slettet ut av skibet.

Skulde deres gå samme vei?

Benjamin stirrer omkring sig. Og en anelse pløier sig med ett ned i skjelvende

dybder av hans sinn, en dunkel stemning av skjebne rumsterer der nede, så brister en gåtefull boble av angst, og hjertet er stille som før.

– Anton skal begravas i ettermiddag, forteller Sivert, jeg kommer nettop fra broen. Annenstyrmann sitter og syr presenning til liket.

Han skal lese bønnen når vi senker ham. Skipperen vilde ikke, han kom op og sa: Jeg er så skrøpelig i troen, at jeg synes det faller naturligst at De annenstyrmann leser bønnen.

Annenstyrmann undslo sig først, men slik blev det.

– Ja, jeg har hørt at skipperen ikke skal være kristen, sier Mannaen, og der løfter sig straks forargede røster: Ja, han er troendes til litt av hvert!

– En så forbannet hedning, mumler Oskar, og hans brune øine bugner utover av harme.

– Nei, hør nu, karer, sier plutselig Narvik, den rolige og rettferdige, hvis fortid og skjebne alltid er et mysterium for Benjamin. – Skipperen er en lei kar, det er sikkert, men han kan da være hedning så meget han vil for oss, det er vel vi også, hvis det er det det gjelder.

En mutt stillhet opstår i ruffen.

– Nei så fan om jeg er, buser Gustav plutselig ut, jeg tror da at Jesus har frelst mig.

– Ja, der tar du feil Narvik, lyder det fra flere, vi tror da.

Matrosene pleier ellers bestandig å følge hvor Narvik går, men nu står de og nøler.

Oskar gammer sig over at den forgudede for en gangs skyld står alene: Ja, jeg tror nu iallfall på Gud, det vil jeg ha sagt, sier han.

Narvik smiler og ser på ham.

– Jeg synes ikke dere pleier å arte dere som kristenfolk, sier han bare.

– Ja men dette forstår du ikke, sier Gustav, vi banner og bruker oss, og kanskje gjør vi som den forlorne sønn og lever blandt dårlige kvinner, men Jesus han døde for oss, vi blir Guds barn til slutt. Hvis vi ikke trodde det, hvad blev der så igjen av oss. Nei, her må du ikke snakke, Narvik. Det er jo det rene tullprat.

– Gustav har rett, mumler fyrbøterne. Her tarv du ikke snakke, Narvik.

Men dette blir for meget for matrosene, de tåler ikke å høre de

fordømmandes fyrbøterne bruke sig på deres ruffs eldste.

– Det kan nu være delte meninger om det, sier Mannaen forsiktig og begynner å svikte sin Gud med måte. – Jeg har hørt mangfoldige bra folk som har gitt Narvik rett.

– Det er nu rart at dere plutselig er blitt så jævli fromme, sier Sivert. Jeg kjenner ingen som bruker Guds navn så løsaktig som dig, Gustav.

– Å, hold kjeften din, du din drittgutt, skriker Gustav op, din veslejesus.

Han holder plutselig inne, og Sivert lar høre en lav fnisen. De andre matroser må også dra på smilet, og Gustav raser.

De aller fleste av mennene liker ikke dette at Narvik vil ha dem til hedninger, men det evige spørsmål med eller mot Jesus er plutselig blitt et av de mange stridspunkter mellom matroser og fyrbøtere, godt man får være game, og en voldsom ordstrid bryter løs.

Risør sier nettop: Tror du ikke Jesus hadde annet å gjøre enn å dø for en skarve fyrbøter, da styrmannen kommer til syne i døren.

Han kaster et forbauset blikk på de ophissede ansikter som gløder mot hverandre inne i den halvmørke ruff. Så sier han: Nu får dere komme, karer. Nu skal vi senke Anton.

En skamfull stillhet senker sig over mennene. Tause og forlegne reiser de sig og følger styrmannen.

Ute er det skyet over, en tung, lunken luft bugner av regn. Men ennu lyser solen, den faller i skrå, sølvbleke billedbibelstråler nedover sjøen, og det er som Gud Herren selv vil rusje på dem for å dømme levende og døde.

Skipperen og alle offiserene står alt på midtskipet. På en luke ligger liket i et norsk flagg, med tauer ferdig til å senkes ned. Maskinen er stoppet et øieblikk, skipet ligger stille og duver sakte i de blanke dønninger. Rundt omkring gråner det veldige hav, og her ligger en av deres egne for å gis i dets vold. Alt er glempt, nu rører døden ved deres hjerter og fyller dem med den frykt som er dunkel som mulden og dyp som den.

– Dere får ta ham da, karer, sier styrmannen. Narvik og Mannaen løfter flaggbylten mellom sig og bærer den bort til rekken.

Så treder annenstyrmann frem og leser Fadervår. Mennene står med lutende

hoder mens de lytter til orgelklangen i de skjønne, uforståelige ord. Et minne rører sig i deres hjerter, et dunkelt sus svulmer. Sivert er på gråten, men han står allikevel i et stort, skinnende smil, han må alltid smile når han er i begravelse.

Bare Pedro er utenfor alle ting, han står og ser bort for sig mens han piller sig vemodig i nesen.

I et glimt husker Benjamin at han har oplevd dette før, han har stått på dekket og lyttet til de ordene en annen gang, mens det samme hav knurret lavt av lyst på lik – – –

Det rører sig en fjern erindring i hans sinn, en ubegripelig stemning, et mysterium som atter bruser tilbake til mørket hvor det har hjemme.

– Ti ditt er riket, makten og æren i all evighet, amen.

Annenstymann treder tilbake. – La gå, karer, sier han lavt, – men vakkert, fir ham vakkert. Så senker Narvik og Mannaen liket ned mot sjøen. En tung dønning hever sig lengselsfullt, og med en bløt, surklende lyd lukker den sig over Anton.

Mennene slakker tauet i et rykk, og en grå, heslig presenning glir ut av flagget. I det samme får Benjamin se en gulbrun skygge, som lusker frem gjennom vannet, – flere kommer efter og vender sitt skjeve, redselsfulle smil opover. Det er haiene som lukter rov. De svømmer bort til den grå presenning og kjæler for den. Men Narvik heiser op igjen det norske flagg. Enn ikke det får Anton ha med sig ned i havet.

Det skriker i Benjamin at slik er døden, slik og ikke anderledes. Flagget kan brukes, det er pent og nytt, heis det op og la kadaveret råtne, «til muld skal du vorde» – – –

Men Anton skal ikke få lov å bli muld engang, en grå presenning ligger og gynger der nede i dypet til haiene får slitt hull. Og litt vil flyte ut og blande sig med det grenseløse osean.

Men kanskje blir det en drøm tilbake, en fattig anelse av stakkars Anton i de blå bølger som bruser innover mot Senegambiens palme kyster, når negrene styrter sig ut i brenningen med jublende rop på solen, på solen!

I det samme klemter maskintelegrafene på broen, propellen begynner å arbeide, og hver går til sitt.

Det er bare en fyrbøter mindre ombord, åtte i stedet for ni, det retter sig

snart, skibet går videre.

X

Himmelen luter over vannene, og store, sørgmodige dråper synker med et fjernt sus ned mot den blekblanke sjø. Men plutselig begynner regnet for alvor, det pisker, det flommer, det sprøiter og syder, det kommer fra luften og fra sjøen selv, hele verden er forvandlet til regn, til ukjente hav, som er satt op og ned.

Benjamin springer inn i gangen forut for å komme i ly. Han har hengt en stund ved rekken og stirret som bergtatt utover sjøen. Den har fått en ny og fryktelig mening, så full av stumme redsler, av dødens navnløse tålmod.

Han blir stående et øieblikk i døråpningen til fyrbøternes ruff – der inne er tungt og trist som i dødens hus. Her har ulykken gjort det voldsomste inntrykk, et gapende hull i rekken stirrer på dem overalt.

Hvem er den neste? Hvem er den neste som skibet skal slå ihjel? spør deres bleke, urolige ansikter inne i det tause mørke.

Av og til famler et ord ut i stillheten.

– Ja, en kjekk kar var Anton.

– En god kamerat.

Og en rigger på hodet og sier langsomt: Men nu er han borte.

Stillheten trykker igjen.

– Husker du den gangen i Rødehavet, jeg skal ta vakten din, sa Anton.

– Ja, alltid var han snild og villig. Men igjen lyder stemmen inne i mørket som et fryktelig omkved på alt: Og nu er han borte ...

Gustav ligger urørlig oppe i sin køie og stirrer op gjennom taket med store, kokte øine.

– Forlat oss vår skyld som vi forlater våre skyldnere, hvisker han.

Inne i Benjamins egen ruff er stemningen mindre uhyggelig, men også her er det tilintetgjørelsen som spøker blandt dem.

Stormnetter og skibbrudd og døde kamerater, det er selve sjøens saga som lever i matrosenes ruff i kveld, og hver har sitt å berette.

Selv Narvik rives med av denne mørke, brusende strøm av minner som stiger

op i deres sinn, veldig som havet i flod.

– Engang forliste jeg i Stillehavet med en passasjerbåt, sier han, og øinene stirrer gjennom Risørs ansikt til noe langt borte, jeg var sammen med en kamerat av mig, Mac Gregor het han. Vi kom fra Yokohama på vei til Frisco. Så var det en natt vi støtte på et under vannsskjær, bunnen blev revet op, og vannet fosset inn. Det var stille og fint vær, men der brøt ut panikk ombord. Alle styrtet mot båtene, et par mennesker blev trampet i hjel, det var fryktelig å se på. Mac Gregor og jeg stod sammen på broen, der var ingenting å gjøre for oss, passasjerer som vi var.

Det var en råttne historie, der var ikke nok båter, noen måtte bli igjen. Det blev slik at tyve stykker stod tilbake ombord.

Det var underlig å se båtene ro vekk, vi skimtet de hvite ansiktene langt der nede, så slukte mørket dem. Vi stod ved rekken og lyttet til åretakene som plasket utover sjøen, det blev så besynderlig ensomt da vi ikke hørte dem mer. Vi merket at båten gav sig under oss og trodde alle vår siste stund var kommet. Livbelter fantes ikke, og radiotelegrafisten hørte ingenting. Da sier Mac Gregor plutselig til mig: Har du en sigarett? Han var voldsomt ophisset, prøvde å smile, kunde ikke.

Jeg gav ham en sigarett og tendte en selv. Jeg kom med ett til å huske at vi kvelden før hadde talt om skibbrudd og hvad vi vilde gjøre når vi var tilbake på vraket.

– Jeg vilde røke min siste sigarett, sa Mac Gregor. Jeg husker ikke hvad jeg sa. Nu var det gått troll i ord, nu stod vi forlatt på et synkende skib. Plutselig vender Mac Gregor ansiktet mot mig, det var aldeles likblekt.

– Nu røker jeg min siste sigarett, sier han og prøver igjen å smile. Men så brister det et skrik ut av ham. – Ja men for hvem, for hvem, det er jo ingen som får vite det, skriker han.

Han slenger den halvrukte sigaretten bortover dekket, og før jeg forstod det, springer han over rekken. Vi hørte et plask nede i mørket, så var det ikke mer. –

Det er dødsstille i ruffen.

Narvik sitter med hodet støttet på knyttneven og stirrer urørlig frem for sig, det er som selve ansiktet er et forstenet minne. Så ser han sig med ett forundret om, hvor er han, hvad har han her å gjøre? Så reiser han sig og går bort til køien og legger sig. Gardinen trekker han for.

Mennene sitter uvisse rundt bordet, de er fulle av spørsmål, hvorledes blev han reddet selv, og når hendte det? Men Narvik er ikke av dem som man spør.

En efter en gjør de som han og kryper i kassen. Men Benjamin kan ikke køie sig, det er ikke mulig å stanse eventyret.

Å, måtte bare «Mignon» forlise, tenker han, så skulde han da få vite hvad han var verd, om han holdt mål eller blev funnet for lett. Men det aner ham at han kommer til å ligne arme Mac Gregor som gjerne vilde dø med en storartet gestus, for senere å kunne fortelle det mellem gode kamerater.

Ruffen blir ham for trang, han må ut og måle sin motstander, sjøen. Sivert rusler ut med ham.

I gangen stanser de et øieblikk utenfor fyrbøterne. Oppe i køien har Gustav reist sig op på armen, de skimter såvidt ansiktet i det svake lys som siver inn ventilen.

– Joan er død, sier han, Slaskejens er død, Kristian fikk en sleis i hoften, alle er døde som har vært ombord. Og Anton, han var så snild, så grei, riktig en staskar var han ...

Men nu er det andre ting som fyller Benjamin: menn som ikke slår sig ihjel, menn som dør.

Ute har regnet gitt sig, himmelen har igjen bryst op, og kveld solen faller over dekket. Men plutselig slokner den i havet, og tropenes dype natt faller ned som en gardin. Stjernene funkler frem, de står tett i tett oppe i den sorte kuppel. En usigelig mild blåst svulmer gjennom rummet.

De driver en stund på dekket. Maskinen banker med en bløt og vennlig larm etsteds inne i mørket. Lanternenes røde og grønne lys blusser under de hvite stjerner, og morilden seiler i blekgylne funker langs skutensiden. Av og til dunker en bitte liten lyd mot dekket, en flyvefisk har sprunget efter lysene.

Plutselig sier Sivert noe, uendelig langsomt og grundende. Det er vel natten og passaten som har bragt tanken hen på de evige ting.

Og dette er hans ord:

– Er det i grunnen en Gud til? Narvik har fart meget, ser du – –

Benjamin skal til å svare, men da skjer det noe: etsteds langt ute i den kullblå natt brister det frem en gyllen stripe, den lever, den lyser, den flyr mot

«Mignon», den skummer full av herlighet, av sølv og gull og perlemor. Da stanser den plutselig like foran skibet og begynner å bukte sig der, som en komet med hundre stjerner i sitt slep.

Det er en springer som leker rundt baugen. Det er all livets skjønnhet og mot og overmot, som står innover hjertet i den gyldne stripen. Åndeløse står de og stirrer på bølgenes venn til glass går. Da må Sivert på broen, og Benjamin driver akterover med ham, fortapt i en hvit stemning. Så er han alene i den hellige natt.

Et overjordisk, fjernt fiolinspill sitrer gjennom sfærene, og han selv skjelver med. Det er som hans hjerte får drikke av stjernenes vin. Han står ved relingen og stirrer ned i den funklende vei som skibet bestandig trekker etter sig. Nye masser av hav velter hvert sekund op under propellen og lyser i mørket en liten stund. Så lukker havet, det uendelige og ufattelige, sig atter. Men en ny malstrøm fødes bestandig bak skibet mens det går videre.

Er livet anderledes? Vi lyser en stakket stund som morild før vi slettes ut og vender tilbake til den mørke sjø. Men et nytt kjølspor er alltid lykkelig over å følge skibet.

Hør maskinens sang! Også den er som livet. Det slag dér som lød i dette sekund, det var dig. Du hørte det ikke – mange slag har maskinen hamret siden da. Nu er det slag som var ditt liv forlenget dødd bort. Maskinen hamrer videre – nye slag, nye skjebner veltes ut i natten, men vær ikke håpløs: også ditt bitte lille skjøre slag har engang tikkert ut i det endeløse rum og kanskje hatt et rørende spinkelt ekko, før det taptes i ødet.

Alt forgår, men skibet går videre, bestandig videre, med nye kjølspor og nye stempelslag.

I kveld aner Benjamin hvad skibet er.

Hvad betyr de skjebner det skjuler, de teller ikke i natt. I neste nu vil andre liv drive skibet frem mot morgenens og kveldens røde, og de fra i natt er forsvunne og fortapte.

Skibet bruser frem gjennom dager og netter, Anton senkes i sjøen, mennene forlater det, andre kommer ombord for igjen å gå bort, alt og alle skifter, men intet er hendt: skibet går videre.

Skibet er som jorden, og jorden har tusen skib. Og hvad er jorden uten en stjerne i denne natt? Hvor underlig at jorden er en stjerne blandt de tusen

stirrende stjerner, den frodige, tåpelige jord er en stjerne som stirrer igjen.

Blad visner, liv dør, millioner av døde begravnes hvert ar, men hjemmets egen jord er en stjerne som går videre på sin tause, uavvendelige gang.

Så en natt står en mann og en kvinne ute på en fjern klode.

Da synker plutselig et stjerneskudd nedover den dype fløielshimmel.

– Se stjerneskuddet, sier han. Hvor vakkert det var. Og det betyr visst lykke, lykke for oss to, tror du ikke det var det stjerneskuddet betydde?

Hun svarer ikke, men legger sig inn til ham og ser op på sin egen mann. Øinene lyser så bløtt av rav, så lukker de sig under hans kyss, og det er som begges hjerter kunde briste av lykke.

Men stjerneskuddet var jorden som sløknat.

XI

En stund før Benjamin våkner neste dag forstår han at det er noe usedvanlig på ferde. En dunkel uro siver inn i hans søvn, han hører en fjern dur av stemmer, han forsøker å åpne sig mot livet, men kan ikke.

Da han endelig slår øinene op, føler han med en gang at ruffen er tom. Hver nerve i ham forteller at der ingen er rundt i køiene, men hvorfor? Hvorfor er han ikke purret ut sammen med de andre?

I det samme kommer Sivert inn døren. – Det er bra du er våken, sier han, for nu skulde jeg nettop til å tørne dig ut. Du skal lempe kull i dag, der mangler en mann på vekten til Gustav, og du skal jobbe i kullbaksen. Du får en varm tørn der nede! Så tidlig det er, kan du aldri i livet gå barføtt over dekket. Men skynd dig, det er stekte fiskeboller til frokost.

Benjamin slenger overallen på sig og jumper ned på dørken.

– Jaså, sier han og spidder tre fiskeboller på gaffelen, det kan vel bli hipp som happ om en pikker rust eller trimmer kull.

– Du avler dritt, svarer Sivert, så varmt det er i dag får du en aller helvetes jobb.

I det samme hører de at døren blir åpnet ut fra fyrbøternes ruff og Lille Bekhardt, kullemperen på Antons vakt, kommer til syne i gangen.

– Nu må du komme, Gustav, det er ikke annet for, godsnakker han. Det er ingenting å være redd for.

– Nei, jeg vil ikke der ned igjen, skriker en hes stemme innefra, bare gå du, gå sier jeg eller jeg skal drepe dig også.

Stemmen senkes plutselig til en fortrolig hvisken:

– For det var mig som drepte han Anton, ser du, du skal vite det, ingen annen enn mig var det, jeg vil ikke skjule noe for dig.

– Å, hold kjeften på dig, sier Lille Bekhardt, jeg så jo selv at du stod nede på dørken da han falt.

– Å, hvad vet du, skriker Gustav op, nei du tar feil, mig var det og ingen annen.

– Hold op med det tullpratet, hører de Kjøkkemens der inne, se å ta dig sammen mann og gå ned og jobb.

Sivert og Benjamin står i døråpningen og stirrer inn i fyrbøternes ruff. Midt på gulvet står Gustav, med en underlig knekk i kroppen, det er som om han kan stupe fremover når det skal være. Han er likblek i ansiktet, øinene er stive og tomme, et idiotisk smil henger slapt i hans blodløse lepper. Han slever lange spyttrevler nedover brystet når han taler.

– Ta dig sammen, sier Lille Bekhardt, nu går jo glass på broen, vi skulde ha vært nede og løst av for lenge siden.

Åtte glass klemter hårdt og taktfast inn til dem.

Gustav løfter hodet og lytter. – Nei, vær rolig, sier han, hører dere ikke? Å, dere forstår ingenting. Kjøkkemens har jo ikke fått nok fiskeboller til frokost, og ikke Anton heller. Det er det som er.

Å Gud, hjelp mig ...

– Han er helt gåen, sier Kjøkkemens, han har stjålet hårvannet fra Risør og drukket det op i natt. Vi får bare få ham til køis, det er ikke annet å gjøre. Gå dere ned og løs av, så kommer jeg straks. Jeg skal ta vakten hans Gustav.

Lille Bekhardt og Benjamin raver plutselig ut fra den mørke gangen. En hvitglødende himmel freser nedover dekket, og det lyner av millioner stikkende solsplinter ute på sjøen.

De tumler bortover mot midtskipet, blendet av det fryktelige lys, med det

glovarme jern sydende under sine fotsåler.

– Å Gud for en vakt det skal bli, mumler Lille Bekhardt og redder sig inn i stokhullet.

Plutselig står Benjamin ute på risten der Anton var styrtet ned. En smal leder stuper bratt ned mot dørken, hvor to hvite rygger lyser i halvmørket.

En tung, umåtelig varme begynner å svømme om Benjamin, mens han stiger ned lederen. Hans hender glir forsiktig langs det oljefettete rekkverk. Her var det at det sorte legemet suste forbi, han føler en iling av angst, og hånden hvitner om stålstangen.

Luften blir varmere og varmere ettersom han synker ned i dypet, til slutt lukker et tusenfavnet hav av hete sig over ham og trykker med et bløtt, forferdelig press mot hans skulder. Han er nådd bunnen, han står nede på dørken.

– Hvorfor satan kommer dere ikke før? skriker et sortstripet, svettende ansikt mot dem, vi holder jo på å stupe.

– Det var han Gustav, svarer Lille Bekhardt. Hva fanen skulde jeg gjøre?

Men de andre hører ikke lenger på ham. De raver bortover mot lederen og begynner å stige oppover mot hvilen, mot åtte timers frist til neste vakt.

– Du får kvikke dig op i baksen, sier Lille Bekhardt, her er en lykt. Jøssenamn, her er jo fritt for kull. Skynd dig!

Benjamin tar en lykt med åpen, hvislende flamme og famler sig op i baksen. Et bunnløst mørke strømmer mot hans pupiller med en lodden berøring, og kullstøvet flimrer med et nesten hørlig sus gjennom den ophetede luft. Men etterhånden blir det et slags perspektiv i natten, en rad av støtter trekker sig op, en kullhaug reiser sig i det fjerne. Den lange reise har tæret på kullene, hver dag har ett sig innover et stykke, og nu ligger de langt borte.

En trillebør og en skuffel viser hvor den andre lemperen sluttet.

Benjamin tar til å slenge kull op i vognen. De faller mot jernet med en buldrende, hård lyd, som virker besynderlig i denne sløve atmosfæren, hvor intet mer synes å kunne skje.

Han slenger skuffen til side og griper fatt i trillebøren Den er vanskelig å styre, men han tar sikte på det lille lysende hull ned til dørken, og springer mot det.

– Du må skynde dig meget mer, skriker Lille Bekhardts stemme op til ham.

Benjamin løper tilbake med den tomme vogn. Svetten siler nedover ham, buksen kleber sig fast til lårene, og kullstøvet svirrer sig inn overalt.

En ny bør blir fylt og tømt, to, tre, fire – –

– Skynd dig! roper Lille Bekhardt for hver gang, og Benjamin springer. Han føler hvorledes kreftene langsomt blir suget ut av hans legeme av den dunkle heten omkring. Ryggen tar til å verke, armene blir så spinkle og avmektige, et fryktelig trykk borer sig mot hans tinningen.

Han griper igjen trillebøren og løper med stivt, senket hode frem over som en såret tyr.

– Skynd dig! roper Lille Bekhardt.

Benjamin stønner tungt. Så springer han tilbake, bøier sig ned efter skuflen og fyller vognen igjen. Han retter sig op, griper fatt i dens armer og løper fremover.

Plutselig merker han at trillebøren tar overbalanse, han presser alle sine krefter mot, et fryktelig sekund står alt og vakler, så stuper vognen over på siden og smeller mot dekket.

En sløv fortvilelse synker ned over ham, han står bare og stirrer på kullungen ved sine føtter. Så raver han tilbake efter skuflen, retter vognen op og fyller den igjen.

– Skynd dig, skynd dig, skriker Lille Bekhardt. Og nu er Kjøkkemens også med: Skynd dig eller skuten stanser.

Han luter sig igjen ned efter skuflen og jager den inn i haugen.

Så kaster han kullene op i vognen, men han er sanseløs av varme og tretthet, han slenger dem uvettig i luften, og det tar lang tid før vognen er fylt.

– Skynd dig, skriker de der nede på dørken. Og plutselig kommer Kjøkkemens klatrende op langs lysstrimen.

– Det er varmt, sier han bare, tar en annen trillebør og begynner å arbeide. Han fyller tre vogner for hver gang Benjamin klarer en.

Men så lenge Kjøkkemens er her, faller han ikke sammen.

– Se så, sier Kjøkkemens og tørker sig med svetteduken over pannen. Nu klarer vi oss en liten stund. Kom ned på dørken og få dig litt limejuice.

Benjamin tumler etter ham. Lille Bekhardt danser foran det glohete svelg under en veldig, bugnende kjel, hans tynne legeme henger over sleisen, den tunge jernstang som holder orden i ildmørjen der inne. Han vrir sleisen ut, smekker lemmen igjen og åpner for en ny fyr. Han borer jernstangen inn og kaster sig med hele sin vekt over den. Ansiktet fortrekker sig til et redselsfullt grin, han skriker høit, heten er nær ved å skolde ham, så trekker han sleisen ut og slenger den bortover dørken. Med et underlig utslokt ansikt vakler han bort over mot Benjamin.

– Det er varmt, sier han. Jeg pleier jo å ha din jobb, jeg er kull lemper, men dette er for jævli.

Han raver bort under luftrøret og tar et blikkspann som henger der. Han setter det for munnen og drikker lenge og grådig.

Så rekker han det til Benjamin.

Det er limejuice, den syrlige leskedrikk som tynner blodet når det bugner for tungt og varmt gjennom årene. Det er som en kjølig septemberdag gryr et øieblikk i Benjamin, og han føler at han nesten blir menneske igjen.

Lille Bekhardt har stilt sig under luftrøret, hans hår vifter i trekken, ansiktet smiler. Så går han igjen til arbeid, og Benjamin tar hans plass.

En kald, frisk blåst fosser ned gjennom røret. Tanken kan ikke fatte at der er glødende sol der oppe hvor kulden kommer fra. Men så varmt er det på dørken.

Ingen lykke kunde være større enn å få stå og bli gjennomrislet slik til sine dagers ende.

Men kullene minker, han må tilbake igjen.

Et ur tikker etsteds, han finner det og ser at bare halvannen time er gått, to og en halv time er tilbake. Han kryper op igjen i baksen og bøier sig ned efter skuflen. I samme sekund er det som der ingen hvile har vært, den gamle tretthet rykker i hele hans legeme, han er i ferd med et løft som har vart fra evighet til evighet. Og det er to og en halv time igjen.

Han fyller og tømmer vognen, to, tre, fire, uendelig mange og slitsomme ganger.

Varmen er nu verre enn noensinne, den banker som hammerslag i hans puls, den trykker sig grufullt tungt nedover ham.

Han borer skuflen inn i kullhaugen, det er vondt å få tak, kullene presser sig sammen og skyver ham tilbake. Det knaser mot skuflens stål med en lyd som piner alle hans nerver.

Og plutselig skriker han uten at han vet det selv. – Den forbannede Antonen, den helviten, den fordømte satanen.

Det er Benjamin som står på Antons plass og hyler forbannelsen over den døde.

Han stønner frem skjellsordene, mens han hugger skuflen mot stenhaugen. Den satanen, gjentar han atter og atter, den satanen, han hater ham og ønsker at han aldri var død. Da stod ikke Benjamin her.

Han vakler bortover med vognen, og igjen hører han det forferdelige rop, som har tidd en stund: Skynd dig!

Det rammer som et piskeslag, han styrter tilbake og fyller vognen igjen. Han må ikke høre skriket på ny, han orker det ikke.

Men da han kommer tilbake, lyder Lille Bekhardts stemme som før: Skynd dig!

Munnen henger åpen og snøfter inn kullstøv i korte, heslige hikst som ligner gråt, øinene er slokte, hele legemet dingler.

Han springer tilbake igjen og slenger kullene lynsnart på vognen.

– Å Herregud, ber han, la mig ikke høre det denne gangen.

Men midt i bulderet mens han tømmer trillebøren, hører han en fjern stemme: Skynd dig, Benjamin!

En dump fortvilelse faller over ham, han klarer ikke mer, han synker ned og velter sig om på dekket.

En dunkel frykt piner ham et øieblikk, han må ikke legge sig til i sneen, da våkner han ikke mer.

– Det får heller være, sier han høit og lukker øinene. En grenseløs fred hvitner i hans hjerte, et sus nynner nennsomt.

– Skynd dig, skriker det hårdt i hans øre, han verger sig for med hendene, han stønner tungt, men han må op. Så kryper han på hender og føtter bortover mot skuflen, han orker det utrolige: å fylle og tømme vognen enda en gang.

Men nu kan han ikke mer.

Da dukker Kjøkkemens op ved siden av ham.

– Gå ned og lesk dig litt, sier han.

Og igjen blafrer en kjølig anelse om himmelen gjennom hele Benjamin. Han stiller sig under luftrøret mens Lille Bekhardt står og støtter sig på sin sleis som ennå er glødende etter ilden.

– Vi holder da farten i dag og, sier han, nu er det bare en halv time igjen. Kanskje jeg får jobben som fyrbøter etter Anton, det vil bety mange penger.

– Du har fanen ikke krefter, sier Kjøkkemens og hopper ned fra baksen. Hans veldige, hårete bryst mørkner under singleten, og armene svulmer grovt av muskler.

– Det skal du gi dig tynt fan i, sier Lille Bekhardt. Fordi om man ikke nettop er i sværvekt som du.

– Ja men øiet da, sier Kjøkkemens, du talte jo om å legge dig inn på sjukehus for det.

– Ikke nu når Anton er død, svarer Lille Bekhardt og griper etter sin skuffel.

Han slenger den bort i haugen, og i samme sekund sender han kullene så lett som ingenting inn i et åpent svelg.

Benjamin går tilbake til sitt mørke. Bare en halv time igjen, det kan han da alltid greie.

Han begynner nesten å fatte godhet for sin skuffel. Men da står kullemperen fra den nye vakt ved siden av ham.

XII

Lille Bekhardt og Benjamin kravler op leideren og sjangler plutselig ut i den flammende sol. De har nesten glemt at det finnes annet enn mørke, og pupillene skrumper lynsnart sammen med en matt smerte.

Men en skygge av blåst rører sig her oppe på det åpne dekk og risler som et kjølig kjærtegn gjennom deres forpinte legemer.

– Å Herregud! stønner Lille Bekhardt, jeg trodde det aldri skulde bli slutt på den vakten, – at fire timer kan være så lange. Kan du begripe at Kjøkkemens orker. Først hadde han sin egen vakt fra tolv til fire i natt, så tar han Gustavs, og

nu fortsetter han uten å puste med sin egen. Jeg hadde dødd om jeg hadde blitt der nede et minutt til. Ikke det at jeg er så trøtt, men det er det forbannede øiet. Det banker og hamrer og stikker og er fullt av verk og fanskap. Jeg lurer på hvad det kan være, å det gir jeg vel fanen i.

De sleper sig forover og går hver til sitt. – Der har vi jo fyrbøteren, roper Risør mot Benjamin, skuten har gått så fort siden du var på dørken, at det var rent fælent.

Benjamin stuper ned på sin plass, men han er så sliten at han orker ikke å spise.

Han sitter bare og stirrer på de andre med tomme, sløve øine, et skjevt og sørgmodig smil.

– Du må spise, sier Sivert og er bekymret for ham.

Benjamin bare smiler, det er så besværlig å tale. Så reiser han sig tungt og går ut i vaskerummet for å være i fred.

Han får klærne av, kroppen er sort av kullstøv. Han begynner å vaske sig, det går langsomt i dag, men litt etter litt kvikner han til, porene åpner sig og gisper efter luft, vannet flommer nedover lemmene med en kjølig styrke i sitt følge.

Sivert stikker hodet inn av døren. – Du må pinedød spise, sier han bare og forsvinner igjen.

To glass er alt gått, og mennene er tørnet til igjen.

Benjamin rusler inn og heiser sig op i køien, hele kroppen verker av tretthet, og om syv små timer skal han på'n igjen.

En tung døs lukker sig over ham, han drømmer han er i helvete og at Satan roser ham for god fyring. Av og til summer en stemme, noen trin dunker inne i hans bevissthet, så blir det atter stille, men nu er han igjen nede i bunkersrummet, kullene rasler nedover ham, han står under spruten i South Shields, en redselsfull dusj av sort sten, han synker ned, han kjemper imot, men kullene begraver ham, alt blir mørke.

Lille Bekhardt forsøker å grave ham ut, men han kan bare bruke den ene arm, den høire hånd holder han for øiet.

– Nei Benjamin, vil du ikke op? sier han, og det tåpelige ved dette spørsmål forundrer Benjamin så at han våkner.

Lille Bekhardt står over ham.

– Du må tørne ut og ete nu, sier han, om en halv time skal vi løse av. Dette blir den siste vekten din, i morgen skal donkeymannen på dørken, det har chiefen bestemt. Det kan den reven ha godt av, han står jo bare nede i maskinen og gjør aldri et håndtak.

– Hvorledes går det med øiet? spør Benjamin og reiser sig op i køien.

– Å til helvete, svarer Bekhardt, det er noe som slites i sund bakenfor, noe som filer langsomt inne i hodet. Men det går vel over.

Jøsses. Det gir sig nok. Men du. Vet du hvad chiefen sa: Det er gode greier det, Bekhardt, dørken trenger dig. Da får vel jeg jobben efter Anton, tror du ikke? Dørken trenger dig, sa han Det er hundre kroner mer om måneden, dem kan jeg legge op til maskinistskolen, – Lille Bekhardt vet nok hvad han vil.

– Ja, det blir bono som Pedro sier, nikker Benjamin og jumper ned på dørken. Hvorledes er det med Gustav?

– Å fy fanen, han ligger inne og spyr så fælt at. Han kommer ikke på vakt i kveld, men i morgen skal han nu på dørken, død eller levende, som chiefen sa. Du Benjamin. Dørken trenger dig, det betyr ventelig bare én ting, ikke sant?

– Det er greit, svarer Benjamin avgjørende og knytter skolissen. Er det baccalao til kvelds?

– Ja, har de annet her ombord, spør Lille Bekhardt forarget og rusler inn i sin egen ruff.

En stund efter driver de tre vaktkamerater akterover dekket.

Kjokkemens går til sin fjerde vakt i dag, men han lar sig ikke merke med det. – Akkurat som dette har noe å bety, svarte han da chiefen sa at make til gasta kar ...

Det er ennu fryktelig varmt, men kveldsblåsten puster med en slags svalhet innover dekket. De daffer langsomt bortefter, de har god tid, glass går ikke før om ti minutter.

Oppe på midtskipet stanser de et øieblikk utenfor stuertens lugar for å kike inn ventilen. Han sitter på køiekanten og stirrer sløvt fremfor sig, det er som hele det røde, oppustede ansikt tar del i å stirre på ingenting. Whiskyflasken står innen rekkevidde. Slik har han sittet kveld efter kveld siden han fikk grøtbakken i

hodet. Nei, det er ikke greit for en mann å ha for meget å tenke på i sjøen.

Mens de står slik og speider på tå, kommer salongboyen plutselig styrtende imot dem.

– Kom, kom, roper han, vet dere hvad: en av hønene har fått kyllinger, dere må komme og se.

– Hva er det han kalver sig efter, sier Kjokkemens, men blir allikevel med akterover til poppen.

Her har skipperen noen høns gående for å ha friske egg og ferskt kjøtt i sjøen. De har bestandig vært gjenstand for grenseløs hån og forakt hos alle forut. Engang stjal Oskar en fin-fin høne, som han slengte overbord en mørk natt. Det er slik skipperen skal ha det!

Men nu har en høne fått kyllinger.

Ja se. I månestripen tumler der omkring noen gule små nøster, det piper og klynker så rørende fint.

– Nei, Herregud da, sier Lille Bekhardt ganske beveget.

– Så reint uskyldige de er, mumler Kjokkemens,

Et mysterium er skjedd: Det er som selve skibet har født. Frem av denne hårde verden av jern, som er så fryktelig mot sine mennesker, som dreper så skamløst og grusomt, frem av dette nakne, nære jern er der grodd noe levende, noe sart og hjelpeløst.

Benjamin tar en av de små nyfødte forsiktig op i sin hånd. Det sitrer så inderlig angst mot hans hud, det er så bløtt et lite liv, han kan ikke stå imot, plutselig tar han den lille skjelvende klump og presser den varsomt mot sin munn.

En uendelig ømhet velder op i ham, en hvit lengsel svulmer gjennom hans hjerte.

Og med ett vet han at det er Evas øine han har under sin munn, hennes øielokks fine, deilige varme, som bever.

I det samme smeller åtte glass på broen. Kjokkemens stryker den kylling han står med forsiktig over dunene og legger den ned på dekket til dens små brødre og søstre.

Nu må dere pinedød komme, karer, sier han og løper bortover dekket.

Benjamin og lille Bekhardt springer etter ham.

XIII

Et par dager etter er stormen over dem. En hylende sykklon borer seg ned i sjøen og flenger den opp i raseri, bølgene steiler sanseløst mot himmelen og stuper ned igjen med et brak mens luften skingrer av gårde av sjørøkket.

Annenstymann tårner dem ut da klokken er fem. – All hands on deck! skriker han inn døren. Vi må berge livbåtene.

Han står i full sjøhyre, og vannet flommer nedover de glinsende klær. Ansiktet er kobberødt av stormen og sprøitet.

På et sekund er ruffen en fortumlet vase av menn og støvler og oljeklær. Oskar som er kommet ombord uten sjøklær, hopper i den første forvirring opp i Leifs nye, prektige Lofotstøvler. – Det er mine, skriker han uten at noen har sagt et ord, vi skal berge livbåtene, har vi tid til å kjekle om slikt?

Så styrter han ut gangen etter annenstymann. De andre følger. Leif er grønn i ansiktet, men han biter tennene sammen, det er en tapper kar. Og litt etter litt gir sjøsyken seg, fordi han ikke har tid til å ha den.

Det er ennu ikke dag, men et svakt, ullent lysskjær farver himmelen i øst. Mennene trenger seg sammen bak annenstymann i den åpne dør. Et voldsomt sprøit av storm og sjø velter mot dem inn i gangen. Utenfor er dekket forsvunnet, men et havstykke koker hvitt og sydende i brønnen mellom bakken og midtskipet. Av og til retter skipet seg opp og velter sjøen av seg ut i det tordnende hav hvor den har hjemme, og da stiger bommene opp som veldige gule tømmerstokker over den frådende malstrøm. Et minutt kan de kanskje ligge en hårsbredd over vannene, så feier en ny forferdelig bølge innover skipet, og bommene styrter igjen ned i dypet.

– Vi får friste bommene, karer! skriker annenstymann innover gangen og slenger seg lynsnart opp på bommen. Narvik, Leif og Pedro springer frem og følger ham.

Mannaen holder de andre tilbake. – Nei vent, dere skal vente, skriker han, nu har vi en ny sjø straks.

Vidunderlig sikre løper de fire menn bortover den glatte, runde stokk. I

veldige sprang jumper de over på bommen aktenfor, men sjøen kommer da de er midt på den. En veldig hvislende mur reiser sig på styrbord side, den står og vakler et øieblikk, så mister den balansen og stuper som et skred nedover skibet.

Imens springer mennene bortover bommen. Hjertene kleber sig fast i brystet hos dem som ser på. Risør hvisker Jesus, milde Jes – da blir ordet revet fra hans lepper. De tre første når bort til midt skibet og får klamret sig fast til rekkverket der, da bølgen feier inn over bommen. Men Pedro har ennå noen skritt igjen. Sjøen soper ham med sig. Men da den gule, glinsende stokk igjen dukker op av hvirvelen, ser de et par armer som knuger omkring bommen, et hode, en skulder. Som et lyn er Narvik der ute, han griper fatt i Pedros arm og sleper ham inn på midtskibet. I samme sekund faller en ny sjø nedover brønnen. Men Pedro lever, en arm beveger sig, han reiser sig langsomt op, og styrmannen støtter ham akterover.

– Å gudskjelov, gisper Mannaen, jeg trodde ikke han skulde greie det. Nu er det vår tur.

Han står og speider utover for å finne det rette øieblikk.

– Nu er det vår tur, en svimmel angst gyser gjennom Benjamin.

Jeg klarer det aldri, jeg klarer det aldri, sier han atter og atter til sig selv. Han kan ikke stå stille, han vil allerhelst styrte ut med en gang for å få gjort en ende på det. Han ser på Siverts ansikt, det er blekt av morgenlyset, men øinene er fylt av iver og vilje. Men han forstår at Oskar er redd inntil døden, de store, brune øine flakker hjelpeløst omkring i det gustne, fortrukne ansikt. En anelse av sympati for den andre redde strømmer op i Benjamin.

– Bare spring like etter mig du, Benjamin, sier Mannaen, så går det fint.

– Jeg springer bak dig, sier Sivert, det skal gå bra.

Benjamin takker dem med et fort blikk, så spennes nervene igjen så de er nær ved å briste.

– Nu! skriker Mannaen plutselig og hiver sig op på bommen.

Benjamin tumler ut etter ham, og i neste øieblikk har han den smale, sleipe rundingen under føttene. Han planter sine øine et stykke foran på bommen og springer etter Mannaen.

Det koker som i en heksekjel under ham, sjøen sprøiter op over støvlene, men

han tør ikke være redd, han vet bare at han skal og må nå frem. Plutselig stanser han, den første bom er ferdig. Mens han slenger sig over på den andre, ser han et sekund omkring sig. Brønnen går som en foss, og utenfor raser havet fullt av galskap og velde.

Det er som en verden av svaiende berg er begynt å tørne sammen og velte sig ned i en brølende avgrunn for å opstå som mørke, fryktelige uhyrer som slikker himmelen med sitt hvite skum.

Benjamin springer bortover den siste bom. Han føler at han skal klare det, han er sikker på sig selv, å dette er å *være til!*

Det er som stormen fyller ham med en vill rus. Jeg lever! skriker han ut i uværet og springer videre med leende øine.

Da plutselig merker han at han glir, et svimmelt gufs isner gjennom ham, han heller ned mot det skummende dyp. Men i samme øieblikk føler han to jernharde armer omkring sig, de holder ham fast til han igjen står sikkert på bommen. Videre! skriker Sivert bak ham.

Og han springer videre, men nu er det likesom midtskipet bestandig trekker sig tilbake. Endelig får han tak i rekkverket, han klynger sig fast et overlykkelig sekund, så hjelper Narvik ham over.

En underlig skjelven risler gjennom ham, han orker nesten ikke stå opreist, han smiler krampaktig. Sivert og Risør kommer hakk i hæl over rekkverket på le side, da en sjø –, den som kunde ha blitt *deres sjø*, knuses nede i brønnen.

Benjamin griper efter Siverts hånd for å takke for hjelpen, og vennen sier: kyss mig! som riktig er.

Nu er alle kommet over, Kristiansund har rortørn, ingen mangler, jo Oskar.

En kald redsel stryker gjennom dem: Er Oskar druknet?

Men plutselig begynner Mannaen å le, og latteren smitter. Borte i den åpne dør står Oskar og feker med armene.

Han peker på sjøen og sig selv, og ryster voldsomt på hodet.

– Å dra til helvete, skriker Mannaen, når du er så forbanna redd.

Oskar lusker inn i ruffen. Annenstyrmann kommer tilbake.

– Det er gode greier det, karer, sier han fort. Pedro har fått et hull i hodet, men skipperen har lappet det all right igjen. Så var det livbåtene. Hvor er Oskar?

Forut? Javel, vi gir fan i ham.

Mennene kjemper sig frem etter ham bortover det steilende midt skib og klatrer opp på båtdekket. Her opp står stormen enda mer svimmel og veldig om dem enn før, de ser bare tre fortapte verdener, poppen, midtskipet og bakken som dukker opp av redselen, ellers er alt, himmelen og havet, en rå og grusom krig av rummets dyriske makter, hvor fjelltopp boler med fjelltopp og avgrunnene roper på hverandre.

Mennene surrer båten fast til davitene med wirer og hiveliner, de arbeider fort og febrilsk, ingen kan vite når sjøens ondskap kan ramme dem.

Da skriker annenstymann med ett: Hold dere fast, hold dere fast, for Guds skyld!

En fryktelig sjø, den frykteligste av alle sjøer, står et øieblikk og stirrer vondt ned på dem. Benjamin kaster sig ned på dekket og klamrer sig fast til sprinklene på skyligheten ned til byssen. Han har ingen annen tanke på jorden enn: hold fast, hold fast, hold fast.

Så styrter en svartgrønn foss nedover ham, et brak smeller gjennom den brølende brenning, et fryktelig press rykker ham bort fra sprinklene, jeg drukner, tenker han, men uten redsel.

En grønn skog suser gjennom hans tanker, så blir alt mørkt.

XIV

Vannet skyller frem og tilbake, frem og tilbake over dørken hvor Benjamin ligger i en døs. Nu og da tar skibet en overhaling, så han seiler bort i skottet, og en stripe av brenning syder omkring ham.

Litt etter litt sanser han sig, han skimter et bord over sig i halvmørket og forstår at han er i messen på midtskipet. Plutselig husker han sjøen som slo over ham, brølende som draugen selv, for å ta ham med sig utover. Hvorledes er han kommet her, og hvor er de andre?

Han arbeider sig besværlig opp, klærne henger fast til kroppen som iskalde, slimete igler, og hjernen er fylt av et tungt, grått sus. Men han merker til sin egen forundring at han er uskadd.

I det samme han kommer på benene, stuper skibet over på siden, det er som

skottet faller ned over ham, og med et brak tårner han mot døren på den andre siden. Så sparker døren ham fra sig og sender ham tungt over bordet. Som en full mann raver han ut i gangen og stolprer ut på dekket. En voldsom slingring tar fatt i ham og slenger ham nedover mot rekken – like i fanget på Mannaen som står på hjørnet av midtskipet nede i le, sammen med annen styrmann.

– Nu må du ta tårn, Benjamin! sier han bare, gå ikke overbord før det er nødvendig. Risør slo kloen i dig sist du seilte bortover dekket, en gang får være nok.

– Vi har annet å passe på, sier annenstyrmann, – hvis du absolutt må overbord, så gjør det uten å hefte oss andre.

Så gir de sig til å stirre op i luften igjen. Oppe på salingen står Risør, klemmt inn til masten av stormpresset, det er som et under at den svaiende skikkelsen høit der oppe i det rykende rum, hvor sjø sprøitet slikker hvislende op efter ham, ikke rives av gårde og tilintetgjøres av uværet. Hver gang det er en slags stans i orkanbygene, våger han sig ut fra masten, et øieblikk har han armene fri, så slenger et nytt stormkast ham inn igjen.

Nu forstår Benjamin hvad han gjør der oppe: Den ene av bommene har slått sig løs i forreste fortøining, og den veldige trestokk suser med redselsfull kraft frem og tilbake i brønnen. I lange, hvinende sving hugger den gjennom den kokende sjø. Som en besatt fra helvete farer den om der nede og smeller mot jern og tre. Hvert øieblikk det skal være, kan den slå hull i luken, og sjøen vil velte inn i «Mignon». Risør står der oppe og prøver å slakke bommen ned fra bomløftet, så den stanser sine fryktelige hugg ned mot luken.

En ørliten stund kan han se sitt snitt til å arbeide, så går en ny sjø løs på skibet. Som en horde avsyndige tigrer med utspilte klør og fråden skummende om kjeften, springer bølgen løs på «Mignon».

Skibet reiser sig op for å møte den og verger sig et bevende øieblikk som en guttunge når han står redd med hånden for ansiktet: Ikke slå!

Men sjøen stuper innover rekken, brønnen blir borte, bommen der nede løftes i været og suser som et gult lyn nedover luken. Det braker mot treverket, og annenstyrmann hvitner i ansiktet: «Neste gang ...» hører Benjamin at han hvisker.

Men Mannaen er sprunget op på rekkverket, og i et byks er han langt på vei

opover bardunen mot masten. Benjamin hopper op etter ham, men før han har fått entret et tak, slår styrmannen kloen i benet hans: Hva skal du der etter? skriker han. Er det plass til allverden der oppe, din ræv? Se å dra dig ned på dørken hvor de andre er. Jeg vil ikke se dig mer, så meget du vet det.

Han føiser Benjamin bortover dekket, og vender igjen øinene mot den fresende uværshimmel, hvor Mannaen slingrer opover langs en dirrende bardun.

Benjamin sjangler fortumlet bortover dekket, kastet frem og tilbake mellom skottet og rekken.

Det er ikke greit å være ombord på «Mignon» i dag, tenker han med et grøss og bauter sig forsiktig frem over dekket. I dag er skibet ingenting, en flytende jernsplint som kastes frem og tilbake av brenningen.

Luken til byssen står og smeller i slingringen, og inne på dørken skimter han tre skikkelser i mørket. I sotete, gjennombløtte filler ligger fyrbøtervakten sammenkrøpet i en klump, med nevene knyttet som de ennu holdt om skuflen eller sleisen. De grå, grimete ansikter ligner askeslagg, – å, det er ikke bare kull som skibet fortærer; også mennesker slenges inn på fyren og blir til aske for å holde skibet i gang.

Et lavt stønn brister ut fra en halvåpen munn, ingen har krefter til mer.

De er ikke blitt avløst, for åttevakten har ikke våget sig akterover på bommen. Derfor slet de sig til døde, til matrosene endelig blev sendt ned for å ta deres plass. Det er dit ned Benjamin skal nu.

En overhendig slingring sender ham inn i stokhullet, og langsomt begynner han å kjempe seg nedover leideren. En sur røk velter op mot ham, men gjennom den ser han noen skikkelser springe som gale under sig.

En fot vann ruller over dørken, og hver gang sleisene rykkes ut av fyren, faller asken ned i oversvømmelsen med en fresende lyd, mens en grå damp ryker op av vannet.

– Op i baksen! skriker Narvik til ham gjennom bulderet, men han har råd til et smil: Du er jo hjemmavant der.

Benjamin springer over dørken så vannet sprøiter omkring ham og kullklumpene knaser under føttene.

Forut i fyrbøternes ruff sitter åttevakten rundt bordet sammen med Oskar.

– Det er ikke rådelig å våge sig over dekket i dag, sier Gustav og appellerer for tiende gang til de andre.

– Ikke tale om! sier Oskar, det vilde være ren tusseskap.

Det blir stille igjen rundt bordet, så lyder det igjen: Ingen kan vente at vi skal springe over bommen, slik det ser ut i dag.

– Var det likt sig! sier Oskar.

Plutselig hører de et brøl oppe fra en køie, så de skvetter op fra benken.

– Hva i hule helvete sitter dere her etter? Hvorfor er dere ikke på dørken?

Det er Kjokkemens som er våknet.

– Tørn ut og se på brønnen, svares der mutt.

Kjokkemens farer ned fra køien og fyker ut i gangen. Et øieblikk etter står han igjen inne i ruffen: Sånne uslinger! sier han, vil dere dra dere ut og løse av.

Bommen kan gås på.

– Gå selv du, mekrer Oskar og er storartet på åttevaktens side, er det ikke dig alene som pleier å fyre skuten?

– Ut herifra, skriker Kjokkemens, det lukter matros av dig! Som en jaget rotte smiter Oskar ut døren.

Igjen vender Kjokkemens sig til de andre fyrbøterne: Går dere, eller går dere ikke?

– Hva raker det dig? spør Gustav og blir sittende.

– En sånn forbanna lumpning som dig er vel glad til å få andre til å jobbe for dig, svarer Kjokkemens, og du kan dra til helvete, men oss andre raker det at firevakten sliter sig ihjel nede på dørken. Hvis ikke dere går, går jeg.

Han slenger svetteduken rundt halsen og går ut i gangen En stund etter ser de ham lande velberget på midtskipet, – Vi får vel friste vi og, mumles der.

– Ikke vær dumme! roper Oskar.

Kjokkemens løper bortover dekket, han skreier til siden og kjemper sig op, og sjøene soper ham med sig et stykke, men endelig står han borte ved stokhullet. I det samme han skal gå inn, får han se de tre halvdøde skikkelsene inne i byssen.

– Er dere ikke på dørken? skriker han inn til dem, men det er ikke et spørsmål som noen gider å svare på.

– Ja men *hvem* er på dørken? roper Kjokkemens videre.

– Matrosene, hviskes der inne fra mørket.

Matrosene! Med et sprang er Kjøkkemens inne i stokhullet og begynner å entre nedover.

– Hva gjør dere her? skriker han høyt oppefra.

– Noen må holde skuten i gang, svares der fra dørken med en hånlatter.

Vannet står i en sprut om Kjøkkemens da han hopper ned fra leideren.

– Jeg skal lære dere, hylter han og triver sleisen fra Narvik, dra dere opp på dekk igjen og bland dere ikke opp i vår jobb. Han svinger den lange jernstang som en gal mann, så den hviner gjennom luften, og driver matrosene foran seg mot leideren. – Opp med dere! brøler han og støter til Leif med sleisen, så han farer oppover med et vræl.

Du likte nå å bli hjulpet på dørken, da Gustaven var sjuk! roper han ned til Kjøkkemens.

– Ja, fordi Benjamin er en liten drittgutt, som ikke gjør fra eller til, svarer fyrbøteren, men jeg tåler ikke allting av matrosene. Da fyrer jeg heller skuten selv.

Så åpner Kjøkkemens lemmen under en av kjelene.

– En drittgutt, sa du? roper Benjamin oppe fra baksen, nå kan du være drittgutt selv! Han slenger skuflen fra seg og springer ned på dørken.

I det samme øieblikk slår Kjøkkemens kloen i ham og bærer ham sprellende bortover mot leideren.

– Det var ikke så forbanna ment, sier han sakte, og tar derefter sitt mon igjen: Vil du dra dig opp herifra, og det fort!

Men nå er det blitt liv oppe i leideren, det er åttevakt som har tatt mot til seg og kommer for å ta sin tønn.

En liten stund etter sitter matrosene i byssen med hver sin rykende kopp kaffe. Fyrbøterne som lå der, er blitt drevet forover av Kjøkkemens, og kokken har ved et eller annet Guds under fått kjelen til å holde seg over fyren til kaffen kokte.

– Skål da, karer, sier annenstymann, vi har hatt litt av hvert å stå i i morges: livbåter og løpske bommer og tussete fyrbøtere!

Når dere er ferdig her, kan dere tønne inn. Her er ikke mer å gjøre, og dere

har vel fortjent en hvil. Skipperen sier forresten at cyclonen trekker sig vestover nu.

Benjamin sitter med sin kopp i neven og stirrer ut i den grå, skumfykende morgen, og tenker at det var såvidt. Et sekund spilt, og han hadde ligget etsteds nede i det kokende dyp, med saltvannet sprengende gjennom hele sitt legeme.

Ingen kunde ha hjulpet ham, fra skibet hadde de vel stirret ut og ynket ham. Men når mennene var ferdige med arbeidet, vilde de ha tumlet inn i byssen og drukket kaffe som intet var hendt. Og en grenseløs glede og takk velder sig ut i ham, fordi han får være med skibet, mens det går videre.

Karene drikker og riktig gasser sig; så stiger de igjen ut på dekket.

En anelse av sol lyser bak skyene.

Det er som en Gud sitter etsteds og ser en blek, spøkelsesaktig solskive seile op av havet langt borte i en annen verden, og han fanger den i sitt speil og kaster en liten lysfleck bort på østhimmelen.

Hunden Santos står i døråpningen og bjeffer velkommen tilbake, da mennene kommer springende bortover bommen. Den sanser sig ikke av bare henrykkelse, men springer dem i møte ut i brenningen.

Da velter en sjø sig innover brønnen og feier den med sig. De ser at den kjemper tappert mot overmakten, men i denne frådende malstrøm er den dømt. Potene slår hjelpeløst gjennom vannet, den kom mer ingen vei.

Da er det Sivert og Benjamin samtidig springer ut fra bommen etter den. Sjøen går til livet på dem, de kaster sig fremover mot strømmen og kjemper sig langsomt bort til hunden. Benjamin får grepet den i nakken, men da slås benene bort under ham, en frådende skumskvavl kaster ham ned i et grågrønt dyp, men han slipper ikke Santos.

Plutselig merker han en hånd hugges ned i nakken på sig, Narvik har fått tak i ham da han seilte av gårde forbi bommen. Et stykke bortenfor haler Mannaen Sivert op efter hårluggen.

– Skulde man sett slike barnsunger, sier Mannaen forarget.

– Nei, du sier noe, nikker Narvik, og begge de to eldre er hjertelig fornøid med barnsungene som står og pruster av smil og saltvann.

Endelig kan mennene stampe inn i ruffen med Santos dansende mellem sig;

da springer Oskar hurtig op fra benken og begynner å halte umåtelig.

– Jeg kikket foten, skriker han andpusten til dem. – Det var det som var.

XV

Mennene sitter under lampen rundt det lange bord, og hver steller med sitt. Bukser bøtes, sokker stoppes, knapper syes i, det er tusen ting som må komme på stell. Lampen gynger svakt her inne, men utenfor suser blåsten med en mørk tungsindig klage.

Stormen har lagt sig, de har vært ute i ytterkanten av en cyklon, men nu er den hvirvlet vestover mot nye ødeleggelser. «Mignon» stamper sig rolig av gårde mot den tunge sjø, all fare er forbi, og så sant mennesker kan spå, skal de være fremme i Capetown på to dager.

– Det er rart at vi snart har land, sier Mannaen og kjemper fortvilet med å få tråden i nåløiet, det er plent ikke til å forstå!

Det blir igjen stille en stund, nålene går med en surklende lyd gjennom grovt dongri, et stykke tøy blir flerret.

Da sier Risør plutselig noen ord, og han hvisker dem nesten: Snart får vi brevene, sier han. Det blir taust som døden i ruffen. Mennene luter sig nedover sine plagg, de ser ikke på hverandre, de er rammet hver og en.

De som pleier å få brev og de som aldri får, alle håper de på denne gang, bestandig denne gang. Det er ikke én som ikke tror og venter, men de taler ikke om sine håp, det er formastelig og bringer ulykke

Men Risørs ord har vakt en verden av lengsel og tvil og angst til live, de orker ikke å sitte under lampen lenger, en efter en kryper de op i køien for å være alene med drømmen om brevet.

De trekker gardinene for, det sitter bare to igjen ved bordet, og de sier ingenting, men allikevel, allikevel!

Det er mer enn noen menn i en ruff, det suser noe i luften, uforklarlig og ugripelig. Det bryter mot bryggen i Risør, syrinene i slottsparken blomstrer iblandt dem, et lite hus som nettop er malt hvitt, lyser etsteds i ruffen.

Her er bare noen sjøfolk, det er bare dem, men allikevel hjem stedets egen verden, og hvert sted er jordens navle ...

Sivert og Benjamin sitter alene igjen. Sivert skal snart tørne ut, og kameraten gjør ham ofte selskap, når kvelden blir altfor lang.

Og Benjamin husker første gang de to satt sammen ved bordet, da var han syk av skibet, nu forstår han det, i kveld er ruffen hans hjem.

Meget har forandret sig siden da. Men plutselig bøier Sivert sig frem, og den hvite luggen løfter sig som dengang: Ja, snart får vi brevene, gjentar han.

En bølge av lengselsfull fryd bever gjennom Benjamin. Brevene! Brevet!

Kanskje det ikke kom hjemmefra på den første uken, for hjemme har de aldri vært skrivende av sig, og posten går ikke så svært meget for tere enn «Mignon»! Og han husker farens ord: No news, good news!

Men ett brev vet han at der ligger og venter på ham, og det er bare to døgn igjen, hvad er vel to døgn? Da skal han holde en konvolutt i denne sin hånd: brevet fra Eva. Ikke ett, nei flere, mange brev har hun lovet skal vente på ham, når han kommer frem.

Men plutselig kvepper han til, hvad er det Sivert sier: Det er det jeg gruer mig til, å det er fryktelig!

– Men Sivert, gisper Benjamin, hvorfor gruer du dig til brevene, er du redd det er hendt noe hjemme?

– Nei, det er ikke det – å, du forstår ikke. Far og mor vil skrive som ingenting var hendt, de vil skrive til en annen enn den jeg er nu, jeg som har vært tilsammens med kvinnfolk og allting.

Og så kommer det kanskje post fra en jeg kjenner, datteren til post åpneren hjemme, Birgit heter hun. Og alt der som de skriver, det er liksom ikke til mig lenger, det er det som er så forferdelig.

Sivert stirrer op i lampen med et fortapt, ulykkelig uttrykk.

Du skal ikke snakke slik, Sivert! sier Benjamin, du får ikke lov. Akkurat som du ikke er like god – –

Men Sivert bare rister på hodet og stirrer videre op i lampen.

En gardin blir slått til side langs stangen, og Narvik reiser sig op av sin blankis. Benjamin venter noen vise ord til Sivert, for han har vel hørt hvad de hvisket om. Men Narvik går rolig ut døren: Jeg skal bare se på været, mumler han.

De andre følger etter.

En mørk, blåsende natt pisker dem i møte, en blå uværshimmel hviner av gårde over de beksvarte sjøer, som er bremmet av skummende fosfor. Det går en klagesang gjennom riggen – en hes, uhyggelig salme utover det øde hav.

Av og til stryker en veldig, baksende skygge bort over deres hoder, det er en albatross, som blir krenget av blåsten.

– I morgen skal vi se land! sier Narvik og vender sitt ansikt mot bakbord med et uttrykk av lengsel. Han står lenge slik, han bøier sig fremover, han værer, speider, lytter.

Så sier han endelig: Jeg synes jeg kjenner en svak lukt, en liten ange av grønt. Det skal bli godt å komme i land, å Herregud – å få høre nytt.

Han vender sig om og går hurtig inn i ruffen. De to venner følger ham trofast.

– Venter du meget nytt da, Narvik? spør Benjamin.

Sivert dulter advarende bort i ham, dette er da ufint, hvad må ikke Narvik tenke.

Men mysteriet Narvik blir ikke brydd, han smiler.

– Jeg venter brev om jeg kan gå fraborde, sier han, – og gid det blev så.

– Vil du gå fraborde? spør Benjamin full av forundring. I Syd-Afrika? Hvad vil du ta dig for?

Narvik tier en lang, en pinlig stund, og Sivert nikker til Benjamin, der ser du ...

Men så vender Narvik sig mot de to borte ved bordet. – Jeg skal søke efter diamanter! sier han rolig.

Benjamins ansikt blir et eneste skinnende smil, da han stammer.

– Nei, du sier ikke det! Det er det jævligste – –

Jeg har en bror der nede, sier Narvik og blir meddelsom av den annens begeistring. Han kom dit fra Nome, hvor han grov etter gull i åtte år, – jeg var der i seks og reiste hjem i forfjor. Han fant ingenting der borte, han var like uheldig som jeg, holdt sig bare såvidt med dagpenger. Men i fjor vant han hundevæddeløpet i Nome, det er det største i verden, 404 miles frem og tilbake. Han sprang med hundene på 71 timer. Premien er nokså stor, 4000 daler. Han gav op Alaska og drog til Syd-Afrika for å friste lykken der. Ennu har han ikke

funnet noe, men hvem vet.

Nu har jeg vært ute til sjøs siden jeg var hjemme, – i halvannet år, jeg er jo gammel sjømann. Jeg har sittet ombord hver bidige kveld under land, jeg har nektet mig alt, og nu har jeg "lagt mig op såpass at jeg kan gå i kompani med bror min. Nu har jeg skrevet og spurt om jeg kan bli med. Jeg vilde ikke spørre før, jeg vilde ikke være en klamp om foten hans. Det er det jeg venter svar på i Capetown. Å, jeg skulde nu gjerne gå og skjerpe en gang til! Å, dere vet ikke hvad det er, ingen vet det, ingen uten jeg. Det er mer enn mat og drikke, og mer enn all verdens kvinnfolk, det er selve livet for mig ...

Plutselig lukker Narviks ansikt sig, men øinene funkler ennu.

– God natt, sier han kort og legger sig inn i køien.

– God natt.

Men Benjamin ligger lenge og fabler om vidundere som venter på ham langs Oranjefloden, en diamant glimter i solen ved hans føtter, og veldige bølinger streifer omkring på de store sletter, men han lassøer dem og gjør dem til sine.

Livet er et eventyr, og det er bare to døgn, to døgn igjen til eventyrets og brevets by.

XVI

Land, land!

Det lyder et rop fra dekket, og karene styrter op fra kveldsmaten. De stormer ut gjennom gangen bort til rekken, hvor Mannaen står og jodler av fryd. Se, se, skriker han, og mennene speider der hvor han peker. Sjøen strekker sig endeløs omkring med dønninger som er blanke av kveldssolen. Alt er som ellers, men allikevel – – Der er skjedd noe, et eller annet sted ligger noe ukjent, en selsom anelse som forvirrer det vante billede av himmel og hav. Ja, der –! En fin, blå dis svever så gjennemsiktig fjern langs horisonten, der er mysteriet, den deilige uro i det grenseløse øde.

Det er Afrika, eventyret som gnistrer av farver og svimler av mørke, en blek, liten skyggestripe som tegner sig mot det veldige, levende hav. Bak denne kyske rand i kimingen bugner livet i sin flammende mangfoldighet. Det synger i krålen, hvor banjoen klager under palmene, det tasser nede i mangroven, der lyser et

ensomt bål under Rhodesias hvite stjerner. Fjellene reiser sig mot den sitrende, blå luft, og flodene svulmer av gårde mellom dunkle, susende jungler. En assagai blinker i måneskinnet, en kvinne går mellom hyttene i middagsheten, mens unger dier av hennes brune, hengende bryster. Men ute i den store, forblåste ørken ligger en kongeløve og sliter i en ung okses lår, mens blåsten danser gjennom dens blodete manke.

Benjamin blir underlig svak og skjelvende av alle disse vidundere som ligger og venter på ham der inne bak den kvelende sjø. En vifte av fryd blir slått op i hver fiber av ham, det er selve livets sang som bruser veldig gjennom alle hans årer! Han synes at denne stund må være sterkere enn døden, den må stå i glødende ildskrift og vidne lenge etter hans eget liv er slokt.

Afrika, Afrika! Hans egen ungdom bever gjennom ham med undren over dens meningsløse rikdom og skjønnhet.

De lange dager i sjøen, de nagende tanker, alt er brust bort, og tilbake gynger der bare en blodrød glede som spiler sine vinger mot den fjerne kyst i solnedgangen. Og han takker skibet, det sterke og gavmilde, for all denne herlighet.

Kameratene står og blusser av den samme ville henrykkelse som han selv, øinene stirrer fortapt inn mot det blå, og ansiktene skinner i forklarelsens smil. De kan ikke snakke, men av og til stønner en frem det ene ord: Afrika! Så blir det igjen stillhet, blikket drikker grådig inn den dyre vin som så lenge har vært dem nektet. Hver og en tror så usvikelig sikkert at landet der inne har noe i vente nettop for ham, en selsom overraskelse som vil storme inn i hans liv og fylle alt med sitt underfulle lys. Der inne ligger meningen med deres tilværelse, de vet ikke hvad, de føler bare dunkelt at stripen der inne reiser sig over miraklet.

De henger langs rekken, ubevegelige av å stirre, helt til natten faller på. En angst rører sig i Benjamin, da alt er blitt mørke. «Mignon» bruser fremover gjennom en sjø hvor alt er som før, der er ingenting som forteller at de er nær land. Er det hele bare en drøm, skal han våkne ute i det grå tomrum, hvor dager og netter flyter utover og blir en sørgmodig flate av ingenting?

Men neste morgen da han styrter ut på dekket, stanser han som blendet.

Så nær, så nær reiser kysten sig, arret og full av herlig virkelighet, op mot den gnistrende blå luft. Det luer av gule sandstrimer, det sortner av kløfter og skar i

de brune fjell. Han skimter den hvite knipling av skum langs den endeløse strand, og et lite skrøpelig seil som nikker der inne på de leende bølger. Og morgenen står så skinnende og sval over verden at det er som det første gry da alt var såre godt – – –

Benjamin har arbeid nede i poppen, men hvad bryr han sig med det. Han stikker hodet op over den åpne luken hvert øieblikk for at ingenting av denne dages dag skal gå til spille. Nye fjell og sletter seiler frem langs kysten, og alle er de et eventyr. Men plutselig åpner der sig en bukt inn i landet, en ny farve av sjøens vidunderlige blå stråler mot ham. Og der inne reiser Taffelbergets brede og skjønne isse sig over Capetown!

Benjamin aner allerede husene inne i den fine skodde som ligger lavt under fjellet, han skimter skibene på havnen.

Et svakt sus blir båret ut til ham, det er byens våknende larm, dens tusentungede kor som duver utover med morgenbrisen!

– Se til å dra dig ned og jobb, din ræv, skriker styrmannen borte fra midtskibet, og Benjamin dukker leende ned i poppen. Men en liten stund efter stikker han igjen hodet op. En veldig fullrigger stryker tett forbi «Mignon» på vei ut i åpen sjø. Lydløst fører den sin eventyrlige arkitektur bort over bølgene, det minst jordiske som menneskehender har skapt, en blendende hvit drøm som bruser like op i himmelen. Og selv det øde osea som Benjamin ofte har hatet så hjertelig, får en mening ved seilskibets prakt. Så forsvinner det bak pynten.

Men byen dukker frem av tåken, et kirketårn reiser en spøkefull finger over hustakene, gatene skjærer sig inn mot Taffelbergets fot, og bilene suser frem og tilbake langs kaien. En hvit motorbåt kommer skummende utover havnen, den søker «Mignon», «ut med en ende, din ræv!» skriker styrmannen, og Benjamin slenger leideren ned. En mann i hvit tropeuniform entrer ombord og trykker skipperen i hånden, og det er som en stor og merkverdig ære er blitt «Mignon» til del. Han stiller sig ved siden av rormannen og gir knappe, små ordrer: Hard starboard. Steady. Good.

De glir langsomt forbi en veldig slette som strekker sig ned mot sjøen fra havnebyen.

Den er svidd kortstubbet under den brennende sol, men ennu er en drøm av grønn friskhet over den, som fyller Benjamin med en salig rus. Noen unghester

velter sig der inne i lek, og det er som han kjenner den søte, svette lukt fra de blanke hestebuker dampe sig i møte. En gutt vasser inn i fjæren, og Benjamin føler en forunderlig interesse for ham, det er en ny skjebne etter tredve døgn blandt de samme mennesker på det samme hav. Husene der inne skjuler gåter som han brenner etter å bli kjent med – der bak de stripete markiser sitter vel unge piker i hvite sommerkjoler med hjertet fylt av kjære mysterier. Og plutselig er Eva nær; det er henne han aner inne i alle haver, henne og ingen annen. Om noen få minutter skal han være sammen med henne, de skal ha en snild stund, som hun pleide å si, for der inne i byen etsteds venter brevet på ham.

I det samme styrter ankeret i sjøen, reisen er slutt, «Mignon» er fremme. Skipperen går straks fraborde sammen med losen. Han går etter post, forteller salongboyen ...

Og så legger ventetidens angst og spenning sig tungt over skibet. De har vært seks uker borte fra Norge, og meget kan være skjedd både av godt og vondt.

– Jeg får vel fanen ikke noe brev, sier Mannaen og kjæler for skjebnen.

– Nei! sier Risør – det gjør vel ikke jeg heller. Også han vet at Gud lønner den ydmyge.

Flere av de andre mumler også at de venter ingen post, men allikevel sitter de stumme av forventning og speider etter at skipperen skal komme tilbake. Sivert er blitt hvit i ansiktet. – Jeg har aldri vært så redd som nu, hvisker han til Benjamin. Og en underlig angst trykker sig sammen også i Benjamin, men på en annen måte. Om der ikke er brev til ham! Fra far og mor er det kanskje ikke, det får så være, men fra Eva! Hvis der ikke er brev fra Eva, det som han fablet og drømte om i alle de lange dager, det som har besatt ham – –

Han kan ikke sitte stille på luken lenger, men vandrer rastløs omkring på dekket.

– Sett dig, for satan! skriker Leif plutselig mot ham, han er fra sig av feber etter brevene. – Jeg blir syk av å se dig gå sånn.

Benjamin setter sig, og det blir dødsens stille på «Mignon»s dekk. Pedro er den eneste som er uberørt. – Capetown mykje bono, sier han og gjesper velvillig innover mot byen. De andre ser forbitret på ham, «hold kjeft, din dago,» skriker Oskar, og i dag tar ingen Pedros parti. Plutselig reiser Narvik hodet, det skarpe, brune ansikt værer ut i luften. – Der har vi skipperen, sier han rolig, men det er

allikevel en liten dirring i stemmen. Mennene styrter bort til rekken. Langt inne kommer en båt roende utover, uendelig langsomt nærmer den sig.

- Ikke skubb til mig, skriker Risør og puffer Oskar til side.
- A, du får ikke noe brev allikevel, hveser Oskar mot ham.
- Det raker ikke dig, din svekling, svarer Risør og måler Oskars spinkle legeme med rå forakt.

Båten kommer op langs skutesiden, og skipperen går ombord. Han gir en liten pakke til salongboyen og går inn til sig selv. Men salongboyen kommer forover mot dem. Igjen skyter den dødelige redsel op i Benjamin – sett det ikke er noe brev. Nei, umulig, å, det er det ikke tale om. Men sett – – Og plutselig begynner Benjamin på noe som ligner en bønn, å Gud, la det være gode brev til mig, bare ett eneste!

Nu er du rolig, sier han truende til sig selv, hvad nytter det å be nu. Ingen bønn kan skaffe dig noen post, hvis ikke brevene er skrevet og sendt hjemmefra for tre uker siden. Nu har Gud ingenting å si – enten har salongboyen brev til mig eller han har det ikke, nu er det ikke noe som kan forandres i hans hånd. Men Gud, å, la der være brev – – –

Salongboyen er kommet ned til forbrønnen, og karene styrter mot ham. – Er det brev til mig, nei, til mig, hylar de i munnen på hverandre.

Salongboyen løfter sin hvite hånd i været – Rolig, folkens, sier han mildt, bare rolig.

- Ikke pin mig lenger, skriker Leif, er det brev til mig?
- Kom med brevene, din satan, sier Mannaen hest.
- Å, ta du det bare med ro, sier salongboyen med et overbærende smil, som gjør Mannaen grå i ansiktet. Med et lavt stønn synker han ned på luken.

– Av matrosene er det bare brev til, la mig se – salongboyen blader langsomt gjennom den redselsfullt tynne bunke – til Narvik, Sivert, Leif og Risør.

Benjamin griper salongboyen i armen så den andre skriker. – Hvor er mitt brev? sier han hårdt, du vil skremme mig, du har gjemt det. Skynd dig, eller jeg dreper dig.

Salongboyen vrir sig løs og dasker efter Benjamin med sin fete, bløte hånd.

- Slik en guttunge, sier han forarget. – Nei, nei, nei! så meget du vet det! Det

er ikke noe brev til dig.

XVII

Benjamin raver inn i ruffen og legger sig op i køien. Tanken er lammet, han forstår ingenting lenger. Ikke brev, nei, der var ikke noe brev til ham. Han er syk, han har falt på en frossen vei, og hans ansikt er gnuret av blod og sand. Men Eva som lofte ... Jeg skal skrive hvor glad jeg er i dig, hadde hun sagt den siste kvelden. Og nu var der ingenting, ingenting.

Litt efter litt stiger der en grenseløs bitterhet mot Eva op i ham. Han husker alt hvad han har hørt om henne, han ser uhyggelig skarpt hver enkelhet i deres tre dager. Og for første gang forstår han hvorledes hun virkelig er. Det er ham som har diktet en skjønn drøm og kalt den Eva, selv er hun ikke til. Hun selv er bare en ung pike, som har sans for det pussige, livets små ting! Tre dager sammen med en ung mann som skal til sjøs, det er nettop et point for henne.

– Hvor skal du hen, Eva? spør moren. Å, det er denne lettmatrosen min, svarer hun, nu er jeg en sjømanns brud, ser du. Og hele familien nyter hennes små kvikkheter om lettmatrosen min.

Men en uke efter er Benjamin glemt, ferdig, forbi – en ny venn får henne til å krype sammen i sin seng efter en vill avskjed i haveporten.

Igjen lyder noen halvglemte ord og en geil liten latter i Benjamins øre. Hennes farvelscener skal ikke være blottet for temperament, har jeg hørt.

Klin bare vekk, hun om det; han river henne ut av sitt hjerte og tramper på hennes trekk. Han har vært en morsom liten petit i hennes liv, i et par døgn har han fått hennes kjønn til å beve, slik som hun vil i årets trehundreogfemogseksti dager.

I helvete heller.

Han tar kvelertak på henne til hun blir blå og heslig; så ler han rått og sparker i taket. plutselig stanser foten, han blir liggende som stivnet. For der nede på bordet ligger det et brev som ikke er åpnet. Salongboyen har kanskje narret ham allikevel og lagt brevet nedenfor hans køie? Det er ingen av de andres, alle de fire lykkelige har for lengst brutt sine brev. Kanskje – – –

Et håp flakker gjennom hans hjerte, han kneler ned for Eva. Jomfru Maria,

hvisker han. Så strekker han sig ned fra køien og griper brevet med skjelvende hender.

Men det er ikke til ham.

Allikevel slenger han det ikke fra sig i raseri, han står og leser adressen flere ganger, og en sår smerte griper ham. Med tynne, store bokstaver av en rørende skjønnskrift står de ord og skjelver på den lille, blå konvolutt. Fyrbøter Anton Olsen, Norskt skib Mignon, Kapstaden. Men oppe i hjørnet står det en bønn over en bølgestrek: Bedes eftersendt.

Ingenting i verden er så hjemløst som dette brev, Benjamin glemmer sin egen elendighet og stirrer fortapt på et budskap som aldri kan nå frem og aldri bli eftersendt. Et lite menneske har sittet mange tusen mil herfra og skrevet sammen sin sorg eller glede til en bror som var den eneste hun kunde trøste sig til.

Men adressaten er ukjent, der flyter noen trevler av en grå presenning etsteds ute i Atlanterhavet, og brevet driver av gårde som et stakkars lite snefnugg og har ingen mening, intet mål. Bedes eftersendt ...

I det samme kommer Sivert inn døren, ansiktet stråler. – Det er fra Birgit, sier han bare, du vet jeg har ikke lov til å være glad, men jeg kan ikke la være. –

Så kryper han op i køien og leser brevet for tiende gang med et overlykkelig uttrykk i det lyse ansikt.

Benjamin føler misunnelsen lure i sitt hjerte. Sivert fikk brev, men ikke han.

Og igjen blir han grepet av sanseløs harme, han søker et bittert lite ord som kan ødelegge Siverts glede, men vennens smil gjør ham skamfull. Kain kan ikke drepe Abel i dag – –

Så går han ut på dekket til de andre. De sitter i solskinnet som før, lammet av skuffelsens bitterhet. Risør sitter for sig selv og risper med neglen i presenningen, om og om igjen. Benjamin går hen til ham.

– Du fikk brev? spør han stille.

Risør hånler. – Det var en regning som blev eftersendt, sier han med sammenbitte tenner, jeg skal drepe den karen som har sendt den videre.

– Det var en dårlig spøk, sier Benjamin, men blir litt gladere til sinns fordi Risør ikke fikk ordentlig brev.

– Du kan så si, mumler Risør og risper videre.

- Men vet du om Narvik fikk brev? spør Benjamin etter en liten stund.
- Han er borte på midtskipet og mønstrer av, svarer Risør. Han fikk visst gode nyheter. Ja, noen skal det og.

Det er en skygge av bitterhet mot Narvik i hans tone, for første gang siden han kom ombord.

Så løfter han plutselig stemmen og skriker utover dekket: – Nei, kom an på land, karer! Nu gir vi fanen i denne drittprammen en stund.

- Ja, kom an, svares der av fyrbøtere og matroser.

Så rusler de inn for å bytte.

De finner klærne frem fra kister og skap, der børstes og bankes og bannes over møllene, nei, slik kagge som «Mignon» skulde man aldri gå ut med. De farer rundt i underbukser og leter etter kraveknappene, hvem i svarte fanen har tatt dem, de lå her for et minutt siden. Pedro rusler rundt med sin barberkniv og tar skjegget av de andre, og de dunker ham i ryggen til takk: Pedro bono, fiin, fiin dritt – – –

En bølge av gjensynsglede velder op i Benjamin da han løfter sine blå klær op fra kisten, de er et forunderlig levende minne hjemmefra, fra en annen verden. Men så husker han siste kvelden han hadde dem på, og han skriker lavt som fikk han et piskeslag – – – Men nu skal det ha en slutt, han skal myrde minnet. Han skal trække det ned i sølen og gå kald og hård forbi.

Endelig er mennene ferdige, de står og børster hverandre og ser forundret inn i sine små lommespeil. Alle har de blå klær og brune støvler, det er det som skal til, og de er nesten sjenerte, så fine er de. Så rusler de bort på midtskipet for å hente sine penger hos styrmannen.

- Dere skal på land og få dere kvinnfolk nu? sier styrmannen og snuser forståelsesfullt – hvor meget skal dere ha da, karer?

Matrosene nøier sig med fem pund hver, men inne hos chieften hører de fyrbøterne forlange både ti og tyve.

Så rusler hele gjengen på land. Det er alle sammen forut, undtagen Sivert, Narvik og Gustav. Narvik er inne og pakker, Gustav sitter oppe i køien med en andaktsbok, men Sivert står ved rekken og ser de andre gå fraborde.

- Ikke gå på land vel, sier han til Benjamin, vi sitter heller om bord og pisker

eggedosis.

– Nei, så fanen, svarer Benjamin og begynner å gå nedover fallrepstrappen. Bli du heller med i land.

– Nei, svarer Sivert, jeg blir ombord og leser brevet mitt. Plutselig ser han bekymret på vennens ansikt. Så sier han nølende: – Du kan gjerne få lese det, du også, hvis du vil.

– Det er ikke mitt brev, svarer Benjamin kort og går ned i båten. De tar til å ro innover mot kaien, men Sivert står igjen på skibet og roper etter ham: Vær forsiktig Benjamin, pass dig – –

Leif sitter i båten og plystrer skingrende falskt av glede over sitt brev. – Jeg hadde aldri trodd å skulle høre hjemmefra, sier han, ellers pleier jeg fanen ikke ha tur. Det må vi ha oss en drink på.

De andre sier ingenting.

Endelig står de på bryggen og har fast land under føttene for første gang på tredve døgn. Maskinens larm durer ennå i deres hoder med harde stempelslag, ensomheten der ute i sjøen spøker ennå forvillet i øinene, det er akkurat en rangel som skal til for å døive den.

De står en liten stund uvisse og undgår å se på hverandre. Byen syder omkring dem, fremmede mennesker skynder sig forbi, sporvognene klemter, bilene svupper bortover asfalten, syklene sjangler om hverandre i rasende fart. De er bare en liten klynge blåkledd menn i det fremmede. Ingen kjenner dem, ingen elsker dem, de har ikke fått brev, men er blitt grusomt skuffet, og den ukjente by tordner omkring dem. Men de er kamerater, de er gjengen fra «Mignon» som er på land, det er hvad de er. Og for første gang føler Benjamin at disse menn er hans eneste verden. Han er forrådt hjemmefra og fremmed i Capetown, så er det bare dem tilbake. Benjamin er kommet under skibets liv, han er game med sine kamerater i godt og ondt. Sjøen har fått enda en mann i sin vold.

XVIII

Mennene går langsomt opover gaten med den besynderlige, bred skrevete gang som er egen for sjøfolk på vei til rangel. Båtsen og Mannaen vandrer i

spissen, så bølger de andre i en forsagt klump.

Folk snur sig og ser med et smil etter den underlige skare.

– Hvor fanen er sjappene henne på denne drittlassen? knurrer Leif. Jeg er så jækli tørst.

Solen spruter ned mellom husene, og menneskene sniker sig bortover langs markisenes skygger. Det er som å kjempe sig frem mot en flod av smeltet bly for dem som ikke springer fra øi til øi under solskjermene.

Men midt ute i gaten står politibetjentene i hvite drakter og tropehjelmer, ubevegelige som krittstøtter.

Endelig flammer et gyllent skilt dem i møte, og de tumler inn gjennom svingdørene. Øl, gisper båtsen, og damen bak disken smiler til dem. – Sailors? spør hun interessert og skrur på ølkranen.

– Sure, svarer båtsen, smigret av hennes gunst, vi kommer fra the big Norwegian steamer «Mignon».

– Really, sier damen og skyver glasset bort til ham. – Norwegian? Oh yes – Norway and Sweden. But your English is ever so good. –

– Hun er lekker, hvisker Oskar.

– Å, hold kjeften, din ræv, sier båtsen og sluker henne med øinene. Hun har et blekt ansikt med store hoppeøine under de tynne, rødlige vipper, en grov mule svulmer umettelig med bløte, fuktige lepper. Mennene strigler den fete hals med griske blikk og borer dem inn i utskjæringen, som lyser i blendende hvithet dypt ned i den sorte blusen.

– Skål da, karer, sier båtsen og løfter glasset. Å, det er en vellyst å la det iskalde, bløte skum briste om sin munn. Whisky, stønner Mannaen, og de skyller den ned i ett drag. De må se å få stemningen op, og litt etter litt blir de sikre og hjemmevante, fulle av moro og latter. De begynner å tøise med barpiken, de lener sig fremover disken og beundrer hennes silkeben, som bugner opunder skjørtet, – hvor det fine, sorte spinn kjemper med den hvite hud.

– Fint kvinnfolk, hvisker de til hverandre og blir sløret i øinene av lyst. Enhver vokter på den annen, og alle knurrer over båtsen: det får være måte på å kalve sig og. – Men nu kommer det flere folk inn i baren, og piken lener sig plutselig frem over den sølete sinkdisk og ser med et spotsk smil på klyngen fra «Mignon». Så peker hun på båtsen og sier bare det ene ord: You.

De forstår straks hvad hun mener, de andre lusker fattige ut, mens båtsen sitter igjen i sofaen med et sløvt seierssmil.

En ny bar blir stormet, mer whisky, bestandig mer.

En mann kommer bort til dem, munnen er slimet av ølskum, han har ikke læber, men lepper. Et sleskt uttrykk kryper i det bleke, svettende ansikt.

– Skandinaver? spør han.

– Nordmenn, svarer Mannaen og bryster sig.

– Jeg er danske, sier den slimete. Jeg har gått på bommen her nede i tre måneder. Jeg kjenner Capetown som min egen buksesmekk vil dere se smukke ting, så bli med mig, smukke ting, hvad?

Han dulter Mannaen i siden og blinker hemmelighetsfullt. – Ikke rør mig, din danske, knurrer Mannaen, men du kan jo alltid bli med.

En ny bar, mer whisky.

Pedro og Benjamin sitter sammen ved et lite marmorbord, de andre støier rundt omkring. Pedro er tausere enn noensinne, han stirrer fortapt ut i luften med store, tungsindige øine. Så famler han efter glasset og drikker grådig. Han er blitt stille, innadventd full, og plutselig legger han hodet ned på bordet, det rykker i skuldrene, Pedro gråter.

– Hvad er det? sier Benjamin og blir nesten edru.

– Å madamma, klynker Pedro med sin hese stemme. Pedro aldri mer komme igjen til madamma. Pedro kom igjen Genova og Manuel i madamma sin køi. Manuel ingen god kamerat, mykje malo. Men madamma fiin, å plenty fiin, og Pedro aldri mer, aldri mer – – –

Pedro vil ikke videre, han bestiller en ny whisky og sitter ved bordet og gråter over sin tapte kjærlighet. Men de andre stormer videre til andre barer, det er som en broget og larmende karusell løfter dem syngende av gårde. Ansiktene blusser, øinene funkler, de er oppe i et fortumlet eventyr, som ikke kjenner til «Mignon» eller hele dævelskapen.

Den slimete begynner å bomme penger av dem, og de er storartede i sin fullskap; her er et halvt pund, men først vil jeg sparke dig bak! sier Mannaen.

Og dansken lar sig sparke vekk, de gule tenner gliser i et ydmygt smil, så griper han fort efter pengeseddelen.

Og alle må etter tur bort og sparke sin nye danske venn.

Videre, nye barer, mer whisky.

Det er ikke den ting i verden de ikke har mot på nu, Risør velter en fruktvogn, det flommer av grønnsaker bortover fortauet, de løper for livet ned gjennom gaten, blodet dunker mot ørene, dette er moro, de springer og springer gjennom øde smug. Plutselig stanser dansken: Nu er vi reddet, sier han og er full av jubel over sin bedrift.

Men plutselig dukker en krittstøtte op for enden av gaten, spenningen slår igjen sin dirrende klo i deres sinn, og det er ikke måte på hvor likegyldig og langsomt de rusler bortover, til dansken kan frelse dem inn i en ny bar. De har mistet noen på veien, bare seks er igjen. Men disse skåler med hverandre og kaller sig verdens kjekkeste karer.

Risør faller Benjamin om halsen. – Grei kjommi, snøfter han, su er fanen så grei kjommi.

Øinene stirrer tomme på Benjamin uten å kjenne ham, han smiler åndssvakt. Og Benjamin klapper ham på skulderen og er med på forsikringen, å det er moro alt sammen.

En stund etter må Risør ut og spy. Grønn i ansiktet vakler han tilbake, mens verten går ved siden og skjeller. De stopper kjeften på ham med et pund op praier en bil til ham som er slått ut.

Nu er det bare Mannaen, Oskar, Kjokkemens og Benjamin som er igjen.

– Skal vi se på pikene, sier dansken som er den eneste edru, det er smukke ting, virkelig smukke ting.

– Javisst fan, skråler Kjokkemens, nu vil jeg ha mig kvinnfolk.

– Først en drink, stammer Oskar, bare én til.

De rusler inn på en bar og tømmer enda et glass. Men Oskar synker ned på en stol, han lukker øinene og begynner å ralle. Med et brak ramler han plutselig ned på gulvet, han kryper bortover på alle fire, men orker ikke å reise sig.

– La ham ligge, sier Mannaen, han våkner tidsnok. I morgen er det søndag.

De andre går videre.

Benjamin går med, hvorfor fanen skal han ikke være med, han må da prøve det og. Intet menneskelig skal være ham fremmed. Ingen bryr sig om ham

allikevel, ikke Eva, ikke de hjemme. Og en dunkel plikt sier han skal gå der kameratene går.

Tusen grunner for å bli med stiller sig op i rad og rekke. Det er akkurat som når vekkeruret klemter ham op av søvnen om morgenen hjemme, hele drømmen føier sig plutselig efter denne kiming, den blir den eneste mulige slutt på den selsomste drøm.

Slik er det nu, alle hans tanker bygger sig op mot dette ene: å gå med de andre.

De er kommet inn i et skummelt kvarter, sixpenceforbrytere står skulende på alle hjørner, og halvnakne piker lener sig ut av vinduene og skriker efter dem. Dansken banker på en dør, og efter en liten stund blir den åpnet. En ung mann med hvitt, forsultent ansikt og hårlokken klistret ned i pannen står inne i halvmørket. Det er en linje av smerte rundt den tynne munn som sier Benjamin at han har en legemsfeil.

Mannen halter inn foran dem.

De kommer inn i et stort værelse, hvor luften er tykk av ølstank og tobakksrøk.

Endel piker ligger omkring i sofaene og røker. Dansken går bort og hvisker med dem. Så går noen ut, og det blir tre igjen.

– En til hver, sier dansken og smiler smiskende, virkelig smukke ting. Han får et pund av Mannaen og forsvinner.

Mannen som lukket op halter bort til pianoet. En vill foxtrot hamrer ut i rummet, og pikene kommer nærmere. En stor blondine med kjolen hengende løst nedover legemet går bort til Benjamin.

– I love you, hvisker hun og klynger sig inn til ham.

En drøm av Eva sitrer gjennom hennes kyss, og han knuger henne i armene. Men det er ikke Eva, og hvorfor satan skal hun komme i hans tanker? Kjærtagnet blir plutselig så bittert.

De setter sig ned i sofaen, en flaske portvin bringes inn, de drikker og røker. Hun heter Rita, forteller hun. Benjamin kjenner en hjemme som heter Rita.

Navnet er som en flerre gjennom lerretstøi, et stjerneskudd som risper nedover en kald høsthimmel, et hårdt og vidunderlig navn, har han engang sagt.

Og nu – – –

Pianisten hugger sine tynne fingrer i tangentene, en ny niggerdans skingrer ut sin galskap. Mannaen og Kjokkemens sitter i hver sin sofa og kjæler med pikene.

– Du må ikke snakke, roper Mannaen bort til Benjamin, dette er liv, hvad?

Plutselig forstummer musikken, men pianisten reiser sig ikke fra krakken. En ny melodi klager plutselig ut i værelset, og Benjamins hjerte blir sykt. Det er Solveigs sang, han spiller, alt som er fint og ømt og deilig, spiller han. Det er som en drøm å høre den her, det er vemodet og lengselen i de lyse netter som nynner sin hilsen hjemmefra.

– Hold kjeft, skriker Kjokkemens, spill noe kvikt, for satan.

Pianisten forstår ham. Han smiler et bittert lite smil, og i neste øieblikk rigger selve Sheiken frem i sin taktfaste brunst.

Benjamin ånder lettere og drikker ut. Det var som en smerte holdt på å stanse ham, nu er det over. Men Sheiken begynner å rykke i hans kropp, orienten hisser ham i blodet. Rita legger sine armer om hans hals og lar sig bugne inn mot ham. Darling, hvisker hun.

Mannaen og hans pike er forsvunnet. Rita reiser sig.

– Kom, sier hun.

Da halter pianisten hen til ham.

De skal ikke, hvisker han, jeg sier Dem De skal ikke.

Hans øine lyser med en underlig glød inne under den fuktige panne. Benjamin vet ikke hvorfor, men han aner plutselig en kjærlighet mellom Rita og den halte pianist.

Men livet er ikke den slags romantikk, det bedrar og skuffer – i kveld er det ham som er ovenpå. Nu kan det være pianistens tur til ikke å få brev ... Benjamin smiler hånlig tilbake: A dra til helvete, sier han, og ansiktet blusser av tross.

XIX

Tidlig i grålysningen tumler Benjamin ut av huset. Et blekt morgenlys ruger over byen, det regner. Gatene er øde, intet menneske er å se. Husene støtter sig trette mot hverandre og sover, vinduene stirrer på ham med blanke, tomme øine.

Han begynner å famle sig nedover mot kaien. Dette var altså det hele. Han prøver et hånsmil, men det blir bare en underlig geip. Dette var alt. Nu er det ikke mer. Der er knust en plass til en bitter tomhet inne i hans hjerte.

Slik var mysteriet, stjernen over menneskenes liv. Føttene sleper sig tunge langs asfalten, han kjemper sig frem fra kvartal til kvartal, og det er mange mil mellom hvert. Et tungt press skruer over hans hode, en kobberhud er trukket stramt over ganen og irrer der inne. – –

Han vakler bort til en trapp og setter sig. Han husker Siverts ord for to dager siden om at han er blitt en annen, en ny Sivert som ikke har rett til brevene hjemmefra. Men Benjamin er ikke blitt en annen – enn ikke det er han blitt. Alt er det gamle, han er bare blitt inn viet i en likegyldig og simpel hemmelighet, han er blitt fattigere eller kanskje rikere: En skuffelse rikere. Den siste drøm er tapt, og livet har ingen gåter igjen. Det er det hele.

En dunkel, lengselsfull anelse om noe hellig og skjønt er ikke mer. Det var dette som han fablet om skulde være forklaringen på alt, lyset gjennom livets meningsløshet, forsoningen for dødens gru. Den gysende glede gjennom de fattige år.

Men til gjengjeld er han da blitt en av handyrenes veldige skare, hvis minner river vellystig i hverandres nesebor, ja, Benjamin er blitt et *mannfolk!*

Han hugger knyttneven i stenhellen han sitter på og skriker hest av smerte. Så reiser han sig og går videre. Han taler høit med sig selv, han slenger benene mekanisk fremover, mens han stirrer ned i asfalten.

Men herregud, sier han, dette gjør jo hverken fra eller til. Engang skal være den første, før eller senere skulde jeg bli skuffet, hvorfor ikke nu? Hvem bryr sig om hvad fanen jeg gjør?

Eva? Ikke vær dum, Benjamin, du har vært tåpelig nok til nu. Men engang når jeg kommer hjem, da skal vi se. Å, bare vent du, lille venn. Kanskje jeg kan skuffe dig engang, den ene tjeneste er den annen verd. Du kjente mig da jeg var bløt og fin og ung, du satte ikke pris på det. Godt, jeg har føiet dig. Jeg har gjort hvad du bad mig om. Jeg er ikke maimuld mer, jeg er kald som sten. Jeg har lært noe som vil glede dig. Du skal få en bukk til å leke med, ikke en som drømmer og lengter og blir skuffet ihjel, men en som vet hvad han vil. Og en dag skal du sitte tilbake og gråte dig grå, fordi du ikke kjente din besøkelsestid og lot mig flakke

alene der ute i mørket. For da er det mig som går dig ned og går dig forbi. Og jeg enser ikke alt det du trygler. Det er for sent, lille venn, sier jeg og smiler dig til blods, det var engang – – – Nu er det min tur. Jeg er Herren, og hevnen hører mig til. Å, jeg skal knuse dig ...

Plutselig stanser Benjamin og sier med skjelvende stemme: Nei, du må ikke gråte, Eva, å kjære, gråt ikke, det var ikke sant det stygge jeg sa, jeg er jo glad i dig allikevel, jeg elsker dig så – – Jeg har vært ond mot dig, men ikke gråt, det er dig jeg er glad i og ingen annen i verden. Bare dig, bare dig, lille, søte, kjære lille dig.

Stemmen brister av rørelse, men da stamper han med foten i asfalten. – Hold kjeft, din ræv, sier han hårdt og begynner å gå videre.

Nei, han skammer sig ikke over natten, ikke en skygge av anger sortner i hans sinn. Herregud, det skal så være, menneskene har nu engang fått sin løpetid. Det er bare skuffelsen, bitterheten som syder med en urolig smerte.

Å, livet er et tarvelig påfunn, det er en dårlig agn vi spreller lor til den ukjente fisker drar oss op med et blodig rykk og slår våre hoder mot båtripen.

Uten han vet det er han kommet ned til havnen. En uendelig ødslig stillhet hersker overalt, ikke et liv rører sig langs kaiene, skibene mørkner av en fremmed og uhyggelig fred.

Det sitter en mann borte på en tønne. Han reiser sig da han ser Benjamin og går fort imot ham. Det er båtsen på «Mignon».

- Er du også her? sier han, jeg finner ingen båt til å komme ombord med. Jeg har sittet her snart i tre timer. Det er ikke en kjeft å se ombord.

Benjamin speider utover og ser «Mignon»s kjente linjer tegne sig langt ute på redan.

Vi får vente til noen våkner, sier han bare og setter sig ned på en av tønnene.

Båtsen setter sig også. Han er blitt så forunderlig gammel på denne ene natten, synes Benjamin, ubegripelig herjet og slitt. En trett linje har gravet sig ned ved munnen, øinene er matte og livløse, hodet luter ned på brystet. Og Benjamin undres på hvorledes han selv ser ut – – –

Kvinnfolk? spør han og vender det slakte ansikt mot Benjamin. Den andre nikker.

Et nysgjerrig glimt lurer sig frem i båtsens øine, han begynner å spørre Benjamin ut, grave etter detaljer, gasse sig.

– Hold nu kjeft, skjærer Benjamin ham av, jeg gider ikke å underholde dig. Hvis du endelig må hoppe etter kvinnfolk i dag og, kan du jo fortelle om dig selv.

– Hold kjeft selv, skriker båtsen, du har ikke lov å håne mig, det er jeg som båtser dig, dette kommer ikke dig ved. Og det er ikke bare mig som blir ferdig, du blir også gammel engang. Da skal jeg sitte i helvete og le av dig, ditt dumme kjon.

– Hva har jeg gjort dig? sier Benjamin saktmodig. Og plutselig slukker raseriet i den annens ansikt, trekkene synker sammen som en askehop, en gammel mann sitter tilbake.

– Nei, hva har du gjort mig? sier han tonløst. Nei, ingenting, Benjamin. Det er bare mig som er gal. Det er så vondt å bli gammel, det er det som plager mig. Og ingenting i verden har jeg igjen, jeg er båts ombord på et skib, hvor alle skifter undtagen jeg selv. Å nei, det er ikke så greit å bli gammel. Og jeg kan ikke for det, det er vondt å se dig så ung og lysten på livet. Men vær forsiktig med ungdommen din, sier jeg, den er det beste du har, det eneste. Se på mig: ingenting har jeg å håpe på eller trøste mig til. Jeg har stelt dårlig med livet mitt, jeg har gått fra kvinnfolk til kvinnfolk, de har latt mig få min vilje, ok ja, jeg har meget på samvittigheten. Men ingen blev tilbake, ingen er glad i mig, jeg går bestandig blandt nye folk, mislikt både av dem på midtskibet og dem forut. Bare det var en som ventet på mig på øen hjemme ...

En båt kommer roende ut fra en brygge, og Benjamin praier den.

To svære negrer rykker i årene, de vinker og kommer mot dem.

Nu blir det råd å komme ombord, sier Benjamin.

Båtsen ser fort på ham, så sier han nølende: Du sier ikke noe vel?

– Hva tar du mig for? sier Benjamin og hopper ned i båten.

Negrene smiler et hvitt, veldig smil og skrubber fra.

Det fosser om baugen der de stevner utover den øde havn. En kjølig bris rører sig gjennom den tidlige morgen, og plutselig gripes Benjamin av en lengsel etter havet, det frie, sterke hav, det vold somme og saktmodige, men alltid det uendelige, rene hav – – Og han husker en svulmende masse av hvite seil som

bruste utover mot den åpne sjø.

En mann står ved rekken og ser på dem, mens de legger bi. Det er Narvik.

– Det var godt dere kom, så får jeg bli med innover, roper han og løfter sjøsekken op på skulderen. Jeg stod nettop og så etter båt.

De to andre stiger op leideren.

– Ja farvel da, karer, sier Narvik.

– Du drar nu? spør Benjamin.

– Ja, nu går det løs, smiler Narvik, og øinene stråler. Det skulde være rart om jeg ikke fikk has på lykken denne gangen. Ja, farvel igjen.

Så går han ned i båten. Benjamin står tilbake og ser efter ham.

– Farvel, Narvik, lykke til, roper han for skams skyld, og den annen vinker tilbake.

Men i sitt hjerte mumler han – du dåre, lykken er ikke til. Det er bare håp og skuffelser, men ingenting imellem. Han står og stirrer efter båten til den bare er en sort prikk langt, langt der inne.

Enda en mann er gått tapt for «Mignon». Men i morgen kommer vel en annen ombord – å, livet er aldri i bête – – Alle kan vi erstattes, en ny pakke med det rare kommer bestandig ut av automaten.

Nu ser han ikke båten lenger.

Han vender sig og går langsomt inn i ruffen.

XX

Benjamin lukker motvillig øinene op, og lokkene er tunge å løfte. Han har ligget og døset dagen bort, nu hr det mot kvelden. Det er stille og utdødd i ruffen, han er alene. I morges en gang forhalet de inn til kaien, og alle de andre gikk på land. At de gider! tenker han og lar sig langsomt våkne op til det armodslige liv. Natten som var, presser sitt tunge, blekfete ansikt op til ham og får ham til å synke trett tilbake i blankisen. Men plutselig reiser han sig op i køien, øinene stirrer stive inn gjennom skottet, en erindring flakker lynsnart op i hans sinn.

Han husker sin første kveld ombord, den stumme, avmektige fortvilelse over tilværelsens heslighet. Han hører Ålesund knurre noen ord til Gustav, før han

kryper op i køien til Antons søster. – Å dra til helvete! er det han sier.

Men nu har han hørt de ord på ny, det var ham selv som slengte dem ut mot den halte musiker. Nu er det ham selv som er Ålesund, det er ikke ham som forferdes, det er ham som er råtampen, den forferdelige. Livet har spilt en av sine scener op igjen, en ny spiral har snodd sig opover, nu står han og stirrer på den under sig.

A dra til helvete! sier han, men krøplingen står utenfor og elsker henne. Han har kjøpt et pund kjøtt som han skar med grov hånd ut av et bevende hjerte.

Ingen på jorden er lavere enn du, hvisker han hen for sig. Men engang var du anderledes, var du ikke? Jo, du var, du drømte om å være god mot din kjærlighet, om å få henne til å smile gjennom alle år. Og nu er du en slimet, grønsket pøl som skjemmer den gode jord.

Så knytter han plutselig hendene i tross. Man er da et mannfolk for fan! sier han hårdt. Livet har slått mig, jeg er ikke en dott som vender også det venstre kinn til. Jeg slår igjen, det er ikke min plikt å se hvor jeg rammer. Det kan jo Gud gjøre og vende alt til det beste, det er han så flink til. Like for like, det er loven, det er det hårde og sterke liv.

Din tosk! sier han til sig selv, du er ikke noe mannfolk, du er en feiging som tusker dig til en levende sjel for noen skitne sølvpenger. Og du vet at det er noe som er tusen ganger større enn å være mann folk, det er det som et mannfolk aldri er, en mann. En fryktløs, åpenøiet vilje som ikke slenger mer smuss inn i verden enn der finnes før.

Slik ligger han lenge, tankene kastes frem og tilbake, de slår hverandre og reiser sig bestandig igjen. Men til slutt orker han ikke mer, han er lei og kjei av sig selv, det er så nytteløst allikevel.

Stillheten i ruffen begynner å skremme ham, det er en stillhet av mange uhørlige lyd, det er som selve tilintetgjørelsen skumrer i det lave rum. Han blir nesten redd for å være alene og heiser seg ned på dørken. Så går han inn til fyrbøterne for å søke selskap. Det sitter to ved bordet, Gustav og salongboyen. Lille Bekhardt ligger ubevegelig i køien og lytter. Ansiktet lyser hvitt gjennom mørket.

– Ja, jeg er Guds barn, det tør jeg nok si! bekjenner Gustav.

– - Halleluja! jubler salongboyen og kaster et ondt øie bort på Benjamin.

– Søk Jesus, søk Jesus! roper Gustav til den nyankomne, det er frelsen, se på mig.

Benjamin ser på Gustav og føler ikke noen særlig trang til frelsen. Han driver ut på dekket.

Skibet presser sitt jern op til en kai, en avgrunn av mørke, hvor buelampene linjerer sine hvite striper. Av og til tumler noen skikkelse ut i lyset og slukes igjen av natten. Men inne i mørket lever det, noe rører sig, han vet ikke hvad. Et sus av byen står innover «Mignon», en larm av hjul og mennesker, en anelse om simple gleder, et hvisk fra havnens sjapper.

Men skibet ligger så rolig, så trygt, det er den evige verden, hvor hver mann har sin køie, i sjøen som under land, og snart ryster det jordens dårskap av sine sider og lar mennene bli alene med det vel signede hav, med stormen, morgenrøden og ensomheten.

Benjamin føler en uendelig godhet for skibet i kveld, intet ondt kan nå ham der. Da kommer det skritt bortover kaien, rolige, faste; det er ikke ofte en mann går med slik en gang langs skibet, nattens tider.

Et ansikt lyser et øieblikk under en lykt, – en maske av vilje, umenneskelig streng og hård. Det er skipperen som går ombord. Han står et øieblikk ved rekken og stirrer innover mot byen, likesom i tross. Det er som han vil stampe i dekket: mig får dere ikke i kne! Så går han inn i kahytten, til dødens ensomhet.

Benjamin elsker nesten skipperen i natt; han er så sterk, så trygg som skibet selv. '

En hånd blir plutselig lagt på hans skulder, Lille Bekhardt står bak ham.

– Det blev så trist der inne, sier han.

Det er bare disse fem alminnelige ordene, men han sier dem med en uforklarlig betoning, så Benjamin vender sig og stirrer på ham.

Lille Bekhardts ansikt er askegrått, trekkene fortrukket til en underlig grimase, som får Benjamin til å tenke på en sirkusklovn i høieste nød.

– Hvad er det, Lille Bekhardt? spør han fort. Hvad er det, svar mig. Hvorfor er du slik? Fikk du ikke jobben efter Anton, blir du ikke fyrbøter?

Nei, sier Lille Bekhardt og vender sitt ansikt halvt bort. Jeg blir ikke fyrbøter, jeg blir nok ingenting i verden, det er bare en eneste ting jeg blir. Stemmen

brister i en hulken, og han skriker: Jeg blir blind!

– Ikke si det, Lille Bekhardt, vær ikke så grusom, stønner Benjamin, si det ikke er sant, du blir ikke det.

– Jo, stammer den annen, jeg var hos spesialisten i går. Jeg er råtten tvers igjennem, synsnerven er angrepet, først blir jeg blind, så blir jeg vel gal. Til slutt kommer det eneste gode. Da dør jeg.

– Men hvorledes er det gått for sig, hvorledes?

– Den slemme syken, svarer den lille kullempen, jeg fikk den som syttenårs gutt i Lissabon. Det er fem år siden, jeg lot det skure, nu ligger jeg her.

Men en skjelvende angst stryker gjennom Benjamin. Han føler ikke lenger den altopslukende medlidenhet med Lille Bekhardt, hans grufulle skjebne hvisker sitt «kanskje» til Benjamin selv.

Sludder.

Lille Bekhardt taler videre, der er kommet en skjærende klang i stemmen.

– Jeg skal benytte den godt, den siste stunden jeg har igjen, sier han med en hes latter. Det er som i kortspillet, narren skal dra to med sig. Jeg skal sørge for at det blir flere blinde enn jeg, å, Lille Bekhardt er blitt farlig nu. Jeg vil ha følge på reisen, for satan.

– Du kan våge dig! skriker Benjamin og hugger ham vilt over armen.

– Ikke, Benjamin! hvisker den annen og begynner å gråte, du vet at jeg ikke mente det. Jeg er bare så fortvilet, ser du, å, i Jesu dyre navn, hvad skal jeg gjøre. Du skal ikke tro at jeg mente det, jeg vil ikke gjøre noe liv på jorden vondt.

Benjamin står ennu og dirrer av den redselsfulle trusel som Lille

Bekhardt har slynget mot hans egen elendighet.

Den annen venter han skal si noe, men stillheten ruger. Så rusler

Lille Bekhardt tilbake til ruffen.

Benjamin blir stående og se efter ham.

Og igjen folder medlidenheten sig ut i hans sjel uten skygge av tanke på sig selv.

Stakkars, stakkars fyr, ham er det skibet har slått aller grusomst. Fra dag til dag skal han gå og vente på sin egen oppløsning. I Lille Bekhardts sted vilde han gjøre bare en eneste ting, gjøre en ende på det hele.

Arme Lille Bekhardt.

Han vil gå inn og være god mot ham, foreslå hans yndlingsspill, et slag mattis, mens han ennå kan se.

Det er som en redsel, mørk og truende stiger med et iskaldt gufs op fra dekkets jern, mens Benjamin går forover mot ruffen. Skibet er ikke det trygge, det evige lenger.

«Mignon» har løftet sitt jern og slått.

XXI

Dagen efter kommer brevet.

Benjamin står på midtskibet og skraper maling, da annenstymann vinker på ham. – Brev til dig, sier han, ja, den kjærligheten.

– Han rekker frem en brandgul konvolutt. Men Benjamin nøler med å ta imot den, han stirrer med stive, dødsredde øine på papiret i annenstymanns hånd. Han tør ikke gripe det, han har ikke lov å kalle det for sitt, å Gud, hvor han nu forstår hvad Sivert mente.

Dette brev er like hjemløst som budskapet til Anton, å tusen ganger mer.

Det er en skjelvende bønn, et bristende smil av godhet et menneske har sendt sin egen morder.

Intet kan gjøres om igjen, brevet er ikke lenger hans.

Øinene viker ikke fra det silkete, lille papir, han står som lammet foran annenstymann.

– Hvad fanen er dette? hører han den annen si, det er da jækli til tid du må bruke for å ta imot et brev. Dra dig forut og les det!

Men vær kjapp.–

Benjamin tar brevet, forsiktig som han er redd for at den gule flammen skal brenne ham. Så går han forut. Han legger brevet foran sig på bordet og stirrer på det.

Hennes forte, morsomme gutteskrift skjever bortover konvolutten, og frimerkene er muntert satt op og ned, det er tre for mange, en meningsløs rad bortover.

Men det er kommet for sent, det skulde ha kommet den dag da han skalv av lengselsfull fryd. Han har ikke ustraffet sittet i sumpen og ridd på hennes fine, hvite nakke.

Men nu forstår han så vel alle de tilfeldigheter og uhell og misforståelser som gjorde at brevet ikke kom frem i rette tid, ja det vilde ha vært rent uforståelig om brevet var kommet før, synes han.

Hvad står det vel i brevet? Han aner noe ømt og vidunderlig – små ord som skulde ha flagret inn i hans hjerte og blomstret der.

Nu vil de falle på stengrunn, nei, de blir glødende gnister i et åpent sår.

– Det er fanen ikke for sent! sier han plutselig – hvad i all verden mener du, hvad er det du hisser dig op til? Ikke ta det så forferdelig høitidelig. Vær fornuftig og pisk dine nerver til ro og gjør den eneste ting du skal: Åpne brevet.

Men hendene skjelver mens han bryter det.

Kjære, kjære Benjamin – vet du at jeg ligger her i sengen og skriver til dig, alt er så hvitt og nyfødt omkring mig, teppet, stolene, veggene, alt. Jeg føler mig som en bitte liten englesmåpike. Jeg er så deilig trett og svak liksom. Nei, det er ikke noe alvorlig, bare en hyggelig liten hjemsökelse, som snart går over.

... Men nu synes jeg at jeg fortjener en snild liten stund med dig.

A Benjamin, du vet ikke hvor jeg har savnet dig, hadde vi det ikke deilig de tre døgnene i våres, det er bare så underlig lenge siden. Det var så trist at du skulde reise, jeg var virkelig så forferdelig bedrøvet.

Du skulde vært her nu, Benjamin, her er så deilig. – Jeg ligger og ser hvor løvet gynger sommergrønt utenfor og på solstripene som faller inn i all denne hvitheten min. Det faller en søt, liten stripe på sengen, og akkurat nu legger jeg hånden på den, den blir så varm og gjennemsiktig. Kan du skjønne hvorledes hånden er, Benjamin?

A, du skulde ha vært her nu, kjære, kjære gutten min, og jeg skulde ha strøket dig over håret.

Men jeg glemmer jo rent å spørre hvordan du liker dig til sjøs.

Er du forferdelig lettmatros? A ja – du har vel din fulle hyre likesom jeg har min. Er Capetown deilig? Du går vel omkring og soler dig og ser

på søte, små neger småpiker, men bedra mig ikke altfor hardt, er du snild.

Vet du noe vidunderlig? Tenk jeg skal reise til Paris i august og være der et år. Er du ikke glad? Men nu må du skynde dig hjem og være god mot mig den stunden jeg har igjen. Så skal jeg ikke glemme dig og knuse dig når jeg kommer tilbake og kan fortelle om at «det aller morsomste ved Paris er sånne små steder, hvor de almindelige turister ikke kommer.» Kjenner du typen?

Men vet du, Benjamin, nu er jeg så forferdelig trett at jeg vil si farvel til dig. Kjære, kjære gutten min, ich bin so froh in dich, som min lille søster sier.

God natt! Jeg kysser dig akkurat nu, og når du får dette brevet, skal du kysse mig igjen. Vil du love det?

Din Eva.

Benjamin buer sine lepper til et kyss, et uendelig blygt og rørende kjærtegn. Så smiler han, men der er en klump i halsen, en tåre skjelver nedover kinnet.

Kjære, kjære Eva, hvisker han, at du er glad i mig, selv etter dette – – –

Jamen hun vet jo ingenting. – Nei, det hjelper ikke, en solskinnsglitrende sjø har brust inn i hans hjerte og gynger så lyst der inne. Alt er blitt så hvitt og skinnende, verden er bare et forvirret smil, og mer må han ikke vite.

Han reiser sig og begynner å vandre omkring i ruffen. Han løfter armene over hodet og ler mot en innbilt sol, han er så ung og lykkelig. Så rart at et bitte lite brev kan gjøre så meget.

Å, det er ikke noe brev, det er en kjær og grenseløs verden som er seilet ned omkring ham, det er fuglekvidder og grønne trær og hvite, drivende sommerskyer.

Det er alt som er purt og skjønt, det er Eva ...

Det er opstandelsens morgen, og mørket ruger ennu på jorden.

Da bruser solen frem gjennom natten, en skinnende, blå himmel svever over alt, og den opstandne selv legger sine armer om hans hals og hvisker: kyss mig, Benjamin ...

Der er ikke synd mer, der er ikke sorg, hans sinn er gyllent av

påskemorgenens under.

Ingen sten er veltet fra graven, intet er skjedd undtagen et brev.

Det trenges ikke at noen skal tro det, det er bare i Benjamin miraklet er skjedd, men like selsomt er det, og like vidunderlig.

Å nei, det er tusenfold mer, en stump papir har gjort mer enn bøkenes bok, har gjort ham så hvit og god.

Han skal begynne et nytt liv, helt til døden skal han sone det onde han har tenkt om Eva, det lave han har gjort. Hun skal huske hvert år som et uendelig fint og ømt kjærtegn, hun skal aldri vite at hun blir gammel, hans kjærighet skal føre henne på en brusende deilig vei mot solnedgangen. Og hvis hun dør, må også hans hjerte stanse i samme stund. Slik skal han elske henne.

Ingen i verden skal ha en kjærighet som hun.

Benjamins hjerte velder sig ut og blir grenseløs i sin ømhet, og han takker Eva i meningsløse, svimle ord. Å Gud, hvor lykkelig han er, så glad, så glad.

Det tar i døren, og Benjamin farer sammen.

Det er Sivert.

– Å, er du her, Benjamin, sier han underlig forlegen, jeg trodde ikke her var noen.

Han gir sig til å rumstere blandt koppene borte i skapet. – Nei, jeg finner den ikke, sier han halvhøit.

– Vet du, Sivert, jeg fikk brev i dag, sier Benjamin med ett.

Nei gjorde du det? Sivert vender sig, og ansiktet stråler. Jeg er så glad, Benjamin, jeg var rent redd for dig, du blev så forferdelig trassig. Og nu kan jeg si dig det, jeg hadde ingenting å lete efter i skapet, jeg kom bare inn for å lese brevet fra Birgit. Jeg måtte plutselig inn og se det; jeg kan det jo utenat, men det var noe jeg likesom ikke husket!

Sivert roter under puten og finner frem sitt brev. Så setter de sig ned ved hver sin ende av bordet og leser brevet om og om igjen ...

Men endelig trekker Sivert klokken frem og sier med et sukk: JNei, nu får nok jeg tørne ut og jobbe litt, ellers kommer de inn og henter mig. Bare bli sittende du, de merker ikke at én er borte. Nei, du skal bli igjen, sier Benjamin, det er mig som har sittet lengst.

– Ikke tale om, svarer Sivert, jeg har lest mitt meget oltere enn du. Du fikk jo ditt nettop.

– Da går vi begge, sier Benjamin.

Så gjemmer de brevene bort og går ut igjen til arbeidet. Chieften står like utenfor døren, han er i landgangsklær, og flere strimler med avispapir rundt haken vitner om at han nylig har barbert sig.

Benjamin skal akkurat dulte i Sivert og vise ham blodsporene. Da sier chieften utålmodig inn til fyrbøtternes ruff: Kommer du ikke nu, Lille Bekhardt?

Ingen svarer.

Så går chieften selv inn i ruffen.

Sivert og Benjamin står igjen og undrer sig, hvad har chieften å gjøre her forut, hvad er det han skal med Lille Bekhardt?

Chieften kommer ut igjen, han holder kullemperen hårdt i armen og må nesten slepe ham med sig. Lille Bekhardt er sløv i ansiktet av en angst og fortvilelse som Benjamin aldri før har sett. Han stritter voldsomt imot.

– Jeg vil ikke, stønner han, jeg vil ikke på hospitalet. Å, jeg kan jobbe lenge ennu, jeg behøver ikke lønn, men ta mig ikke bort. Hjelp mig, Benjamin! I Jesu dyre navn, hjelp mig! Jeg vil ikke bort fra «Mignon», jeg vil ikke ligge igjen og dø, mens dere andre stikker til sjøs og går hjemover. Hjelp mig, Benjamin – vil du ikke?

Å, ditt forbannede lokk! Gid du må råtne som jeg og bli et stinkende dyr. – Hold kjeft, sier chieften hårdt og skubber ham ut på dekket. Lille Bekhardt vender sig i et siste vilt stønn. – Velkommen efter! geiper han.

Så går han villig med.

Sivert og Benjamin står tilbake og ser efter den tynne skikkelsen som dingler bortover dekket.

All glede er borte. Og en nagende angst, en grufull anelse dukker igjen op i Benjamins sinn.

XXII

Dagene går og går, som de skal. En uke, fjorten dager ligger «Mignon» ved

kaien før de får tur til å laste. I en døv og blind rus går mennene til skibet skal stikke til sjøs, det er havnens evige lov. Utenfor venter sjøen, venter intet på dem, her inne er livet. Et piano jamrer inne fra en kneipe, et glass med whisky funkler i lampelyset, noen leende piker dukker arm i arm ut av mørket.

Arbeid og rangel, det er alt som skjer, og det fyller mennenes liv med sin buldrende tomhet. Så bannes der litt over skipperen og grundes litt over Benjamin.

– Hva er det som går av ham? spør Mannaen, hvorfor er han aldri med oss mer, hvorfor er han så blek og rar? Det er såvidt han vil snakke med Sivert ... Men ingen har tid til å svare, havnen kaller, de må i land til sin rus.

Men plutselig en dag hender det noe: Leif er der ikke mer, hans køie gaper tom et helt døgn før en ny mann kryper op og gjør den til sin ...

Det var en natt blandt de andre netter, at matrosgjengen fra «Mignon» traff landsmenn oppe på en bar. Det var mannskapet på en Trondhjemsbåt som kom inn om morgenen. Det blev mektig jubel, de drakk og glødet sig sammen av whisky og fedrelandssinn. De hadde fart med de samme kamerater, besøkt de samme plasser, deres liv var viklet uadskillelig inn i hverandre. Det blev slik at karene fra «Mignon» fulgte de andre ombord for å ta en siste støit.

De begynte å trekke krok på dekket, og mennene fra «Mignon» vant alle sammen, undtagen Oskar som hadde så grusomt vondt i hånden ... Men de var storslåtte og berømte de andre for ganske merkverdig gode krefter, de hadde aldri truffet på maken, og de drakk evig vennskap.

Leif stod for sig selv, øinene var blanke, ansiktet blusset, han var ennu skjelven av henrykkelse. Det utrolige var hendt, han hadde vunnet, han hadde vært med å kaste glans over «Mignon», det var stort, syntes han.

Og han glemte rent at Gud hadde et pik til ham, han husket bare at han fikk brev og at han vant. Hjertet svulmet av lyst på nye bedrifter, den av Gud hjemsøkte spente musklene og håpet å utrette selsomme ting.

Da kommer en ferje innover havnen, den er full av musikk og larm og lys, det er glade mennesker som vender tilbake fra en lysttur.

Alle karene styrter bort til rekken og vifter og roper til dem. Den er så vakker som den glir fremover det mørke vann med sine mange hvite bluss. Den er kommet like bort under deres skib, den stryker tett forbi, og menneskene vinker

op til dem. Da skjer det.

En hvit bylt faller ut, et plask, et skrik, det er et lite barn som er styrtet i vannet.

I et kaldt gys føler Leif at det er hans time, han springer opp på rekken og hopper ut. Han kommer ned på føttene og går under som en sten. I samme øieblikk stuper Mannaen etter. Ferjen stanser og bakker, en fryktelig forvirring er opstått ombord, der skrikes og hulkes langs rekkverket. Etter en liten stund, en uendelig lang stund kommer Leif og Mannaen til syne, men ingen har barnet med sig. Alle øine ransaker sjøen, men ingen hvit bylt dukker frem. På ferjen må man holde moren tilbake med makt, hun vil springe ut etter barnet ...

Mannen dukker av og til, han er lenge under, men han kommer alltid tomhendt tilbake. Et stønn av skuffelse høres hver gang. Så får han tusen nye forvirrede råd om hvor han bør søke, og han dukker igjen Leif svømmer ustanselig omkring med forte, dårlige tak, benene sakser ubehjelpelig over vannet. En evighet er de uti, til slutt er det en mann som roper noe om strømmen, og han nikker på hodet, strømmen, javel, og ferjen går langsomt videre, tyst som Charons.

Leif og Mannen kjemper sig inn til en liten leider som stiger ned fra bryggen, og drivende våte klatrer de opp.

– Dette var trist, riktig sørgelig, sier Mannaen og vrir trøien. Men Leif svarer: Jeg gikk ikke fri.

– Hva mener du? spør Mannaen og ser på ham i lyset fra buelampen over deres hoder. Leif er kritthvit i ansiktet, øinene er stive av redsel, og han skjelver over hele kroppen.

– Hva er det? spør Mannaen igjen. Og hva mener du?

– Så du det ikke? Forstod du det ikke? stammer Leif, og hodet faller ned på brystet. – Da jeg hoppet, kom barnet nettopp opp. Jeg kjente noe hårdt mot hælen. Nei. Jeg gikk ikke fri.

Plutselig brister et skrik frem, fullt av sorg og avmakt og fornedrelse. Og før Mannaen aner noe er Leif begynt å løpe bortover kaien, han raver som en full mann, og det drypper etter ham av væte.

Mannen lar ham løpe. Han kjenner så meget til verden at han vet at et ungt hjerte kan ha godt av å være alene med sig selv, når livet har slått det for hårdt.

Leif vil vel springe sig trett, drikke sig trett, – så kommer han igjen ombord på «Mignon».

Mannaen står og ser etter ham til han plutselig svinger om et hjørne og forsvinner. Snart, meget snart vil han vende tilbake, tenker han og går langsomt de andre i møte.

Men hverken Mannen eller noen annen av mennene på «Mignon» har sett Leif siden da.

XXIII

Kveldssolen skråner over dekket, og karene har forlengst fått utskeining, men ennu er det bare Benjamin som har stukket på land.

I dag som de andre dager gikk han ensom nedover landgangen. Hvorhen visste ingen, kanskje ikke han selv engang.

Resten av matrosene sitter i ruffen og ser på Santos: Hunden er blitt syk.

Den rører ikke mat mer, den ligger bare og piper mens den slikker sig på ryggen om og om igjen. Hårene røter av, og små, væskende bylder svulmer frem på den nakne hud.

– Hvad er det som går av dig, Santossen? spør mennene og er fulle av bekymring for den. De glemmer helt å gå på land, men sitter rundt på benkene og stirrer på den vesle stakkaren.

– Du må pinedød ikke bli syk for oss, Santos!

Santos stirrer bare på dem med sine brune, fromme øine.

– Du skulde holdt dig her ombord, sier Kristiansund, og ikke gått op i de grisete smugene, så hadde du ikke blitt dårlig.

– Det hadde vært trøttsomt for Santossen å stå ombord hele kvelden, mener Mannaen og tar hunden i forsvar.

– Men dette går ikke, sier Risør endelig, nu tar jeg og går i land med Santossen, og ser å få noe å smøre den med.

– Rett gjør du, Risør, sier de andre. Så rigger Risør sig til og vandrer på land med hunden på armen. Lite aner gjengen på «Mignon» hvilket strålende eventyr han går i land til. *

Risør må lete lenge før han langt oppe i byen finner et apotek. Han går inn og viser Santos frem borte ved disken. – Malo, sier han og snakker engelsk.

Apotekeren ser flyktig på hunden og begynner å forklare at den må til dyrlege – prøv Brown i Kings Street!

Risør stirrer hjelpeløst på ham og skjønner ingenting. Han peker enda en gang på Santos og sier «salv».

Da er det at en ung dame kommer ham til hjelp. Hun har stått ved skranken et stykke bortenfor og sett på den troskyldige, unge sjøgutten og hunden hans.

Nu kikker hun litt på byldene, og ryster på hodet til Risør. Så er det likesom hun tar en beslutning. – Hunden kan bli med hjem til mig, sier hun til apotekeren. Kusken vår har slikt lag med dyr.

Risør forstår omsider at damen vil ha ham og Santos med sig og følger lydlig etter henne ut på gaten. Hun prøver å si en vennlighet til ham, mens de skynder sig nedover fortauet, og han nikker henrykt og forstår ikke et ord. Så går samtalen i stå.

– Hvor vakker hun er, tenker Risør, og stjeler sig til å se på henne fra siden.

Munnen er så rød og fin, øinene er grå og milde, og huden lyser hvit under det rike, rødbrune håret. Lange, grønne øredobber gir ansiktet en nesten utilnærmelig ro.

Det er ikke fritt at folk vender sig etter det underlige paret, men Risør merker det ikke. Slik er hun å gå med.

Endelig kommer de til en stor, hvit villa; de er fremme. En stuepike lukker op, og damen sier noe til henne, så forsvinner hun selv inn gjennom en stor hall.

Risør står og stirrer etter den vakre, høie skikkelsen, til piken endelig får trukket ham med sig ut i kjøkkenet. I en drøm merker han at Santos blir tatt fra ham; det er kusken som skal prøve å doktorere på hunden ute i stallen.

Stuepiken kommer med te og kaker; men Risør sitter ytterst på stolen og er så sjenert at han nesten ikke kan røre maten. Men hvor blir hun av, tenker han hele tiden. Av og til ser han sig beklemt rundt i kjøkkenet, å, der er fint, ja rent for en sal å ligne ...

En halv time går, og kusken bringer Santos tilbake, innsvøpt i et gammelt deksel. Risør takker så godt han kan, det er vel på tide å gå.

Så det blev slik at han ikke fikk se henne igjen. Underlig fattigslig rusler han bortover kjøkkengulvet mot døren.

I det samme er hun der. Hun har byttet drakt, en sort, dypt utringet silkekjole glinser om hendes slanke legeme, og Risør står stum av hennes prakt, da hun rekker hånden frem.

– Goodbye! sier hun og smiler.

Så står Risør igjen ute på gaten. Det er blitt belgmørkt, men hvite og farvede lys seiler forbi ham mens han går nedover mot havnen. Santos ligger og sover under dekslet; ja sov du, Santos, sier han stille.

Hennes grå øines tusmørke fyller ham ennu med sitt under, og hennes håndtrykk inne i hans grove arbeidsneve.

– Så du hvor vakker hun var, Santos? spør han engang og letter på teppet. Så vakker, så vakker, du.

Da Risør kommer inn i ruffen på «Mignon», blir han helt fortumlet av skrikene som slår imot ham.

– Vi så dig, vi så dig! skriker kameratene, hvorledes kom du dig i lag med den fine damen?

Først nu forstår Risør hvilken ære som er blitt ham til del, han smiler smigret og legger Santos fra sig oppe i køien.

– Det er nu en lang historie det, sier han.

Men Mannaen vil ha greie på det med engang.

– Fikk du dig noe? brøler han.

Risør glipper med øinene mot ham – hvad er det Mannaen mener?

Så går det langsomt op for ham hvad kameratene tror, og Risør kan ikke for det, en følelse av mektig stolthet fyller ham, og han hører sig selv si: Det var ikke fritt for! Sørsmålene hagler nedover ham, og litt efter litt får historien sin form.

– Bli med mig hjem, sa hun. Jeg så gjorde. Hun hadde det fint hos sig, kan dere tro, mannen er borgermesteren her i byen, å, der var flerfoldige gyngestoler og heklede tepper på bordene og fine bilder på veggen.

Hun fant frem glass, og vi til å drikke på vin. Så fikk jeg en arm rundt livet på henne, der vi satt i sofaen, og dere vet alle sammen hvordan det kan gå, sier Risør og ser beskjedent ned foran sig.

– Ja, du Risør, du Risør! sier Mannaen og ser beundrende på ham.
– Du er nu basen, mener Kristiansund og skryter veldig av ham.
– Og så madammen til selveste borgermesteren, bæ-æ-æh, breker Oskar.
– Ja, han Risør han kan nok sine ting, mumler de hver og en mens de går til ro.

Risør har tatt Santos med sig op i køien, men hvad det nu kan være, han får det ikke til å sove i kveld. Lenge ligger han våken og stirrer frem for sig.

Plutselig knuger han Santos inn til sig og presser sitt fregnede fjes inn mot dens syke hud.

XXIV

Om formiddagen den neste dag sniker Benjamin sig i land. Det er midt i arbeidstiden, men alle jobber nede i poppen, det er utdødd på « Mignon »s dekk. Ingen har sett ham da han var forut og byttet, ingen stanset ham da han gikk ned landgangen.

Heten syder fryktelig over byen, mens han skynder sig bortover, det gnistrer av hvite flater overalt. Solen er flytt utover himmelen og trykker sig lavt ned mot asfalten.

Han går bort til en krittstøtte som ruver i sin hvite ro midt ute i lavaen.

– Kan De si mig hvor hospitalet er? spør han. Politimannen peker. Snart reiser sykehuset sig foran ham, en veldig, hvit stenblokk, plettet av grønne persienner.

Han finner inngangen, et stort, kjølig rum av sement mørkner plutselig omkring ham. En mann sitter bak en skranke og leser en avis. –

– De ønsker?

– Kan jeg få besøke den norske fyrbøter som blev lagt inn her tirsdag? spør Benjamin.

– Det er visittid, men jeg vet ikke riktig. Et øieblikk! Han griper efter hustelefonen, roper noen ord, så nikker han velvillig. Javel, det er ingenting i veien. Værsgod, tredje etasje, sjette dør til venstre.

Benjamin stiger op trappene og finner Lille Bekhardts værelse.

Et veldig, uendelig hvitt rum skinner imot ham. To rader med senger løper langs veggene og møtes nesten i den andre enden av salen. Alt er hvitt her inne, det er bare de svarte hårtjavser og gule ansikter på putene og de røde kors på søstrenes armer, som lyser op. Ellers er alt utslettet, en hvit og tyst flod som uvirkelig sakte strømmer bort fra livet.

En høi, streng søster kommer bort til Benjamin og fører ham frem til sengen. Ansiktene stirrer sløve på det levende, sterke, påkledde menneske som går hurtig forbi.

En gammel mann vinker avvergende med hånden. Hvorfor hugger denne mørke koloss mot hans trette pupiller, det gjør så underlig vondt.

Lille Bekhardt sover da de kommer. Et svært gasbind er viklet rundt hodet og skjuler det ene øiet. Det andre ligger så ensomt og fortapt, mens det skrumper inn under søvnen. Det er som Lille Bekhardt alt er blitt blind.

– Jeg skal vekke ham, sier sykepleiersken, han må så allikevel våkne, det er straks middag.

Hun kniper den sovende i armen, de hører et trett stønn, så lukker Lille Bekhardt øiet op. Og plutselig stråler en overjordisk glede over hans tynne trekk, og med et rykk setter han sig op i sengen.

– Å Benjamin, at du kom, hvisker han, å Gud har ikke glemt mig allikevel.

– Bare et øieblikk, sier sykepleiersken og går.

– Kan du forlate mig at jeg bante så stygt efter dig, sier Lille Bekhardt. Jeg var fra mig, ser du, det var så fælt å måtte gå fra «Mignon». Så snildt av dig å komme og hilse på mig!

– Det er ikke snildt, sier Benjamin, og vet at han taler sant.

– Jo, det er det er grusomt snildt, det er sikkert. Hvorledes går det ombord, er det kommet noen ny kullempere ombord efter mig?

– Nei, lyver Benjamin for å glede ham.

– Du sier ikke det, stråler Lille Bekhardt op. Og vet du hvad, Benjamin, det er ikke så helt umulig at jeg blir frisk. Det ene øiet mister jeg naturligvis, men ingenting er håpløst, sa doktoren. Ingenting er håpløst. Å, Lille Bekhardt kan ennu komme på benene igjen.

Her er ikke så verst allikevel du, kosten er jo ikke rar, den er ikke som på

«Mignon». – Det skal ikke bli avveien å komme sig ut herfra, om en måned blir det vel, to kanskje. Å tiden den skal gå fort.

– Sa doktoren om en måned eller to? spør Benjamin.

– Nei, ikke akkurat med rene ord, vet du, de er jo så rent forsiktige, de karene. Ingenting er håpløst, var det han sa. Stakkars Lille Bekhardt, et håp ligger og brer sig i hans sinn, et par lorgnetter sier noen likegyldige ord, og plutselig er alle ting blitt mulig.

Han taler videre om sine planer når han blir utskrevet, å det er ikke måte på hvor herlig det skal bli.

Men Benjamin hører ikke lenger på ham, han stirrer som hypnotisert ut i det veldige, døde rum. Seng ved seng ligger de, disse menn som livet har slått med sin redsel. Fra alle kanter av verden er de kommet, en uendelighet av skjebner som bare ligner hverandre i det ene: fornedrelsen, forråtnelsen. Ansiktene dører på de hvite putevar, hendene ligger urørlige på teppene. Alt er stille, det er bare Lille Bekhardts hvisken og viftenes surren som bryter stillheten. Det er som et veldig La Morgue, hvor likene kan spise og drikke og sove. Men det er her Benjamin engang skal høre hjemme, alt nu sykner det kanskje en heslig gift i blodet, og snart vil han være moden til å tas.

– Hjemme i Brevik, hører han Lille Bekhardt inne i en hvit tåke.

Har du kanskje vært der?

– Nei, svarer Benjamin.

– Der er greit om sommeren, kan du tro. Småguttene ligger nede på bryggen og fisker mort, å, det er moro hele dagen lang. Jeg var seig til å ligge der selv engang, det skal bli gildt å komme tilbake.

I det samme skyter søsteren op foran sengen.

– Det er slutt, sier hun.

Benjamin reiser sig fra stolen.

– Ikke gå, hvisker Lille Bekhardt, og ansiktet slukner. Da blir alt så håpløst igjen.

– Tap ikke motet, sier Benjamin og prøver å smile. Søsteren flytter sig utålmodig. Men Benjamin bøier sig ned over kullemperen og hvisker: Hva heter han spesialisten?

Lille Bekhardt blinker forundret mot ham.

– Robertson, hvad vil du med ham? Det er ham som bor i den svære murgården nede ved kaien rett op for «Mignon», du vet den med lysreklamen om aftenen. Hvad skal du der? Plutselig brister et lykkelig smil frem på Lille Bekhardts ansikt, og han strekker frem sin stakkars tynne hånd.

– Nei, han er betalt, Benjamin, du behøver ikke å tenke på det. Men takk skal du ha fordi du vilde hjelpe mig, det var grusomt snildt av dig, du er så skrekkelig god mot Lille Bekhardt – –

– Ikke si det, stønner "Benjamin, jeg har ikke tenkt et øieblikk –

– Å jo, smiler den annen. Det nytter dig ikke å nekte. Men tusen takk skal du ha. Ja farvel da, Benjamin, hils alle ombord og tenk på mig av og til.

Den spinkle hånden klemmer sig om Benjamins som om Lille Bekhardt vil ta avskjed med hele «Mignon» gjennom den.

– Nu må De komme, sier sykepleiersken sint. De burde ha gått for lenge siden, et øieblikk, sa jeg, jeg forstår ikke hvad De tenker på.

Benjamin følger henne. En gang vender han sig og ser at Lille Bekhardt ligger og gråter.

Igen står Benjamin ute på gaten, fortunlet av sol og støv og lyd. Den sykes ord fyller ham med en fortvilet sorg og skam. Så godt tenker altså et menneske om ham. Han skulde bare ha visst hvorfor Benjamin spurte.

Et lite parkanlegg er blomstret frem i kalkørkenen omkring et springvann som ennu gider å plaske i middagsheten. Benjamin synker ned på en benk under de raggete, stutte palmer. Han er så trett, så trett; nu orker han ikke mer.

Dag efter dag har angsten ligget og syknet inne i ham, med mørke, stirrende blikk festet på det forferdelige; men nu skal det være slutt.

I går aftes stod han nede på kaien i mørket, det var bare å hive sig ut, så var det ikke stygghet mer, ikke redsel. I timevis stod han der, men Gud, Gud – han turde ikke springe ut i det døde, oljeblanke vannet under sig.

Nu skal det bli forbi.

Han reiser sig med et rykk. I det samme fniser en hånlatte igjen nem ham: Mac Gregor, hvisker det, du er ham som leker at han skal dø, du tør ikke la vannet velte sig inn gjennom munnen din, nesen, øinene, og gå til bunns, ned til

de døde rottene.

– Jo, du skal dø, nesten skriker han og tramper i jorden med foten.

Tre unge piker kommer bortover den åpne plass mellom palmene.

De vrikker på sig i en egen hovmodig gang, de ler høyt med store tenner og har tennisrakter i hånden.

Et vilt raseri koker opp i Benjamin, og som en gal mann begynner han å snike sig etter dem.

Også dere skal dø, hvisker han mellom de sammenbite tenner, å Gud, hvor dere skal dø. Den armen der som svinger frem og tilbake, den skal ligge og lukte, jeg kjenner det tydelig. Hyss, vær helt rolig, gå pent ut på kirkegården og kryp ned i en åpen grav, så er det gjort.

– Nei, du skal ikke dø, hvisker han med ett og står forstenet tilbake, du skal leve i mange og deilige år. Det er bare mig som skal dø, den eneste i verden. Alle de andre blir igjen, menneskene driver nedover gaten hjemme, hvad var det med den Hall, sier en. Jeg vet ikke, svarer en annen, kom, vi går inn på Grand og får oss en pils, jeg er så jækli tørst.

«Mignon» stikker til sjøs i morgen, vaktene skifter som før på dørken og dekket, og snart er han glemt som Anton er glemt. Det er ingen som husker Anton lenger, ingen uten Benjamin. Og plutselig stiger en grenseløs godhet opp i ham for den døde fyrbøter. Ja du Anton, sier han og snakker så fortrolig med ham.

Men skibet går videre, ingenting blir forandret fordi om Benjamin er borte. Å Gud, hvor han hater alle dem som blir igjen, en dunkel plan om å senke «Mignon» flakker gjennom ham.

Nei, jeg vil ikke dø, hvisker han plutselig med savlende lepper, hvad gjør det om jeg er sjuk, men jeg vil ikke dø, nei, bare ikke dø.

Han går langsomt nedover gaten, men plutselig stanser han som i stivkrampe. Et skilt truer ham i møte fra en gatedør med hårde, sorte bokstaver. Dr. J. Ferrier Robertson 10 – 1, 4 – 6, står der.

Å nei, nei, hvisker han, det er ikke sant, jeg er ikke sjuk. Han der skal fortelle mig at jeg ikke er det. Han har kontortid ennu, nå går jeg opp og får vite det. De feiler absolutt ingenting, vil han si og rette brydd på brillene.

Men Benjamin tør ikke gå op, han er redd inntil døden. Han går flere ganger frem og tilbake på fortauet og stanser bestandig en stund foran skiltet. Så går han videre.

Du tør ikke så allikevel, sier han til slutt, du får heller dra dig ombord og få kjeft fordi du stakk i land.

Han begynner å gå langsomt utover kaien.

To sortkledde damer kommer imot ham, den ene er blottende ung, den andre middelaldrende.

En plutselig ømhet stiger op i ham, de har sorg, de har mistet en av sine kjære. De har det vondt, de er ulykkelige som han. De er så stille og bedrøvede, de går så mørke i all den fortvilede sol.

Han fabler om et forunderlig skjønt forhold mellom disse to, de er mor og datter, men også venninner. – Men de skal ikke sørge, for han er så glad i dem.

Da Benjamin kommer op på «Mignon»s dekk, møter han båtsen.

– Hva i heteste helvete er det du finner på, menneske, skriker han. Stikke på land midt i arbeidstiden, du får sparken på flekken, jeg mener du er spenn, spika gal jeg! Skynd dig forut og skift, men gå forsiktig, så de ikke ser dig fra midtskipet. Jeg skal ikke si noe for denne ene gangen.

– Takk, sier Benjamin og smiler blekt. Så går han langsomt og likegyldig bortover dekket.

– Hva satan går det av gutten, mumler båtsen og stirrer fortenkt etter ham.

XXV

Neste dag da arbeidet er slutt, kommer styrmannen bort til karene.

Dere får bli ombord! snuser han, ingen har lov å gå i land, vi går klokken ti. Så går han selv fraborde ...

– Det skal bli greit å komme i sjøen, sier Mannaen.

– Ja, så var det, medgir Kristiansund.

– Det er nu så rart med det, mumler Risør, og bare han selv vet hvor inderlig han mener det. I hele går var han den eneste som satt ombord, han våget sig ikke utenfor ruffen, sanseløs av redsel for å møte henne igjen, den unge lady med de

milde, grå øinene.

Benjamin går forut og tar på sig de blå klærne.

– Hva er det du gjør? spør Sivert, skal du på land? Benjamin nikker.

– Men i Herrens navn, hva er det som går av dig? Du får sparken slik som du bærer dig, – i går også. Du må piketre ta tørn, Benjamin!

Benjamin svarer ikke.

– Det er rett, sier Mannaen, gi fan i de drittgubbene på midtskipet du, Benjamin. Skal du tilsammens med kvinnfolk?

Da smiler Benjamin et smil som får Sivert til å skrike: Hva er det Benjamin, hva går det av dig. Du er så aldeles forandret, du er så blek og rar i ansiktet. Er du syk?

Benjamin svarer ikke.

Heller ikke i dag blir han stanset, ikke et menneske ser at han kommer ned på kaien.

De må jo tro at jeg er gal ombord, tenker han, men det er vel også det beste. Han går opover mot det store, grå hus, hvor lysrekla mens sorte jernsirkler reiser sig i naken, heslig velde mot kveldshimmelen.

Angsten sitter i en bløt, bølgende stripe nedover hele brystet, håndleddene er så avmektige og svimle. Men han biter tennene sammen, nu skal det ha en slutt.

Dr. J. Ferrier Robertson, 10 – 1, 4 – 6, han går inn døren. Gangen er nylig vasket, det lukter av såpe og fuktighet, trappetrinnene er gjennemsurklet og mugne av vann. Han tar trappen i et par trassige byks, og hjertet banker vanvittig da han skimter det samme skilt i annen etasje. Han rykker døren op og går inn. Det er ingen i venteværelset, han ånder lettere, så kommer han inn med en gang. En søt, ubestemmelig anelse av jod og nafta ligger tungt i luften og fyller ham med sin dumpe redsel.

Døren inn til legens kontor blir åpnet. – Den neste, snøvler en stemme innefra. Et rødt, opsvulmet ansikt kommer frem i døren, et par store, stive øine krenger mot patienten over brillene. Et par tynne striper med hår ligger klebet fast til forhodet. Alle skomakere har slikt hår, tenker Benjamin med skyggen av et smil. Er det siste gang han smiler?

Døren lukker sig bak ham ...

Benjamin står igjen ute på trappen, ennu damper den av rengjøring. Ansiktet er kritthvitt med store svettperler bristende frem på pannen, munnen henger åpen, blikket er tomt og dødt. Han setter foten ut i luften og famler etter trinnet under. Slik går han ned trappen.

Allikevel, allikevel ...

Han har ikke trodd det, han håpet bestandig det skulde ende godt.

Nu er alt forbi. Doktoren sa bare det ene, redselsfulle ord, Lille Bekhardts ord, men det var nok til å drepe ham. Nu er det ingenting mer, forbi, forbi. Verden gikk under, å ja, å ja. Han rigger på hodet som en gammel mann.

Han er falt aldeles sammen, knærne skjelver under ham, hele legemet dingler. Av og til legger det sig et åndssvakt smil rundt munnen. Spenningen den siste uken hadde vært for sterk, nu er flammen sunket i hop, og alt er blitt aske.

Han kommer ut på gaten og vakler langsomt op til det lille buskads hvor han satt i går. Benken står der ennu. Ingenting er hendt. Menneskene går forbi, bilene, sporvognene. Forbi, forbi. Solen lyser ennu over «Lions Head», dens stråler er så gylne og milde. Benjamin lukker øinene, lokkene blir et blekrødt rosenblad som gjennomstrømmes av et blødt, saktmodig lys. Og plutselig dukker et vers han har lest engang op i hans erindring. Slik husker han det:

«Kyss mig på øinene, sol, skjønt jeg fortjener det ei. Mellom de lukkede lokk baner sig tårene vei. Milde, medlidende kyss streifer mig nensomt og blidt Kyss mig på øinene, sol, skjønt jeg har syndet så tidt.»

Og mens han sitter der i solskinnet, pipler tårene langsomt nedover kinnene. Han er så hjelpeløs ung og ulykkelig, han er så skjelvende matt av livets voldshånd. Han er bare nitten år, et bløtt, lite stykke maimuld allikevel.

Lenge, lenge sitter han på benken. Godt, så får det skje. Rolig som et lam skal han gå til slakterbenken. For fars og mors og Evas skyld skal han dø, å ja, å ja.

Hvad var det doktoren sa: Ikke ta det så tungt, det retter sig nok – ikke tro det, Benjamin, ikke tro det. Du har sveket Eva en gang før, gjør det ikke oftere. Du sviker henne hvis du lever. Hun ligger i sitt hvite rum, hun er syk og trett, men ingenting i verden er så hvitt som det rummet. Og derfor må du dø, ser du, derfor er det.

Kan du føle at jeg tenker på dig nu, Eva, at min sjel kysser dig til farvel. Jeg

skal dø, kjære, kjære du. Men er der et liv etter døden, skal jeg elske dig videre, elske din sorg til lykke, din gråt til smil. Det skal duften av roser om dig, det skal drømme av fioliner, det skal skjelve av gyllent lys. Slik skal ditt liv være, fordi jeg elsker dig.

Ingenting forlanger jeg igjen, bare at du stundom smiler og prøver å huske mig: han var ganske kjær ...

Du skal ikke vite mer, du skal bare blomstre i et paradys, hvor synden og sorgen aldri kommer inn.

En overjordisk hvit stemning velder ut i Benjamins forpinte hjerte. Det er ham som bærer all verdens skyld.

Men der er ingen mysterier, han er ingen Guds sønn, det er bare en ung gutt som sitter på en benk nede i Capetown, et stakkars lite menneske som skal dø.

Solen er sunket i havet, mørket faller over jorden, men Benjamin sitter der ennu.

Plutselig rykker det i ham. «Mignon». Han ser på klokken. Den er blitt halvti, han må ombord. Han reiser sig og går nedover mot havnen. Hvorfor? Like godt der som noe annet sted. Og han vil se havet og stjernene før han dør.

XXVI

Hele gjengen forut sitter i fyrbøterruffen og spiller kort. Det begynte med poker, men det gikk for trått. De vilde ha en fort, brutal avgjørelse av penger og spenning. Derfor er de gått over til halvtolv.

På gulvet står en sinkpøs og skummer av sterkt øl, og alt i ett øser de krusene op. Men en etter en må mennene melde blank, det er smått med penger den siste dag under land. Til slutt er det bare fire igjen som spiller – Mannaen, Oskar, Kjøkkemens og han engelskmannen som kom ombord etter Narvik. Det tegner til rått spill, elleve pund i sølv og sedler ligger alt på bordet. Oskar gir, og mennene griper lynsnart etter kortene og holder dem tett op for ansiktet, så ingen skal få et glimt.

Engelskmannen står for to pund. Oskar slår op halvtolv. Fire nye pund i banken, og engelskmannen er blank. Like etter sprekker Mannaen for tre pund. Nu er det atten pund i banken. Stokken er blitt tynn, det er bare to ganger igjen,

så kan Oskar ta alt inn.

Det er åndeløs spenning i ruffen. Alle henger utover bordet for å se. De fleste er fabelaktig drevne i halvtolv, de kan nesten beregne kortenes rekkefølge i stokken, for den endres merkelig lite hver gang der vaskes.

Kjokkemens har tapt fire pund, nu har han bare ett pund igjen. Det er seksogtyve i banken.

Oskar deler ut, det er siste gang rundt. Mannaen vinner seks pund, så er det turen til Kjokkemens.

– Å la mig få rasket! sier han likegyldig. – Jeg står på banken. Kaldsvetten bryter frem på Oskars panne, de brune øine sprenger ransakende mot Kjokkemens, så sier han: Nei – det er ikke rett. Du har ikke mer enn ett pund, du kan ikke betale når du taper. Du får ikke kort.

– Å hold kjeft! hylter fyrbøtere og matroser i munnen på hverandre. Rett eller urett – det vet de ikke lenger, de vet bare at de vil se Kjokkemens tape alt eller vinne alt.

Oskar tør ikke nekte lenger. Forsiktig stryker han et kort av stokken og legger det op. Det er en nier.

En lang stund høres bare de dype åndedrett i ruffen, alle stirrer på den kløver ni.

Vil han stanse der eller gå videre?

Oskar virker fryktelig opspilt, hendene fingrer nervøst med kortleiken, mens han skiftevis ser på nieren og Kjokkemens. Så tar han en beslutning. Enda et kort legger han på bordet. Alle øine løfter sig fra kortet til Kjokkemens, et sukk av spenning brister fra alle som én.

Det er en toer. Oskar har vunnet, han har elleve.

Da er det Kjokkemens skriker: Han jokset, jeg så det. Og armen farer ut etter Oskar, han vræler høit av angst, sliter sig løs og styrter ut døren.

Kjokkemens springer over bordet etter ham. De andre velter etter.

Oskar og Kjokkemens er kommet ut på dekket, men de andre blir stående i en rasende mølje ute i den trange gang og kan ikke komme løs. De skubber hverandre, de sparker og slår, og plutselig er de oppe i et vilt slagsmål der i mørket, fyrbøtere mot matroser. De hører et høit, skingrende brek utefra, det er

Kjokkemens som har fått tak i Oskar. Da sprenger Mannaen sig fremover, hans kjempe kropp presser de andre veldig til side, hans fryktelige never går som en dampslugge nedover mennene, en fyrbøter synker i hop, en annen skriker av redsel og styrter ut på dekket. Veien er fri. Mannaen bykser over dørterskelen, og en lavine av kjempende og hylende menn følger ham.

Kjokkemens står nettop og rister Oskar, som er falt sammen som en bylt, og kvier sig for å slå – da er Mannaen der. Han slipper sitt rov og vender sig mot den nye. Men i samme øieblikk er hele vasen av slagsmålets menn hvirvlende over dem som en cyklon.

Mennene slår som gale, de er besatt av hat og hevnlust, det er op gjørets time som slår i deres slag.

Fyrbøterne husker Anton, deres døde kamerat, og de vet at det var Ålesund, en av de helvitene på den andre siden av gangen, som dro hans søster ombord. Nu skal det hevnes.

Hvert ondt ord, hver krenkelse velder op i dem og fosser gjennom blodet, og nevene farer ut og svinger i vanvidd til de får den søte stans mot fremmed kjøtt.

De bryter og skaller og biter med alle havnens gemene knep, og til slutt styrter de i en floke av armer og ben ned på dekket, hvor de slåss videre.

Kjokkemens og Mannaen kjemper som gale for å komme løs, de har bare ett begjær – å nå hverandre, men et tusenarmet kryp slingrer sig om dem og holder dem nede. Oskar ligger aller underst og skriker vilt. Han skimter en naken fot foran sig og hugger tennene i. Men foten vrir sig løs og sparker tilbake, så blodet står i en sprut ut nesen på Oskar.

De sparker, de klorer og flerrer klærne av hverandre til de er halvnakne, de er over hverandre som villdyr, og hele tiden stønner de om nåde, hyler de av smerte, knurrer de etter blod.

Men borte på midtskipet står en mann og stirrer på slagsmålet med et underlig smil. Det er stuerten. Han er full og husker bare en eneste ting i verden: en grøtbakke Kjokkemens la over hodet hans engang. Skammen og hatet har ligget og sydet i ham alle de lange dager og netter i sjøen til hele hans liv er blitt en skjensel uten hevn. Nu er hans time endelig kommet.

Han springer bort i byssen, griper et spett og stikker det inn i fyren.

Han holder det der til det blir rødglødende. Så løper han forover mot

mennene. Mannaen og Kjokkemens har kjempet sig op, de står og stirrer på hverandre et olmt sekund, før det bryter løs. Det er kongene blandt fyrbøtere og matroser, som skal tørne sammen, som lengter efter å drepe hverandre til sin ruffs ære.

Da kommer stuerten farende, han springer bak på Kjokkemens og løfter det glødende spett; så lar han det hvine ned mot sin fiendes hode. Men Mannaen er styrtet frem, hans hånd farer lynsnart op og griper om spettet.

Et kort, fryktelig brøl stiger op fra dekket, jernet har brent sig inn gjennom kjøttet, inn gjennom benet og ut igjen. Spettet faller ned med et brak. Blodet står som en sortrød foss ut av Mannaens høire hånd. Han raver fremover og løfter sin venstre hånd mot stuerten.

Men han kan ikke mer, han stuper ned på dekket, det rykker i ham, så blir det stille.

Men Kjokkemens er som lynet over stuerten, han griper ham og løfter ham op, de hører et vræl av angst, og Kjokkemens bærer ham bort til rekken og kaster ham i sjøen.

I det samme er politibilen på kaien, og konstablene stormer ombord. Men skipperen stanser dem på midtskipet, de lytter til ham og hilser.

Da de kommer frem på dekket, er alt stille. Det står en klynge menn rundt en mørk, livløs skikkelse og ser på blodet som strømmer ut fra den sorte, forkullede hånd. Politimennene bærer ham mellom sig ut til bilen. Så suser den av gårde til legevakten.

Alle tanker om hat og hevn er været bort, de fatter ikke sin galskap lenger. Det står bare noen blodige og forslåtte og fillete menn langs rekken og stirrer efter en bil som ruller bort. Kjokkemens ligger oppe på bakken og gråter.

XXVII

Igjen står et ungt ansikt i mørket nede på kaien. Bak ham funkler byen med myriader av lys, foran ham mørkner skibet i sin døde ro. Men i kveld er det intet valg.

Da Benjamin kommer ombord, er alt larm og forvirring. Mennene haler på trosser og wirer, vinsjene klaprer av gårde, maskinen dunker nede i dypet for

første gang på lenge.

– Hvor i djevelen har du vært? skriker annenstyrmann. Ta landgangen, karer! Skynd dig forut og skift, og dra dig op på bakken fortere enn lynet.

Benjamin går forover.

Førstestyrmann står på bakken og stirrer på ham. – Bare ta det kuli! snuser han foraktelig, du er ikke det minste uundværlig, far! Vi har fått to nye karer ombord, som skal hjemsendes for konsulatet. De vil så gjerne arbeide som de vil dø. Den ene skal ha Mannens plass, og den andre stod nettop her på bakken og bad at Gud måtte la dig komme for sent, så han fikk jobben. Vi går før tiden, vi hadde ikke ventet et sekund, hvis du ikke var kommet, din ulydige ræv. Hvad er det du har gjort i land, kvinnfolk, hvad? Bare dra dig inn du, vi trenger dig ikke, her er plenty folk oppe på bakken. Gid du aldri var kommet ombord igjen, han sa så skipperen og. Det er en for mange her på «Mignon», det hadde passet så forbannet godt om du hadde stått inne på kaien og vinket farvel.

– Styrmann! skriker plutselig skipperen i roperten fra broen, sett den karen der i arbeid!

– Javel, kaptein! hylar han tilbake, og like høit fortsetter han: Vil du se å dra dig inn og bytte. Hvor mange ganger skal jeg be dig? Nei, der er en trass på dig. Kommer du ikke om to minutter, så skal du få dø i fanen.

Ordene klirrer svakt mot Benjamins bevissthet, så synker de ned og blir borte.

Han går op i lederen og skyver ham til side. – La mig komme frem, sier han.

– Skal du ikke bytte? gaper styrmannen. Ødelegge landgangsklærne, eh?

Benjamin slår bare neven i en trosse og begynner å hale bak Sivert. Litt efter litt glir kaien tilbake i mørket, en lykt faller i en sitrende stripe ned i det sortblanke vann.

Skibet rygger akterover, propellen pisker vannet til skum, så svinges «Mignon» forover og bruser utover mot det åpne hav! Capetown ligger tilbake og glimter med sine tusen lys opunder Taffelberget.

Mennene kveiler trossene op og går inn til sitt. Det er kommet to nye ansikter i matrosenes ruff. En mann til Mannaens plass og en som ingen plass har. Begge kommer de fra hospitalet.

Mennene setter sig ned ved bordet og begynner med en gang å snakke om

slagsmålet.

– Mannaen blir vel aldri før, om han står det over, sier Oskar.

– Han blir vel helst krøpling, mumler Kristiansund.

– Det er blodig synd, sier Risør. Så tilføier han langsomt: Det er ikke så mange igjen av oss som dro fra Norge. Ålesund er borte, Narvik, Leif og Mannen her hos oss. Anton og Lille Bekhardt på den andre siden av gangen.

Det blir stille som døden i ruffen. Å, det er blitt grissent blandt gjengen på «Mignon» nu, ljaen farer med et iskaldt hvin gjennom deres rekker, en etter en faller, og hvem blir den neste?

– Glem ikke stuerten! sier Kristiansund endelig og ler med sitt tannkjøtt, og de andre må trekke på smilet. – Han turde ikke komme ombord igjen, ja som en våt hund sprang han bortover kaien.

Benjamin hører inne i en tåke hvad de taler om, og litt etter litt forstår han hvad der er skjedd.

Den ene av de nye, en Trondhjemsgutt, prøver å fortelle noe om en opplevelse han hadde med gangpiken på hospitalet, men de andre holder ham nede.

De vil bare tale om slagsmålet, om kortspillet, om hele den besynderlige ettermiddag som Benjamin ikke kjenner.

Ruffen er ikke den samme lenger, den er ikke hans mer.

Med en underlig tomhet går han ut på dekket. Santos springer etter ham. Sivert står oppe på utkiken, og skynder sig akterover da han får se vennen.

Han stirrer på det hvite ansiktet foran sig, og plutselig vet han ingenting å si.

– Stakkars Santos, sier han endelig, de byldene gir sig ikke, vi kan visst ikke gjøre den noen bedre tjeneste enn å slå den ihjel.

Det er som Benjamin ikke hører hvad Sivert sier, han står bare og stirrer frem for sig. Men med ett griper han efter vennens hånd.

Å Sivert, Sivert! stønner han. Så snur han sig fort og går bort over mot midtskipet.

Igjen vet han bare den ene ting: han skal dø. En dunkel makt leder hans skritt, og plutselig står han akter på poppen. Det er en usigelig deilig natt, stjernene funkler over hans hode, lysene glimter vemodig langt der inne på land, en mild blåst svulmer langs skibet, mens det bruser fremover gjennom mørket.

Om et lite øieblikk er han forbi, men alt vil være som før, – blåsten, skibet og stjernene. En mann blir lykkelig forut, han slipper å betale sin reise hjem, men får penger i stedet. Det blir noe godt ved hans død allikevel ...

Hans nitten år med sine gleder og håp og lidelser står et sekund og bever i natten, hvorfor blev de fylt med innhold, er alt skjedd for å gjøre ham forut en liten fryd?

Hvad vet vi om mening og mål, livet er en grenseløs gåte, og vi er blinde og stumme.

Santos springer op på ham og slikker ham på hånden.

Han løfter hunden op på armen og klapper den varsomt.

Santos, sier han, ennu i dag skal du være med mig i paradiset.

Så stiger han langsomt over rekken med hunden i armene. Et øieblikk holder han sig fast med den hånd han har fri.

Kjølvannet velter sig op mot ham, så synker det ned i en brusende hvirvel av morild. Et kaldt gufs slår op fra det frådende dragsug, og uten Benjamin vet det selv klamrer han sig krampaktig fast til rekkverket. Han stirrer ned i morilden, det er som gule, grådige tenner glimter nede i havets sorte, forferdelige gap, som en hais bløte, tålmodige tenner griner morilden der nede i kveld. Ja, dypet, mørket, tilintetgjørelsen venter på ham, og han skjelver. Og plutselig skyter en bitterhet op i Benjamin, og rusen av natt og stjerner driver bort. Han vet bare at skibet er begynt å gå videre uten ham, ennu før han er borte.

De ønsker ham fraborde på midtskibet, de vil takke Gud, når de har en beskjeftigelse for den nye mann i morgen tidlig. Og forut har de andre ting som fyller dem: i kveld taler de om slagsmålet hvor han ikke var med, og i morgen vil de stå på midtskibet og vaske maling, de er ni mann som riktig er, men Benjamin er borte. Og i middagstimen får den nye slippe til med sitt eventyr med gang piken Men Benjamin kjenner de ikke mer. Hans skjebne stod skrevet med kritt på skibets jern, og sjøen vasket den bort, og livet skrev et nytt tegn i stedet.

En efter en av hans kamerater har skibet knust og slengt vekk de venter bare på en ny skjebne, hvorfor ikke Benjamin? Det er ham denne gang, nu er det hans tur til å bli grepet av dets hylende, for vridde jern og bli slynget ut i ødet. Og så vil skibet atter lukke sig med mørke, ubevegelige trekk og vende sig mot ensomheten som intet var hendt Men det har gledet sig for tidlig, han kan ennu klamre sig fast

og nekte å la skibet få sin vilje.

Det skal ikke meget til, en muskel som slakkes, så er han sjøen og haiene i vold. Og skibet bruser videre, det svinger sitt skrog mot de nordlige stjerner og kjennes ikke ved ham. I sin døde, hovmodige ro kløver det tusener mil på sin vei, men det vet intet om Anton, intet om Mannaen, om Leif, om Lille Bekhardt, og det vet intet om ham som skal slukes av dypets redsler.

Benjamin vender hodet og stirrer innover mot skibet, og det er som det stirrer tilbake på ham. Tar han feil, – er det ikke som en hånlig hatefull grimase trekker sig nedover jernet i kveld. Og langsomt kommer det et svar i guttens ansikt, et bittert, nesten ondt geip strammer sig om munnen. Han knytter hendene, og Øynene blir kalde av tross, det er som skibet har gitt ham sitt hat, en stripe av jern er skutt op fra dekket og står og er et menneske.

Ja, han hater skibet. Ingen glede unner han det. Og han tar hevn ved å klynge sig til det, ved å hugge sig fast i dets sider når det vil ryste ham av sig. Skibet skal ikke få gå videre uten ham.

Benjamin slipper Santos ned på dekket igjen og klatrer tilbake over relingen.

Noter:

Nordahl Griegs *Skibet går videre* er lastet ned gratis fra bokselskap.no